

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Kwaliteitsrichtlijnen 2014

Richtlijnen voor de kwaliteit
van statistische processen

Peter W.M. van Nederpelt
22-01-2014

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2013–2014	2013 tot en met 2014
2013/2014	Het gemiddelde over de jaren 2013 tot en met 2014
2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2013 en eindigend in 2014
2011/'12–2013/'14	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2011/'12 tot en met 2013/'14

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Centraal Bureau voor de Statistiek, Grafimedia
Ontwerp: Edenspiekermann

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70, fax 070 337 59 94
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

verkoop@cbs.nl
Fax 045 570 62 68
ISSN 12213-4352

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen, 2014
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.

Kwaliteitsrichtlijnen 2014

Richtlijnen voor de Kwaliteit van Statistische Processen

(v/h Normenkader voor Statistische Processen)

English:

Statistics Netherlands' Quality Assurance Framework at Process Level or
Quality Guidelines

Peter W.M. van Nederpelt

Samenvatting: Dit rapport beschrijft de richtlijnen en normen die gelden voor de statistische processen van het CBS en is basis voor auditnormenkaders en voor het self-assessment voor statistische processen. De Kwaliteitsrichtlijnen (KR) kunnen ook dienen als input bij herontwerp van processen.

Trefwoorden: normenkader, statistische processen, normen, audit, self-assessment, herontwerp, kwaliteitsborging, richtlijnen.

Versiebeheer

Versie historie			
Versie	Datum	Beschrijving van de wijziging	Auteur
2011	4 april 2011	Het Normenkader is behandeld in het DB van 4 april 2011. Er is besloten om een jaar met het Normenkader aan de slag te gaan. Als er bij de toepassing van het Normenkader, dat voldoet aan internationale standaarden, onverwachte consequenties zijn, dan zal het DB hierover geïnformeerd worden. Jaarlijks zal worden gezien of de in de onderwerpen van het risicomanagement voldoende vertegenwoordigd zijn in de Kwaliteitsrichtlijnen.	PNDT
2012	1 maart 2012	Het Normenkader voor 2011 is ook geldig verklaard voor 2012 en later, totdat het Normenkader weer wordt bijgewerkt (naar verwachting begin 2013). De normen zijn ongewijzigd gebleven. Verder zijn de inleidende hoofdstukken geactualiseerd.	PNDT
2014.p1	12 juni 2013	Normenkader heeft nu Toetsingskader. Wijzigingen zijn aangebracht op basis van de nieuwe versie van de CoP, het ESS Quality Assurance Framework, DB-besluiten, adviezen van de Klankbordgroep (werkgroep VIR) en ervaringen van auditteamleiders. De volgorde van de normen is van output naar input.	PNDT
2014.p2	24 juni 2013	Normen zijn gehercodeerd. Bijvoorbeeld 1.1.A is 1.1.1 geworden.	PNDT
2014.p3	1 juli 2013	“Doel: voor” is vervangen door “Doel”. Levensduur van data is bewaartermijnen van data geworden.	PNDT
2014.p4	1 juli 2013	Naam veranderd in Richtlijnen voor de Kwaliteit van Statistische Processen (kort: Kwaliteitsrichtlijnen).	PNDT
2014.p5	11 juli 2013	Opmerkingen DB d.d. 8 juli 2013 verwerkt. DB heeft de Kwaliteitsrichtlijnen vastgesteld. Spreadsheet onderdeel gemaakt van de KR. Bijlage II geïntegreerd in bijlage I. Bijlage III overgebracht naar spreadsheet. Open punten zijn nog: <ul style="list-style-type: none"> • Bewaartermijnen van data. Worden aug. 2013 in het DB behandeld. • Compliance met de architectuur. Beschikbaar voor audits.	PNDT
2014.p6	20 september 2013	Kleine aanpassingen. Bewaartermijnen van data en compliance met de business architectuur staan nog open voor aanpassing.	PNDT
2014.p7	2 december 2013	Kleine aanpassingen. Betere aansluiting met business architectuur. Bewaartermijnen geupdate.	PNDT
2014	7 januari 2013	Aansluiting met PIA van FG gerealiseerd. Versie definitief gemaakt.	PNDT

Inhoudsopgave

1	Inleiding	9
1.1	Achtergrond	9
1.2	Leeswijzer	9
1.3	Spreadsheet	10
1.4	Samenstelling en beoordeling van de Kwaliteitsrichtlijnen	10
1.5	Eigendom en beheer van het document	10
2	Doelen van de Kwaliteitsrichtlijnen	11
2.1	Audits.....	11
2.2	Self-assessments	11
2.3	Herontwerp	11
3	Input voor de Kwaliteitsrichtlijnen	12
3.1	Code of Practice	12
3.2	Quality Assurance Framework (QAF)	12
3.3	DQAF.....	12
3.4	Kwaliteitsgids Statistische Output	12
3.5	Overige CBS kaders.....	12
4	Samenhang van de Kwaliteitsrichtlijnen met andere instrumenten.....	13
4.1	VIR/Procesborging 2008	13
4.2	VIR/Procesborging 2014	13
4.3	Audits.....	14
5	Structuur van de Kwaliteitsrichtlijnen	16
5.1	Object-oriented Quality and Risk Management	16
5.2	Delen	16
5.3	Opbouw per object	16
5.4	Opbouw per norm.....	16
5.5	Beoordelingscriteria.....	16
5.6	Citaten	17
5.7	Referentiemateriaal	17
5.8	Doel	17
6	Scope van de Kwaliteitsrichtlijnen	18
6.1	Objecten	18
6.2	Aandachtsgebieden.....	19
6.3	Normen.....	19
7	Soorten normen en hun toepassingsgebied	20
7.1	Hogere normen	20
7.2	Zwaarwegendheid van normen	20
7.3	Hardheid van normen.....	20
7.4	Globale en specifieke normen.....	21
7.5	Normen voor imagobepalende en niet-imagobepalende statistieken	21
7.6	Normen voor Europese statistieken	21
8	Begrippenlijst.....	22
8.1	Begrippenlijst met betrekking tot data	28
1	Relatie en communicatie met klanten	31
1.1	Effectiviteit van de relatie en communicatie met klanten	31
2	Afspraken met klanten	33
2.1	Beschikbaarheid van afspraken met klanten	34
2.2	Juistheid, actualiteit en geldigheid van afspraken met klanten	35
2.3	Volledigheid van afspraken met klanten	36
2.4	Begrijpelijkheid en eenduidigheid van afspraken met klanten	38
2.5	Haalbaarheid van afspraken met klanten.....	39
3	Statistisch concept.....	40

3.1	Relevantie van het statistisch concept	40
3.2	Samenhang van het statistisch concept met concepten van andere statistieken.....	44
3.3	Samenhang van het statistisch concept met de werkelijkheid	47
3.4	Stabiliteit van het statistisch concept	48
4	Statistische data (cijfers).....	49
4.1	Nauwkeurigheid van cijfers.....	49
4.2	Vergelijkbaarheid van de statistische data (cijfers)	51
4.3	Consistentie van de statistische data (cijfers)	53
4.4	Vertrouwelijkheid van de cijfers	57
5	Statistische output.....	58
5.1	Duidelijkheid van de statistische output.....	58
5.2	Toegankelijkheid van de statistische output	61
5.3	Volledigheid van de statistische output	62
5.4	Reproduceerbaarheid van de output	63
6	Overige output in de vorm van data.....	64
6.1	Conformiteit van de overige output met de afspraken.....	64
7	Levering output.....	65
7.1	Volledigheid van de levering van de output.....	65
7.2	Tijdigheid van de levering van statistische output	66
7.3	Voorspelbaarheid van de levering van de statistische output	67
7.4	Punctualiteit van de levering van de statistische output.....	69
7.5	Gelijktijdigheid van de levering van de statistische output	70
8	Kwaliteitsrapportages.....	71
8.1	Beschikbaarheid van kwaliteitsrapportages	72
8.2	Conformiteit van de kwaliteitsrapportages met de afspraken.....	74
9	Publicatiestrategie	76
9.1	Beschikbaarheid van het publicatiestrategie voor het publiek.....	76
10	Publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen	77
10.1	Beschikbaarheid van het herzieningenbeleid voor het publiek	77
10.2	Conformiteit van de publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen met de voorschriften	78
11	Publicaties	79
11.1	Consistentie van publicaties met StatLine tabellen	79
12	Methodologie.....	80
12.1	Deugdelijkheid van de methodologie.....	82
12.2	Deugdelijkheid van het steekproeftrekken.....	84
12.3	Deugdelijkheid van het waarnemen	86
12.4	Deugdelijkheid van de responsverhogende maatregelen	88
12.5	Deugdelijkheid van het gaafmaken	90
12.6	Deugdelijkheid van het imputeren	91
12.7	Deugdelijkheid van de uitbijterdetectie en -afhandeling	92
12.8	Deugdelijkheid van het transformatieproces	93
12.9	Deugdelijkheid van het koppelen.....	96
12.10	Deugdelijkheid van het wegen (ophogen)	97
12.11	Deugdelijkheid van het corrigeren (anders dan gaafmaken).....	98
12.12	Deugdelijkheid van het inpassen	99
13	Statistische processen	100
13.1	Conformiteit van het proces met de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).....	101
13.2	Bestaan van processen	104
13.3	Efficiency van het waarneemproces	106
13.4	Efficiency van overige statistische processen	108

13.5	Robuustheid van het proces	111
13.6	Conformiteit van het proces met de businessarchitectuur	112
13.7	Positie van het proces in de keten	113
14.1	Conformiteit van het proces van bijstellingen en herzieningen met standaardprocedures	114
14.2	Bestaan van analyseprocessen m.b.t. bijstellingen en herzieningen	115
15	Overige processen	116
15.1	Bestaan van processen ('procedures are in place')	116
15.2	Deugdelijkheid van het publicatieproces	119
15.3	Deugdelijkheid van het logistieke proces	121
16	Documentatie	122
16.1	Volledigheid van documentatie	123
16.2	Actualiteit van documentatie	125
16.3	Versie en status van documentatie	126
16.4	Overzichtelijkheid van documentatie	127
16.5	Toegankelijkheid van documentatie	128
17	Data in het proces	129
17.1	Vertrouwelijkheid van data in het proces	129
17.2	Bewaartermijnen van data	131
17.3	Herbruikbaarheid van data	133
18	Conceptuele metadata	134
18.1	Beschikbaarheid van conceptuele metadata	135
18.2	Actualiteit van conceptuele metadata	136
18.3	Volledigheid van de conceptuele metadata	137
18.4	Standaardisatie van de conceptuele metadata	138
19	Kwaliteitsindicatoren	139
19.1	Relevantie en volledigheid van kwaliteitsindicatoren	139
19.2	Vergelijkbaarheid in de tijd van kwaliteitsindicatoren	140
20	Kwaliteitsdocument	141
20.1	Volledigheid van het Kwaliteitsdocument	142
20.2	Actualiteit en status van het Kwaliteitsdocument	143
20.3	Juistheid en volledigheid van het Kwaliteitsdocument (details)	144
20.4	Begrijpelijkheid en eenduidigheid van het Kwaliteitsdocument (details)	145
20.5	Toegankelijkheid van het Kwaliteitsdocument	146
21	Mappen en bestanden	147
21.1	Overzichtelijkheid van mappen en bestanden	147
22	Administratieve data	149
22.1	Bruikbaarheid van de administratieve data	149
22.2	Samenhang van de concepten van de administratieve data met het statistisch concept	150
22.3	Volledigheid van de administratieve data	151
22.4	Juistheid van administratieve data	152
22.5	Koppelbaarheid van de administratieve data	153
22.6	Stabiliteit van de administratieve data	154
23	Populatieregister	155
23.1	Volledigheid van de eenheden in het register	155
23.2	Juistheid van de eenheden in het register	156
24	Interne input	157
24.1	Conformiteit van interne input met de afspraken	157
24.2	Nauwkeurigheid interne input (in de vorm van een statistiek)	158
25	Levering van input	159

25.1	Punctualiteit van levering van input	159
25.2	Continuïteit van de levering van input	160
26	Afspraken met leveranciers	161
26.1	Beschikbaarheid van afspraken met leveranciers	161
26.2	Juistheid, actualiteit en geldigheid van afspraken met leveranciers	162
26.3	Volledigheid van afspraken met leveranciers	163
26.4	Begrijpelijkheid en eenduidigheid van interne afspraken met leveranciers	165
27	Relatie en communicatie met respondenten, berichtgevers en leveranciers	166
27.1	Effectiviteit van de relatie en communicatie met respondenten, berichtgevers en leveranciers.....	166
28	Administratieve lastendruk.....	168
28.1	Hoogte van de administratieve lastendruk	168
28.2	Spreiding van de administratieve lastendruk.....	170
29	Medewerkers	171
29.1	Beschikbaarheid van medewerkers (kwantitatief)	171
29.2	Beschikbaarheid van medewerkers (kwalitatief)	173
29.3	Verantwoordelijkheden en bevoegdheden van medewerkers	174
30	Kennis	175
30.1	Beschikbaarheid van kennis bij medewerkers	176
30.2	Spreiding van kennis over medewerkers.....	179
31	Samenwerking met kenniscentra	180
31.1	Bestaan en effectiviteit van de samenwerking met kenniscentra.....	180
32	Informatiesystemen	181
32.1	Beschikbaarheid van informatiesystemen	181
32.2	Toegankelijkheid van informatiesystemen.....	182
32.3	Integriteit van de informatiesystemen.....	184
32.4	Functionaliteit van de informatiesystemen	186
32.5	Onderhoudbaarheid informatiesystemen	187
33	Overige hulpmiddelen en diensten	189
33.1	Beschikbaarheid van overige hulpmiddelen en diensten	189

1 Inleiding

In dit document zijn de normen te beschreven die van toepassing zijn op statistische processen.

De naam van het document is Richtlijnen voor de Kwaliteit voor Statistische Processen ('Kwaliteitsrichtlijnen') en het is bestemd voor alle managers en medewerkers die betrokken zijn bij het (her)ontwerpen, analyseren en beoordelen van statistieken.

1.1 Achtergrond

In 2010 is een normenkader ontwikkeld om de volgende redenen:

- Vergroting van de overzichtelijkheid door integratie van bestaande kaders in één document.
- Statistici vooral informeren waar deze aan toe zijn en niet achteraf verrassen met een auditnormenkader.
- Verduidelijken van normen. Normen worden waar nodig toegelicht. Ook worden de risico's vermeld bij het niet nakomen van de norm. Dit is zowel bij audits als bij self-assessments van belang.
- Het scheppen van een gemeenschappelijke basis voor zowel audits als self-assessment.

Het CBS heeft voor de ontwikkeling van het normenkader een grant toegekend gekregen van Eurostat.

In 2011 is de eerste versie van het Normenkader gepubliceerd en in gebruik genomen. In 2012 is de inleidende tekst van het Normenkader geactualiseerd.

In 2013 is het normenkader bijgewerkt tot de versie 2014. Belangrijkste redenen zijn de nieuwe versie van de CoP, de komst van het ESS Quality Assurance Framework, beslissingen van het DB en inzichten van auditteamleiders. De versie 2014 heeft de naam Kwaliteitsrichtlijnen gekregen.

1.2 Leeswijzer

De Kwaliteitsrichtlijnen bestaan uit twee delen:

- Inleidende hoofdstukken
- Bijlage met normen

Verder is er een overzicht van alle normen in een spreadsheet. Zie volgende paragraaf.

Hoofdstuk 1 beschrijft de achtergrond van het document, deze leeswijzer, hoe het document is samengesteld en beoordeeld, het eigendom en het beheer van de Kwaliteitsrichtlijnen.

Hoofdstuk 2 beschrijft wat de doelen zijn van de Kwaliteitsrichtlijnen.

Hoofdstuk 3 beschrijft welke input is gebruikt voor de samenstelling van de Kwaliteitsrichtlijnen.

Hoofdstuk 4 laat de samenhang zien van de Kwaliteitsrichtlijnen met de andere instrumenten voor kwaliteitsmanagement voor statistische processen.

Hoofdstuk 5 beschrijft de structuur en opbouw van de Kwaliteitsrichtlijnen.

Hoofdstuk 6 gaat in op de scope van de Kwaliteitsrichtlijnen.

Hoofdstuk 7 beschrijft wat voor soort normen er kunnen worden onderscheiden. Vooral wordt ingegaan op de zwaarwegendheid van de normen.

Hoofdstuk 8 is een begrippenlijst. Paragraaf 8.1 bevat een aparte begrippenlijst met data gerelateerde begrippen zoals databron en rustpunt.

In de bijlage staan de normen met betrekking tot statistische processen.

1.3 Spreadsheet

Naas het voorliggende rapport is er een spreadsheet met een overzicht van alle normen. Voor elke norm is het volgende aangegeven:

- de oude versie van de norm indien van toepassing,
- de categorie van zwaarwegendheid,
- de doelstelling van de norm,
- de CoP beginselen die van toepassing zijn,
- of de norm voor DVZ van toepassing is,
- of de norm van toepassing is voor een verkorte audit,
- of de norm is opgenomen in het self-assessment.

1.4 Samenstelling en beoordeling van de Kwaliteitsrichtlijnen

Het Normenkader is samengesteld door Peter van Nederpelt. De 2011 versie van het Normenkader is gereviewd door Max Booleman, Frank Hofman, Jac van de Schoor, Peter Struijs, Ron Vellekoop, René Stikkel, Gé Conen en Kees Zeelenberg.

Verder is commentaar gegeven op het Normenkader 2011 door de auditteams PPI (Geert Nielander, Daan Baart en Leon Willenborg) en Bijstand (Ron Vellekoop, Rob van de Laar en Ron van der Werf), die het Normenkader hebben toegepast in hun audits.

De Kwaliteitsrichtlijnen 2014 zijn besproken met de Auditteamleiders en de Klankbordgroep Kwaliteit.

1.5 Eigendom en beheer van het document

De initiële versie van het document is besproken in het DB. Het DB is eigenaar van de Kwaliteitsrichtlijnen. De versie 2014 is vastgesteld door het DB in juli 2013.

Het document wordt onderhouden door DMS/DKA: Kwaliteitszorg en Auditing.

De Kwaliteitsrichtlijnen worden aangepast zodra daar aanleiding voor is. Dit kunnen bijvoorbeeld besluiten zijn van het DB en ervaringen van auditteams. Voorstellen van individuele medewerkers tot verbetering van de Kwaliteitsrichtlijnen zijn eveneens welkom.

Contactpersoon voor de Kwaliteitsrichtlijnen is Peter van Nederpelt (DKA, PID PNDD).

De Kwaliteitsrichtlijnen worden periodiek geëvalueerd door DKA. Herin worden in ieder geval de auditteamleiders betrokken, omdat deze intensief gebruik maken van de Kwaliteitsrichtlijnen. Na de evaluatie wordt een nieuwe editie van de nieuwe Kwaliteitsrichtlijnen gepubliceerd op Intranet.

De voorliggende versie van de Kwaliteitsrichtlijnen is geldig vanaf 2014, totdat weer een nieuwe versie is uitgebracht.

De Kwaliteitsrichtlijnen met het bijbehorende spreadsheet zijn in toegankelijk via de SharePoint site CBS Standaards – Richtlijnen voor de Kwaliteit van Statistische Processen. <http://cbsh1sps/sites/cbsdms/kz/statToetsingskader/default.aspx>

2 Doelen van de Kwaliteitsrichtlijnen

In dit hoofdstuk wordt beschreven wat de doelen zijn van de Kwaliteitsrichtlijnen.

De Kwaliteitsrichtlijnen hebben als doel om het volgende te bevorderen:

- De realisatie van de missie van het CBS: *“De missie van het CBS is het publiceren van betrouwbare en samenhangende statistische informatie, die inspeelt op de behoefte in de samenleving”*.
- De realisatie van de kernwaarden van het CBS. Deze kernwaarden zijn: betrouwbaarheid, relevantie, samenhang en actualiteit. Daarbij gaat het CBS zorgvuldig om met eisen van privacy en geheimhouding.
- De conformiteit met wet- en regelgeving.
- Het vertrouwen van alle stakeholders in het CBS en zijn producten.
- Tevredenheid van stakeholders met de producten van het CBS.
- Het imago of reputatie van het CBS.
- Transparantie van het CBS

De Kwaliteitsrichtlijnen maken het volgende mogelijk:

- Het samenstellen van een normenkader voor individuele audits en het dienen als toelichting op dit normenkader.
- Het samenstellen van de vragen voor het self-assessment en het dienen als toelichting bij deze vragen.
- Het dienen als kader bij herontwerp van en changes in statistische processen.
- Het bevorderen van conformiteit met bestaande kaders op deelgebieden.

2.1 Audits

Het voorliggende document zal worden toegepast voor de samenstelling van normenkaders van de individuele audits. Bij elke audit kan een selectie worden gemaakt uit de normen uit dit document. Dit document dient vervolgens als toelichting op het normenkader van de audit.

2.2 Self-assessments

Ook wordt het document gebruikt voor het samenstellen en aanpassen van het self-assessment. Hier dient het document ook als toelichting op de vragen in het self-assessment.

2.3 Herontwerp

Het document kan verder worden gebruikt als richtlijn bij herontwerpen. Er is vooraf duidelijk waaraan een statistisch proces moet voldoen als het in productie is.

3 Input voor de Kwaliteitsrichtlijnen

De Kwaliteitsrichtlijnen zijn afgeleid van een reeks van bestaande kaders. Deze zijn hieronder beschreven en geel gemarkeerd als bron in figuur 1.

3.1 Code of Practice

Alle relevante beginselen en indicatoren van de Code of Practice zijn verwerkt in de Kwaliteitsrichtlijnen. Het betreft die beginselen en indicatoren die kunnen worden toegepast op een individueel statistisch proces (niet op het CBS als geheel).

3.2 Quality Assurance Framework (QAF)

De CoP is sinds 2012 verder gedetailleerd in het QAF. Per indicator zijn maatregelen ('methods') beschreven op institutioneel niveau en of procesniveau. In de Kwaliteitsrichtlijnen zijn de maatregelen op procesniveau verwerkt.

3.3 DQAF

Ook het Data Quality Assurance Framework (DQAF), het kwaliteitsraamwerk van de Internationaal Monetair Fonds (IMF), zijn geïntegreerd in de Kwaliteitsrichtlijnen. Het betreft alle normen die kunnen worden toegepast op individuele statistische processen.

3.4 Kwaliteitsgids Statistische Output

In de Kwaliteitsgids voor Statistische Output (R007) komen alle aandachtsgebieden die betrekking hebben op statistische output aan de orde. Kennis over deze aandachtsgebieden is verzameld in deze Kwaliteitsgids.

Daar waar de Kwaliteitsrichtlijnen dezelfde aandachtsgebieden behandelt als de Kwaliteitsgids, wordt er naar de Kwaliteitsgids verwezen.

3.5 Overige CBS kaders

In de Kwaliteitsrichtlijnen wordt ook gerefereerd naar andere CBS kaders op specifieke gebieden, namelijk:

- De Methodenreeks
- De Business Architectuur en standaard tools
- Diverse besluiten van het DB bijvoorbeeld over het embargobeleid
- Prestatie-indicatoren CBS inclusief streefwaarden
- Publicatievoorschriften
 - Redactionele Voorschriften
 - Het sjabloon voor de Korte Onderzoeksbeschrijving
 - Communicatie bij aanpassing van gepubliceerde resultaten
- Diverse richtlijnen op gebied van classificaties
- Lijst met imagobepalende statistieken
- Lijst met kritieke en niet-kritieke processen
- Codeervoorschriften
- Begrippenkaders: Begrippenlijst KZ (R001), Glossary Methodenreeks (R003c) en BES Glossary (R018).

4 Samenhang van de Kwaliteitsrichtlijnen met andere instrumenten

Er zijn bij het CBS naast de Kwaliteitsrichtlijnen een aantal instrumenten geïmplementeerd om kwaliteit te managen, namelijk:

- VIR/Procesborging 2008
- VIR/Procesborging 2014 inclusief het self-assessment
- Audits

Hieronder worden deze instrumenten kort beschreven.

Per instrument kunnen de volgende twee dimensies worden onderscheiden (tabel 1).

- De scope. Dit wordt uitgedrukt in de aandachtsgebieden die worden gemanaged met behulp van het instrument.
- De diepgang. Beperkt het zich tot een kader (stelsel van eisen/normen) of gaat het ook om kwaliteitsborging (maatregelen om kwaliteit te borgen). Het meten van de kwaliteit zit qua diepgang tussen beide in (detectieve maatregel).

Tabel 1 Scope en diepgang van de instrumenten

Instrument	Scope	Diepgang
Kwaliteitsrichtlijnen	100 aandachtsgebieden op het niveau van statistische processen	Kader
Audits	Idem zoals bij de Kwaliteitsrichtlijnen	Borging
VIR/Procesborging 2008	16 aandachtsgebieden op het niveau van statistische processen	Borging
VIR/Procesborging 2014	Zie self-assessment	Borging
Self-assessment	Idem zoals bij de Kwaliteitsrichtlijnen	Borging

4.1 VIR/Procesborging 2008

Het VIR/Procesborging is al langere tijd operationeel. Sinds 2008 is er sprake van 16 aandachtsgebieden waaraan per proces eisen werden gesteld. Verder is het type maatregelen ('procesmaatregelen') gestandaardiseerd. Dit zijn maatregelen zoals handleidingen, afspraken, incident management. Elke proces wordt zowel grafisch als tekstueel beschreven. Deze versie van het VIR is nog tot uiterlijk eind 2016 geldig.

4.2 VIR/Procesborging 2014

In 2012 heeft een werkgroep van de Klankbordgroep Kwaliteit onderzocht of het VIR/Procesborging effectiever kan. Dit heeft geleid tot een vereenvoudigde set van sjablonen. Deze set bestaat uit:

- Voorblad
- Beschrijving van het proces (grafisch en in tekst)
- Beschrijving van de systemen
- Overzicht van de documentatie

Verder is het self-assessment geïntegreerd in de VIR documentatie.

VIR 2014 is dus de opvolger van VIR/Procesborging 2008.

In het voorblad is een plan van aanpak opgenomen voor verbeteringenacties die uit het self-assessment naar voren zijn gekomen.

Het self-assessment is geheel gebaseerd op de Kwaliteitsrichtlijnen. Alle normen uit de Kwaliteitsrichtlijnen staan ook in het self-assessment. Door de integratie van het self-assessment in het VIR 2014 is de samenhang van tools op gebied van kwaliteitsmanagement optimaal.

De VIR- documentatie dient elk jaar te worden bijgewerkt voor imagobepalende statistieken. Voor niet-imagobepalende statistieken is de frequentie elke drie jaar. De VIR-coördinator bewaakt dit update proces.

In de periode 2014 t/m 2016 stappen alle statistieken over op de nieuwe set van sjablonen. In deze periode kunnen daarom binnen het CBS beide versies van sjablonen worden aangetroffen.

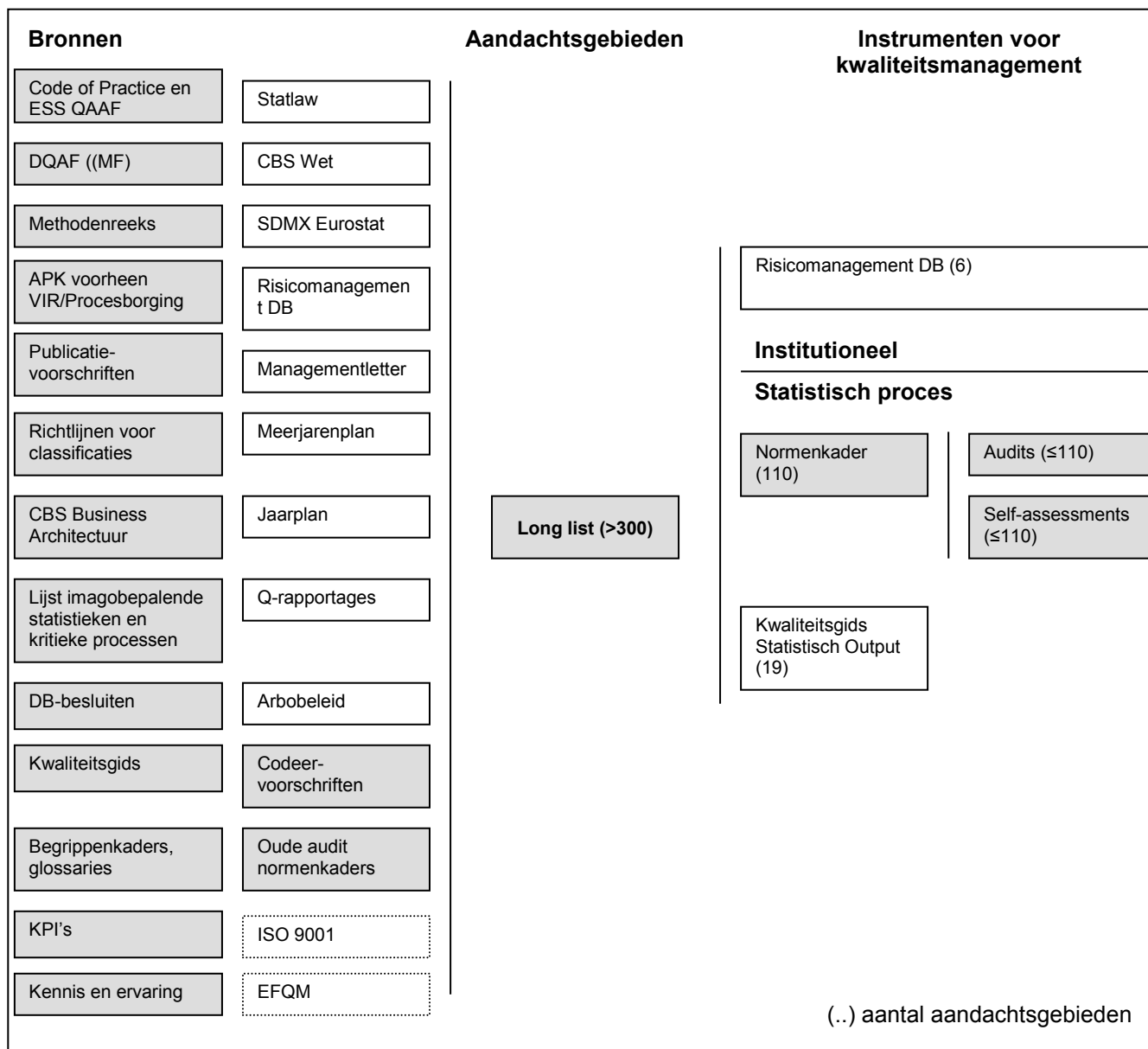
4.3 Audits

Het CBS beleid is, dat er tien audits per jaar worden uitgevoerd en dat imagobepalende statistieken iedere drie jaar worden geaudit.

Het normenkader van de statistische audits wordt afgeleid van de Kwaliteitsrichtlijnen. Hierbij wordt een selectie gemaakt uit de Kwaliteitsrichtlijnen. In ieder geval worden alle normen die niet van toepassing zijn voor een specifiek statistische proces weggelaten.

Verder kan worden besloten om de scope van de audit verder te verkleinen uit oogpunt van effectiviteit en capaciteit. Maar ook kunnen op verzoek van de audittee extra normen worden toegevoegd.

In het auditrapport staan aanbevelingen voor verbeteringen. Op basis hiervan stelt de audittee een plan van aanpak op. De uitvoering van het plan van aanpak wordt bewaakt via de kwartaalrapportages als wordt afgeweken van de planning.

Figuur 1 Samenhang tussen bronnen en instrumenten voor kwaliteitsmanagement

5 Structuur van de Kwaliteitsrichtlijnen

5.1 Object-oriented Quality and Risk Management

Bij de samenstelling van de Kwaliteitsrichtlijnen is als kwaliteitsmodel Object-oriented Quality and Risk Management (OQRM) (Van Nederpelt, 2012) toegepast. Dit model maakt integratie van verschillende kaders tot één kader goed mogelijk.

De toepassing van OQRM komt tot uitdrukking in de structuur van het document. Eerst zijn objecten benoemd vervolgens bijbehorende aandachtsgebieden. Per aandachtsgebied zijn normen geformuleerd en zijn de inherente risico's beschreven.

5.2 Delen

De Kwaliteitsrichtlijnen zijn verdeeld in zes delen:

- Deel I: Klanten
- Deel II: Output
- Deel III: Intern
- Deel IV: Input
- Deel V: Respondenten, berichtgevers en leveranciers
- Deel VI: Resources

De indeling volgt het proces van klant naar leverancier.

In elke deel worden een aantal objecten uitgewerkt. Elk object staat in een apart hoofdstuk.

5.3 Opbouw per object

De opbouw van per object wordt geïllustreerd in tabel 2.

Tabel 2 Niveaus per object met een voorbeeld

Niveau	Code	Voorbeeld
Object	2	Afspraken met klanten
Eigenschap + Object	2.1	Beschikbaarheid van afspraken met klanten
Norm	2.1.1	Er is met iedere klant een afspraak

Elk aandachtsgebied staat in een aparte paragraaf.

Elke norm is gecodeerd met drie cijfers (bijvoorbeeld 2.1.1), zodat er vanuit andere documenten naar verwezen kan worden. Hierdoor kan het Nomenkader dienen als naslagwerk. Een norm staat altijd in een kader ('box').

5.4 Opbouw per norm

Elke norm bevat:

- Een toelichting waar nodig
- Eén of meer beoordelingscriteria
- Citaten uit andere kaders
- Referentiemateriaal
- Gevolgen als niet aan de norm wordt voldaan: "Doel: voor".

5.5 Beoordelingscriteria

Voor elke norm zijn één of beoordelingscriteria beschreven. Dit zijn operationalisaties van de norm. Deze criteria zijn niet uitputtend.

Er hoeft niet te worden voldaan aan alle criteria. Het kan goed zijn, dat er volledig aan de norm wordt voldaan, zonder dat aan alle criteria wordt voldaan.

Naarmate er echter aan meer criteria wordt voldaan, wordt er ook beter aan de norm voldaan.

5.6 Citaten

Waar van toepassing wordt geciteerd uit externe bronnen zoals de

- Code of Practice 2011
- Quality Assurance Framework (detaillering van de Code of Practice)
- Data Quality Assurance Framework van het IMF
- DB-besluiten
- VIR 2008

VIR 2014 wordt niet meer genoemd. Dit komt omdat een belangrijk onderdeel van VIR 2014 het self-assessment is. Dit self-assessment is volledig gebaseerd op de Kwaliteitsrichtlijnen zelf.

5.7 Referentiemateriaal

Er wordt verwezen naar informatie dat op SharePoint staat in een map met referentiemateriaal:

<http://cbs1sps/sites/cbsdsk/kz/statnormenkader/Lists/Links/AllItems.aspx>

In de Kwaliteitsrichtlijnen wordt er naar verwezen door middel van een code en een naam, bijvoorbeeld "R036 CBS-wet".

5.8 Doel

Per norm wordt aangegevens wat het doel is van de norm. Problemen met de norm vormen een risico voor het behalen van dat doel.

Er zijn doelen op twee niveaus van abstractie. Er wordt zoveel mogelijk verwezen naar een doel op het niveau 2 om de doelen zo concreet mogelijk te houden.

Doelen op niveau 1 zijn:

1. Vertrouwen van het publiek in het CBS
2. Conformiteit met wet- en regelgeving
3. Tevredenheid van klanten
4. Tevredenheid van leveranciers
5. Transparantie van het CBS
6. Onpartijdigheid van het CBS

Doelen op niveau 2 zijn:

7. Relevantie van het statisch concept
8. Bruikbaarheid van de cijfers
9. Nauwkeurigheid van de cijfers
10. Punctualiteit van de levering van de output
11. Duidelijkheid van de statistische output
12. Of: Alle kwaliteitsaspecten van de (statistische) output

Verder

13. Continuïteit van het proces
14. Kosten en baten van het CBS
15. Efficiency van het proces
16. Efficiency en effectiviteit van de keten

6 Scope van de Kwaliteitsrichtlijnen

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke objecten binnen de scope van de Kwaliteitsrichtlijnen vallen, wat de eigenschappen zijn van deze objecten en welke normen zijn opgenomen in de Kwaliteitsrichtlijnen.

6.1 Objecten

In de Kwaliteitsrichtlijnen komen een aantal objecten aan de orde die betrekking hebben op het statistische proces. Deze objecten – in alfabetische volgorde – staan in tabel 3:

Tabel 3 Objecten

1. Administratieve data
2. Administratieve lastendruk
3. Afspraken met klanten
4. Afspraken met leveranciers
5. Conceptuele metadata
6. Data in het proces
7. Documentatie
8. Informatie systemen
9. Interne input
10. Kennis
11. Kwaliteitsdocument (VIR/Procesborging)
12. Kwaliteitsindicatoren
13. Kwaliteitsrapportage
14. Levering output
15. Levering van input
16. Mappen en bestanden
17. Medewerkers
18. Methodologie
19. Overige hulpmiddelen en diensten
20. Overige data (output)
21. Populatieregister
22. Proces van bijstellingen en herzieningen
23. Processen, overig
24. Processen, statistisch
25. Publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen
26. Publicaties
27. Publicatiestrategie
28. Relatie en communicatie met klanten
29. Relatie en communicatie met respondenten en leveranciers
30. Samenwerking met kenniscentra
31. Statistisch concept
32. Statistische data (cijfers)
33. Statistische output

6.2 Aandachtsgebieden

Voor elk object zijn één of meer bijbehorende eigenschappen gekozen. Deze eigenschappen zijn altijd inherent aan het object. Een object en een bijbehorende eigenschap vormen samen een *aandachtsgebied*. Een aandachtsgebied bepaalt de scope van de onderliggende normen. Het aantal aandachtsgebieden is **105**.

6.3 Normen

De normen zijn ontleend aan de kaders zoals vermeld in hoofdstuk 3 over de input van de Kwaliteitsrichtlijnen. Verder is gebruik gemaakt van kennis en ervaring van CBS-medewerkers. In principe betreft het bestaande normen, vanzelfsprekende normen of gangbare praktijk.

Het betreft uitsluitend normen die op het niveau van statistische processen van toepassing zijn. Dus geen normen die gelden op een hoger niveau dan individuele statistische processen en geen normen voor bedrijfsprocessen.

Categorie	Aantal normen
1 = zwaarwegend	83
2 = CoP/QAF	81
3 = Overig	81
Totaal	245

6.3.1 Normen voor het self-assessment

In het self-assessment (sjabloon K) zijn alleen de normen in categorie 1 en 2 verplicht. De rest is optioneel.

6.3.2 Normen voor audits

Voor audits kan een selectie worden gemaakt uit alle normen. Voor de verkorte audit is een voorselectie gemaakt van 90 normen categorie 1 en 2.

6.3.3 Normen op sectorniveau

In VIR/Procesborging 2008 stonden een aantal procesmaatregelen waarvan is besloten om deze op sectorniveau te brengen. Deze procesmaatregelen zijn nu als norm ondergebracht in de Kwaliteitsrichtlijnen. In de toelichting van de norm is aangegeven dat het om een norm op sectorniveau betreft. In het spreadsheet is eveneens aangegeven welke normen het betreft. Het gaat om zes normen.

6.3.4 Normen voor Dataverzameling

Niet alle normen uit de Kwaliteitsrichtlijnen zijn van toepassing voor Dataverzameling. In het spreadsheet is aangegeven welke normen wel van toepassing zijn.

7 Soorten normen en hun toepassingsgebied

In dit hoofdstuk worden ingegaan op soorten normen en het toepassingsgebied van normen.

7.1 Hogere normen

Er is ook sprake van 'hogere', algemeen geldende normen:

1. Afspraak = afspraak. Processen en producten moeten compliant zijn met gemaakte afspraken op welk niveau dan ook: wet- en regelgeving (CoP, Wbp, VIR), CBS-normen, DB-besluiten en afspraken met betrekking tot individuele statistische processen en producten.
2. Kennisproducten moeten beschikbaar, juist, volledig, actueel, geldig, begrijpelijk en eenduidig zijn.
3. Voor elk aandachtsgebied wordt de Deming cycle (Plan, Do, Check, Act) doorlopen. Echter als deze norm steeds expliciet gemaakt zou worden voor elk aandachtsgebied, zou dit tot een grote toename van normen leiden. Daarom is hier afgezien van compleetheid.
4. Pas toe of verklaar ('comply or explain')

Deze hogere normen zijn specifiek gemaakt in de normen die in de bijlage van dit document zijn opgenomen.

7.2 Zwaarwegendheid van normen

Sommige normen wegen zwaarder dan andere. Naarmate het gewicht zwaarder is, is het risico hoger is als niet aan de norm wordt voldaan. Daarom worden normen onderverdeeld in drie niveaus van zwaarwegendheid.

Niveau 1

Normen die betrekking hebben op de volgende objecten of aandachtsgebieden zijn zwaarwegend:

1. Nauwkeurigheid van de statistische data (cijfers)
2. Tijdigheid en punctualiteit van de levering van statistische output
3. Gelijktijdigheid van de levering van de statistische output (embargobeleid)
4. Duidelijkheid van de statistische output
5. Vertrouwelijkheid van de gepubliceerde data (statistische geheimhouding)
6. Vertrouwelijkheid van data in het proces (intern)
7. Methodologie: alle aandachtsgebieden
8. Compliance van het proces met de Wet bescherming persoonsgegevens
9. Administratieve data, populatieregister, interne input en levering van de input: alle aandachtsgebieden
10. Integriteit van de informatiesystemen

In de formule "risico = kans x impact" is de score voor impact bij zwaarwegende normen bij voorbaat maximaal. Als niet aan de norm wordt voldaan, dan is de kans van optreden van negatieve gevolgen (impact) groot. Dit leidt tot een hoog risiconiveau.

Niveau 2

Alle normen waarbij wordt gerefereerd naar de Code op Practice en het Quality Assurance Framework (en niet onder niveau 1 vallen), vallen onder niveau 2.

Niveau 3

Alle overige normen vallen onder niveau 3.

7.3 Hardheid van normen

Er zijn normen die hard zijn, omdat er per se aan moet worden voldaan. Dit betreft de normen, die waarbij moet worden voldaan aan wet- en regelgeving, waaronder ook de CoP en het QAF en ongeacht het risiconiveau. De hardheid van normen wordt in het kader niet apart aangegeven.

7.4 **Globale en specifieke normen**

Sommige normen zijn globaal, andere meer specifiek. Vooral de meer globale normen laten ruimte voor interpretatie door de beoordelaar. Eventuele nadere detaillering van de normen (operationalisatie) is aangebracht in de vorm van beoordelingscriteria.

Er is voor gekozen om normen zo direct mogelijk te formuleren. Dus niet

Er is een procedure om te zorgen dat cijfers voldoende consistent zijn met andere statistieken.

maar

Cijfers zijn voldoende consistent met andere statistieken

In de beoordelingscriteria wordt ingegaan, hoe kan worden geconstateerd welke maatregelen hiervoor nodig zijn zoals een procedure ('controls').

7.5 **Normen voor imagobepalende en niet-imagobepalende statistieken**

Voor imagobepalende statistieken worden in principe geen andere normen gesteld dan voor niet-imagobepalende statistieken. Daar waar dit wel het geval is, wordt dit expliciet vermeld. Een voorbeeld is één van de normen over het Kwaliteitsdocument: voor imagobepalende statistieken mag het Kwaliteitsdocument niet ouder zijn dan één jaar en voor niet-imagobepalende statistieken 3 jaar.

Echter voor imagobepalende statistieken is de naleving veel belangrijker. Bij afwijkingen zal het totaaloordeel in geval van audit bijvoorbeeld veel eerder negatief uitvallen omdat de impact van optredende risico's groter is en omdat de kans op detectie van afwijkingen groter is.

7.6 **Normen voor Europese statistieken**

Voor de Europese statistieken is de Code of Practice van toepassing. In de Kwaliteitsrichtlijnen wordt echter geen onderscheid gemaakt tussen Europese en nationale statistieken.

8 Begrippenlijst

In onderstaande lijst (tabel 4) zijn de begrippen opgenomen die in de Kwaliteitsrichtlijnen worden gebruikt en waarvoor een toelichting nodig is.

Er is een aparte begrippenlijst samengesteld rond het begrip data en dataset (tabel 5).

Tabel 4 Begrippenlijst

Begrip	Omschrijving	Opmerkingen
Aandachtsgebied	Combinatie van een <u>object</u> met een bijbehorende eigenschap.	Bijvoorbeeld nauwkeurigheid van de cijfers, onderhoudbaarheid van informatiesystemen en efficiency van een proces. Internal / operational auditors noemen dit de 'auditvariabele'. Dit is echter een ongedefinieerd begrip.
Afhankelijkheidsanalyse	Het vaststellen i) welke factoren van belang zijn voor de het bereiken van de doelstellingen van het kwaliteitssysteem, ii) wat het belang is van deze factoren voor deze doelstellingen en iii) welke eisen worden gesteld aan deze factoren.	Bron: Begrippenlijst KZ.
Business Architectuur Document (BAD)	Document met het ontwerp voor het statistische proces, de statistische producten en betrokken partijen.	Geen.
BoS	Bureau of Standards	Geen.
BoS-lijst	Lijst met begrippen, inclusief definities die betrekking hebben op statistische objecten.	Toepassing van deze lijst is binnen het CBS verplicht.
Bruto steekproef	Alle eenheden uit de <u>steekproef</u> die gevraagd zijn een vragenlijst in te vullen.	Geen.
Code of Practice	'Aanbeveling' van Eurostat (Europese Commissie) waarin eisen worden gesteld aan lidstaten voor wat betreft de kwaliteit van de statistische instituten, de statistische processen en de statistische output.	Aanbevelingen van Eurostat hebben binnen het CBS dezelfde status als verordeningen.
Coderen	De activiteit in het statistische proces waarbij aan een omschrijving een code uit een classificatie wordt toegekend.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Coherentie	Zie samenhang statistisch concept.	Dit woord wordt gebruikt in de Code of Practice.
Conceptuele metadata	De beschrijving van de volgende componenten van data in het statistische proces (van input tot output): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eenheid (objecttype) ▪ Afbakening van de populatie van eenheden ▪ Deelpopulaties (classificaties) ▪ Variabelen en de definities ervan ▪ Verslagperiode (populatietijd) 	Geen.
Consistentie van statistische data	De mate waarin cijfers die betrekking hebben op hetzelfde statistische gegeven aan elkaar gelijk zijn dan wel een zeker verband vertonen.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.

Begrip	Omschrijving	Opmerkingen
Dekkingsfout	Afwijking in een schatting die ontstaat doordat het steekproefkader of het register niet overeenkomt met de doelpopulatie, hetzij als gevolg van onderdekking, hetzij als gevolg van overdekking.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Doeleenheid	Zie statistische eenheid.	
Doelpopulatie	De beoogde populatie.	Met andere woorden: de verzameling statistische eenheden waarover men in een statistiek uitspraken wil doen. Ontleend aan: Glossary Methodenreeks.
Doelvariabele	De beoogde variabele.	De Glossary Methodenreeks kent een afwijkende definitie, namelijk: variabele die in een onderzoek wordt waargenomen en een aspect meet van een verschijnsel dat wordt onderzocht. Doel van het onderzoek zal onder meer zijn het schatten van populatiegrootheden voor zo'n variabele.
Duidelijkheid van statistische output	De mate waarin: 1) er sprake is van toereikende metadata, 2) de cijfers worden geïllustreerd met behulp van grafieken en kaarten, 3) er informatie beschikbaar is over de kwaliteit van de cijfers, 4) de beperkingen in het gebruik van de cijfers zijn beschreven en 5) er wordt voorzien in aanvullende ondersteuning.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.
Euro SDMX Metadata Structure (ESMS)	Lijst van statistische begrippen en subbegrippen.	Vastgelegd in verordening 2009/498/EG van Eurostat.
Europees Statistisch Systeem (ESS)	Partnerschap van Eurostat, de nationale bureaus voor statistiek en andere statistische organen die in de afzonderlijke lidstaten verantwoordelijk zijn voor het produceren en verspreiden van <u>Europese statistieken</u> .	Bron: Code of Practice.
Europese statistieken	Communautaire statistieken als bedoeld in Verordening (EG) nr. 322/97 van de Raad van 17 februari 1997 betreffende de communautaire statistiek, die door nationale <u>statistische instanties</u> en de statistische instantie van de Gemeenschap (Eurostat) overeenkomstig artikel 285, lid 2, van het Verdrag geproduceerd en verspreid worden.	Bron: Code of Practice.
Externe leverancier	<u>Leverancier</u> buiten het CBS.	
Gelijktijdigheid van de levering van statistische output	Mate waarin statistische output op hetzelfde tijdstip is geleverd.	Geen.

Begrip	Omschrijving	Opmerkingen
Imputeren	Bepalen en introduceren van een (nieuwe) waarde op een plaats waar een waarde ontbreekt of op 'onbekend' (ontbrekend) is gezet.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Informatiesysteem	Een logisch geheel van programmatuur en data.	Bron: Begrippenlijst KZ.
Koppelsleutels	Eén of meerdere sleutelvariabelen die in twee of meer te koppelen bestanden gebruikt worden.	Bijvoorbeeld om bij records uit het ene bestand records uit het andere bestand te zoeken. Bron: Glossary Methodenreeks.
Kwaliteitsdocument	De verzameling van ingevulde sjablonen van Procesbeheersing / VIR.	Geen.
Kwaliteitsmetadata	Informatie over de kwaliteit van het statistische proces en de statistische output.	Geen.
Kwaliteitsrapportage	Rapportage over <u>Kwaliteitsmetadata</u> .	Geen.
Kwetsbaarheidanalyse	Het op basis van de afhankelijkheidsanalyse vaststellen van de kwetsbaarheid van een factor. De kwetsbaarheid van een factor wordt bepaald door de bedreigingen voor de kwaliteit van deze factor (oorzaak) en het risico voor het CBS (gevolg) als deze bedreigingen zich werkelijk voordoen.	Bron: Begrippenlijst KZ.
Methodebreuk	Het verschijnsel dat een wijziging in de onderzoekopzet (bijvoorbeeld vragenlijst, waarneemmodus) een tijdreeks verstoort.	Men kan proberen hiervoor te corrigeren. Bron: Glossary Methodenreeks.
Methodologie Analyse Document (MAD)	Document waarin het methodologische ontwerp van een statistisch proces wordt beschreven.	In 2010 nog geen standaard.
Nauwkeurigheid van statistische data	De mate waarin de berekening of schatting van de waarde van deze variabele de echte of werkelijke waarde van deze variabele benadert.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.
Norm	Manier van handelen waarnaar een categorie van personen zich kan of moet richten.	Bron: Van Dale.
Netto steekproef	Dat deel van de populatie uit de bruto <u>steekproef</u> dat heeft gerespondeerd.	Geen.
Leverancier	Iemand die een product of dienst levert.	Bron: KZ Begrippenlijst.
Object(type) (business)	Alles wat eigenschappen heeft.	Als je er de woorden "de kwaliteit van ..." voor kan zetten, is het een object.
Onderdekking	Het feit dat een dataset niet alle elementen uit de doelpopulatie bevat.	Bron: Glossary Methodenreeks. Het betreft een dataset met microdata (niet: aggregaten).
Onthullen	Het uit statistische gegevens informatie achterhalen over een herkenbare afzonderlijke persoon, huishouden, bedrijf of instelling.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Ophogen	Een vorm van <u>wegen</u> waarbij de som van de individuele gewichten gelijk is aan de populatieomvang.	Bron: Glossary Methodenreeks.

Begrip	Omschrijving	Opmerkingen
Outputspecificatie	Document waarin de statistische producten en de kwaliteit van deze producten zijn gespecificeerd.	Het betreft een specificatie vooraf (ex ante) voor een externe klant. Een outputspecificatie kan zijn afgestemd met de klant, maar dat hoeft niet. Een outputspecificatie kan onderdeel zijn van elke vorm van overeenkomst: protocol, convenant, contract, etc. Een Eurostat verordening bevat doorgaans een outputspecificatie.
Overdekking	Het feit dat een dataset elementen bevat die niet tot de doelpopulatie horen of meerdere malen voorkomen.	Bron: Glossary Methodenreeks. Het betreft een dataset met microdata (niet: aggregaten).
Proces	Enkele definities: <ul style="list-style-type: none"> • Een verzameling van samenhangende activiteiten die input transformeert in output. • Een reeks van gebeurtenissen geordend in de tijd en plaatshebbend of verbonden aan materiële systemen, elk met hun eigen variaties, onderlinge samenhang, afhankelijkheid en beïnvloeding. • Een systematische serie handelingen die erop gericht is een doel te bereiken. • Ieder activiteit of groep activiteiten die input tot zich neemt, er waarde aan toevoegt, en voorziet in output naar een interne of externe klant. 	Bron: Begrippenlijst KZ.
Procesmetadata	Informatie over het proces.	Geen
Procesmaatregel	Maatregel om de kwaliteit van het proces te waarborgen.	De term is afkomstig uit Procesbeheersing / VIR. Hierin zijn een set standaardmaatregelen vastgesteld, zoals een Calamiteitenprocedure.
Punctualiteit van de levering van statistische output	De tijd die zit tussen het werkelijke publicatietijdstip en het geplande publicatietijdstip.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.
Respons	Antwoord van een respondent op een vraag bedoeld voor het samenstellen van een statistiek.	Geen.
Rustpunt	Bestand dat niet meer wordt gewijzigd en waarvan de kwaliteit is gespecificeerd.	Geen
Samenhang statistisch concept	De mate waarin statistieken overeenkomstige concepten gebruiken en daarom kunnen worden gecombineerd.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.
Seizoencorrectie	Het voor seizoeninvloeden corrigeren van een tijdreeks.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Selectiviteit van de respons	Mate waarin de <u>netto steekproef</u> representatief is voor de <u>bruto steekproef</u> .	Geen.

Begrip	Omschrijving	Opmerkingen
Service Level Agreement (SLA)	Een schriftelijke afspraak tussen één leverancier en één klant over het leveren van bepaalde diensten of producten.	Het doel van een SLA is naast het beschrijven van de te leveren dienst(en) / product(en), ook de rechten en plichten van zowel de aanbieder als de afnemer ten aanzien van het overeengekomen kwaliteitsniveau (service level) van de te leveren dienst(en) / product(en) (services) formeel te regelen. Bron: Begrippenlijst KZ. Zie ook Standaard Service Level (SSL).
SharePoint	Documentbeheersysteem.	De toegangsrechten tot SharePoint kunnen worden geregeld door de gebruikers zelf in plaats van de Servicedesk van ITS.
Stakeholder	Partij die betrokken is bij het CBS.	Voorbeelden van stakeholders zijn sponsors, gebruikers, berichtgevers, respondenten, dataleveranciers, toezichthouders en ook medewerkers.
Standaard Service Level (SSL)	Een schriftelijke eenzijdige afspraak van een leverancier van bepaalde diensten of producten.	Het doel van een SSL is de voorwaarden voor de levering van producten en / of diensten kenbaar te maken aan de ontvangende partij(en) binnen het CBS. Daarnaast staan in een SSL ook de rechten en plichten van de aanbieder ten aanzien van het aangeboden kwaliteitsniveau (service level) van de te leveren dienst(en) (services) beschreven. Bron: Begrippenlijst KZ. Zie ook Service Level Agreement (SLA).
Statistisch concept	De <u>conceptuele metadata</u> van de statistische output.	Geen.
Statistisch proces	<u>Proces</u> dat <u>statistische informatie</u> als output heeft.	Geen.
Statistische informatie	Cijfers over een maatschappelijk fenomeen en / of publicaties over deze cijfers.	In de missie van het CBS wordt deze term gebruikt.
Statistische instantie	Op nationaal niveau, het nationale bureau voor de statistiek en andere statistisch organen die belast zijn met het produceren en verspreiden van <u>Europese statistieken</u> , en op communautair niveau Eurostat.	Bron: Code of Practice.
Steekproef	Deelverzameling van een populatie op basis waarvan uitspraken worden gedaan over deze populatie.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Steekproeffout	Afwijking in de schatting van een populatieparameter die wordt veroorzaakt door het feit dat de gegevens door middel van een steekproef zijn verkregen.	Tegenhanger van niet-steekproeffout. Bron: Glossary Methodenreeks.
Objecttype (statistisch)	Zie statistische eenheid.	

Begrip	Omschrijving	Opmerkingen
Steekproefkader	Het kader waaruit de steekproef wordt getrokken, zijnde een (al dan niet perfecte) administratieve weergave van de <u>doelpopulatie</u> .	Bron: Glossary Methodenreeks.
Tijdigheid van de levering van statistische output	De mate waarin de geplande datum van publicatie van de statistiek in de tijd afstaat van het einde van de referentieperiode.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.
Toegankelijkheid van statistische output	Het gemak waarmee gebruikers cijfers kunnen verkrijgen en mogen gebruiken.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output. Ook de condities voor het verwerken van statistische output (kosten, rechten) vallen onder dit aandachtsgebied.
Totale fout	Functie van <u>vertekening</u> en <u>variantie</u> .	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output. Engels: total error.
Transformeren	Het afleiden van een statistisch concept naar een ander statistisch concept.	Bijvoorbeeld de afleiding van fiscale eenheden naar bedrijfseenheden.
Uitbijter	Een waarneming die sterk afwijkt van het gemiddelde (patroon), en daarom om extra aandacht vraagt; specifiek bij gaafmaken en bij ophogen.	Bron: Glossary Methodenreeks.
Validatie	Bevestiging door het leveren van een objectief bewijs dat aan de eisen voor een <i>specifiek beoogd gebruik of toepassing</i> is voldaan.	Synoniem: Geldigverklaring. Bron: ISO 9000:2005. Opmerking: Validatie 'gaat verder' dan verificatie.
Variantie van een schatting	De mate waarin de fout in de schatting zich willekeurig rond het getal 0 spreidt.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output. Synoniemen: precisie, beweeglijkheid, random error.
Vergelijkbaarheid van statistische data	De mate waarin cijfers voldoende nauwkeurig zijn en de variabelen die bij deze cijfers behoren, dezelfde betekenis hebben.	Cijfers zijn vergelijkbaar als deze letterlijk met elkaar kunnen worden vergeleken. Bijv. de economische groei van Duitsland is hoger dan van Nederland. Bron: Kwaliteitsgids Statistische output.
Verificatie	Bevestiging dat aan <i>gespecificeerde eisen</i> is voldaan door het verschaffen van een objectief bewijs.	Bron: ISO 9000:2005.
Vertekening van een schatting	De gemiddelde systematische afwijking van een schatting ten opzichte van de werkelijke waarde van de variabele.	Bron: Kwaliteitsgids Statistische output. Gemiddeld = gemiddeld over verschillende steekproeven uit dezelfde populatie. Synoniemen: systematische fout, (on)zuiverheid, bias.
Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksoverheid (VIR)	Besluit van de Minister waarin eisen worden gesteld aan de beveiliging van informatie in de processen.	Geen.
Wegen	Het toekennen van gewichten aan de respondenten, waarna schattingen van populatieparameters verkregen worden door optelling van de met deze gewichten vermenigvuldigde gegevens.	Bron: Glossary Methodenreeks.

8.1 Begrippenlijst met betrekking tot data

Tabel 5 Begrippenlijst met betrekking tot data

Begrip	Definitie	Toelichting
Administratieve data (of databron)	<u>Databron</u> die output is van een administratief proces bij een externe partij.	Bijvoorbeeld: BTW-gegevens, callrecords van mobiele telefoons, scannerdata. Het betreft altijd stroomgegevens. Volgens Daas et al. (2008): Gegevens in een administratie.
Aggregaat	<u>Dataset</u> die data bevat over klassen (deelverzamelingen) van eenheden.	Volgens BES (2010): Samenstelling van micro-informatie
Bron	Zie databron.	
Bronbestand	<u>Dataset</u> van waarnemingen afgebakend in eenheden en variabelen en met uniforme herkomst.	Bron: BES (2010).
Data	Een representatie van feiten, begrippen of instructies, op een geformaliseerde manier, geschikt voor overdracht, interpretatie of verwerking door mensen of automatische verwerking.	Bron: Daas et al. (2008). Ook: waarden van variabelen.
Databron	<u>Dataset</u> die input vormt voor een statistisch proces.	Een databron kan zowel een aggregaat zijn als microdata bevatten. Volgens Daas et al. (2008): Algemene aanduiding voor een registratie of andere verzamelingen van gegevens.
Dataset	Een gestructureerde verzameling van <u>data</u> .	Een dataset is een microdataset ofwel een aggregaat. Volgens BES (2010): Set bestaande uit micro- of macrodata en beschreven door een view. Een view is een selectie van gegevens.
Eenheid	Zie statistische eenheid.	Strikt genomen gaat het om een eenheidstype en betreft een "eenheid" één voorkomen of instantie van het eenheidstype, bijvoorbeeld persoon Jan Sjansen.
Extern register	<u>Register</u> dat door een externe partij wordt bijgehouden.	Bijvoorbeeld Gemeentelijke Basis Administratie.
Intern register	<u>Register</u> dat door het CBS wordt bijgehouden.	Bijvoorbeeld: register met bedrijfseenheden.
Microdata(set)	<u>Databron</u> die data bevat over eenheden.	Microdata kunnen input zijn van een statistisch proces maar ook als product worden geleverd aan een gebruiker.
Primaire databron	<u>Databron</u> waarbij het CBS de conceptuele metadata (mede) bepaalt.	De waarneming hoeft niet per se door het CBS worden uitgevoerd zoals bij polisgegevens (Walvis).

Begrip	Definitie	Toelichting
Register	<u>Dataset</u> met eenheden waarbij wordt gestreefd naar volledigheid van de populatie en er sprake is van beheer van de dataset.	Bijvoorbeeld: Gemeentelijke Basis Administratie, bedrijvenregister, motorrijvoertuigen. Volgens Daas et al. (2008) synoniem voor registratie.
Registratie	Een verzameling gegevens die op gestructureerde wijze is vastgelegd.	Bron: Daas et al. (2008).
Rustpunt	<u>Databron</u> die een afgesproken kwaliteit heeft en is geplaatst in een koppelvlak.	Databronnen in een koppelvlak zijn toegankelijk voor alle processen die van deze databronnen gebruik willen maken.
Secondaire databron	<u>Databron</u> waarbij het CBS geen invloed heeft op de bepaling van de conceptuele metadata.	Bijvoorbeeld: BTW gegevens. De conceptuele metadata van een databron beschrijft het type eenheid, de afbakening van de populatie, de variabelen en hun bijbehorende definities, de referentieperiode. Volgens BES (2010): Bron van gegevens die door een andere instantie dan het CBS en voor andere doeleinden dan CBS-doeleinden is verzameld.
Statistische eenheid	Eenheidstype waarover onderzoeksuitkomsten worden gerapporteerd (aan de gebruikers van een statistiek).	Bron: Glossary Methodenreeks. Bijvoorbeeld bedrijf, persoon of huishouden.
Variabele	Gegevenstype dat wordt waargenomen, geleverd, of uit andere variabelen afgeleid.	Bron: BES (2010). Er zijn drie soorten variabelen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Identificerende variabelen ▪ Classificerende variabelen ▪ Kwantitatieve variabele of telvariabelen

BIJLAGE: Kwaliteitsrichtlijnen statistische processen

Deel I: Klanten

1 Relatie en communicatie met klanten

In dit hoofdstuk worden de criteria beschreven die betrekking hebben op de kwaliteit van relatie en communicatie met interne en externe klanten. Het betreft de klanten die optreden als schakels in de keten; niet alleen het begin- en eindpunt van de keten.

Bij relatie en communicatie met klanten wordt de volgende eigenschap onderscheiden:

1. Effectiviteit

1.1 Effectiviteit van de relatie en communicatie met klanten

1	Er is een adequate overlegstructuur.
---	--------------------------------------

Beoordelingscriterium:

- Er is een overlegstructuur tussen de klant en het CBS.
- Overleg vindt plaats op strategisch/tactisch en operationeel niveau.
- Overleg vindt voldoende vaak plaats.
- Onderwerpen van gesprek zijn: afspraken over levering van producten en de kwaliteit ervan, wijzigingen op deze afspraken, impact van deze wijzigingen, voorkomende problemen op gebied van voortgang en kwaliteit van de producten ('exceptions').

Beoordelingscriteria in geval van betalende klanten:

- Het is duidelijk wie binnen het CBS de opdrachtnemer is.
- De opdrachtnemer is verantwoordelijk voor het afwegen van de belangen van de (externe) klant tegen de belangen van het CBS.
- Het is duidelijk wie de rol van leverancier van mankracht ('supplier') vervult binnen het CBS.
- Het is duidelijk wie de rol van (externe) gebruiker ('user') vervult.
- Er is een overlegstructuur binnen het CBS waarin de projectleider participeert.
- Er is sprake van voortgangsbewaking.
- Er is sprake van een acceptatieprocedure.
- Na elke levering vindt nazorg plaats.
- Er vindt periodiek evaluatie plaats van de afspraken en de realisatie ervan.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2	Wijzigingsverzoeken worden adequaat afgehandeld.
---	--

Beoordelingscriteria in geval van betalende klanten:

- Wijzigingsverzoeken zijn vastgelegd.
- Wijzigingsverzoeken zijn goedgekeurd door de opdrachtgever en opdrachtnemer.
- De voortgang van de uitvoering wordt bewaakt.
- Wijzigingen worden expliciet geaccepteerd door de opdrachtnemer respectievelijk de opdrachtgever.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

3	Problemen worden adequaat afgehandeld.
---	--

Beoordelingscriteria in geval van betalende klanten:

- Problemen zijn bekend bij klant en het CBS.
- Problemen worden geregistreerd en het oplossen wordt ingepland.
- Over de voortgang wordt adequaat gerapporteerd.
- Problemen worden naar tevredenheid van de klant afgehandeld.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2 Afspraken met klanten

In dit hoofdstuk worden de criteria beschreven die betrekking hebben op de kwaliteit van afspraken met *interne en externe* klanten. Het betreft de klanten die optreden in de schakels van de keten; niet alleen aan eindpunt van de keten.

Bij afspraken met klanten worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Beschikbaarheid
2. Juistheid, actualiteit en geldigheid
3. Volledigheid
4. Begrijpelijkheid en eenduidigheid
5. Haalbaarheid

Het betreft in dit kader alleen klanten van data en metadata (niet: publicaties).

Om de criteria in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, moet er een overzicht van alle leveringen aan klanten (intern en extern) beschikbaar zijn.

Outputspecificatie

Bij niet betalende externe klanten bestaat de 'afpraak' alleen uit een outputspecificatie. Deze hoeft niet per se te worden gecommuniceerd met de klant. Ze hebben als doel om vast te leggen, wat er moet worden geleverd.

In een outputspecificatie wordt vastgelegd welke producten worden geleverd en wordt de beoogde kwaliteit gespecificeerd.

2.1 Beschikbaarheid van afspraken met klanten

1	Er is met iedere klant een afspraak.
---	--------------------------------------

Toelichting interne klanten:

- Bij interne klanten is er sprake van een Service Level Agreement (SLA).
- Bij meerdere leveringen over en weer tussen twee interne partijen wordt volstaan met één SLA.
- SLA's worden afgesloten over sectorgrenzen heen. SLA's binnen een sector is facultatief.
- Ook een Standaard Service Level (SSL) kan beschouwd worden als een interne, zei het een eenzijdige afspraak.

Toelichting externe klanten:

- In geval van Eurostat is de output gespecificeerd in regulations (verordeningen) of agreements.
- Voor andere internationale organen zoals VN, ILO, IMF, OECD en ECB gelden agreements.
- Bij betalende klanten is er sprake van een contract.
- Bij niet betalende klanten kan worden volstaan met een outputspecificatie als intern document.
- In geval van anonieme klanten (lees: StatLine gebruikers) is er geen sprake van afspraken. Er wordt volstaan met een tabeltoelichting en een korte onderzoeksbeschrijving.

Beoordelingscriteria:

- Er SLA's of andere documenten met afspraken beschikbaar.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In procesmaatregel PM13 Interne afspraken van sjabloon I staan de SLA's vermeld.

VIR Kwaliteitsdocument 2014:

- In sjabloon J staat welke afspraken (SLA's, etc.) er zijn met klanten.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2.2 Juistheid, actualiteit en geldigheid van afspraken met klanten

1	De informatie die in de afspraken met klanten staat is juist.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Namen die in de afspraken staan moeten bijvoorbeeld kloppen.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2	Alle afspraken met klanten zijn geldig.
---	---

Toelichting:

- Bij overdracht van werkzaamheden of bij verandering van bemensing is herbevestiging gewenst.

Beoordelingscriteria:

- In de afspraak staat een geldigheidstermijn en deze is nog niet verstreken.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2.3 Volledigheid van afspraken met klanten

In geval van niet-betalende klanten kan volstaan worden met een outputspecificatie.

1	In alle afspraken met klanten is het product gespecificeerd (outputspecificatie).
---	---

Beoordelingscriterium:

- Bij statistische producten is het statistisch concept beschreven: eenheid, afbakening van de populatie, deelpopulaties (gedetailleerdheid), variabelen inclusief definities en verslagperiode (populatietijd).

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2	In alle afspraken met klanten zijn de kwaliteitsaspecten van het product gespecificeerd (outputspecificatie).
---	---

Beoordelingscriteria:

- Eén of meer van de volgende kwaliteitsaspecten zijn genoemd in de afspraken:
 - Tijdigheid. Wat zijn de vereiste leverdata?
 - Punctualiteit. Wat zijn eventuele marges in de levertijd?
 - Nauwkeurigheid. Welke fouten zijn toegestaan? Welke statistische methoden en / of procedures zijn gewenst?
 - Samenhang. Met welke statistieken moeten combinaties mogelijk zijn?
 - Vergelijkbaarheid in de tijd of tussen deelpopulaties
 - Consistentie. Waarmee moet de output consistent zijn?
- De acceptatiecriteria zijn beschreven.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

3	In alle afspraken met klanten zijn de gewenste kwaliteitsrapportages gespecificeerd (outputspecificatie).
---	---

Toelichting:

- In kwaliteitsrapportages wordt gerapporteerd in hoeverre aan afgesproken kwaliteit wordt voldaan dan wel wordt de kwaliteit verantwoord.
- Kwaliteitsrapportages kunnen ook een opsomming zijn van bewerkingen op individuele eenheden, bijvoorbeeld aanpassingen van de SBI-codes van individuele bedrijfseenheden.
- Er kan ook zijn afgesproken dat kwaliteitsrapportages niet nodig of niet gewenst zijn.
- Ook 'procesinformatie' en 'procestabellen' kunnen als kwaliteitsrapportage worden beschouwd.
- Bij voorkeur vraagt de klant aan de leverancier om een kwaliteitsrapportage, maar kwaliteitsrapportages kunnen als vanzelfsprekend (een soort bijsluiter) worden beschouwd.
- Kwaliteitsrapportages vergroten de transparantie van processen en producten.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

4	In alle afspraken staat aan welke behoeften van de klant nog niet is voldaan.
---	---

Toelichting:

- Dit is geen harde norm. Het is wel klantvriendelijk om expliciet te maken welke behoeften van de klant (nog) niet konden worden vervuld.
- Deze behoeften behoeven niet per se haalbaar te zijn qua tijd en capaciteit.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

5	In alle afspraken met klanten is de geldigheidsperiode vastgelegd.
---	--

Toelichting:

- Er bestaan geen regels voor de geldigheidsperiode van een SLA, maar meestal zijn SLA's een kalenderjaar geldig.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

6	In alle afspraken met klanten zijn de contactpersonen van beide partijen vastgelegd.
---	--

Toelichting:

- Contactpersonen zijn degene die bij problemen met de uitvoering van de afspraken contact met elkaar opnemen.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

7	In alle afspraken met klanten is een wijzigingsprocedure beschreven
---	---

Toelichting:

- In de afspraak staat hoe met wijzigingen wordt opgegaan. Deze kunnen zowel door de klant als de leveranciers geïnitieerd zijn.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

8	In alle afspraken met klanten is een incidentenprocedure beschreven.
---	--

Toelichting:

- Incidenten kunnen gaan over bijvoorbeeld vertraagde levering, onvolledige leveringen of onnauwkeurige cijfers.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

9	In alle afspraken met klanten is een evaluatieprocedure beschreven.
---	---

Toelichting:

- Er is beschreven wanneer en door wie de afspraken worden besproken tussen partijen voor eventuele herziening of verlenging.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2.4 Begrijpelijkheid en eenduidigheid van afspraken met klanten

1	Alle afspraken met klanten zijn begrijpelijk en eenduidig.
---	--

Toelichting:

- De afspraken mogen geen tegenspraken bevatten en niet voor meerdere uitleg vatbaar zijn.
- Ook moeten de afspraken begrijpelijk zijn voor de betrokken partijen.

Beoordelingscriteria:

- Voor een buitenstaander roept de afspraak geen vragen op.

Doel:

- Relevantie van het statistisch concept.

2.5 Haalbaarheid van afspraken met klanten

1	Afspraken met klanten zijn haalbaar.
---	--------------------------------------

Beoordelingscriteria

- Opdrachten worden aangenomen op basis van een vooronderzoek.
- Een vooronderzoek beschrijft welke input vereist is, welke activiteiten nodig zijn en welke capaciteit ermee gemoeid is.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

Deel II: Output

3 Statistisch concept

Het statistisch concept is de beschrijving van de eenheid (objecttype), de afbakening van de populatie van eenheden, de deelpopulaties (classificaties), de variabelen inclusief de definities ervan en de verslagperiode (populatietijd) van de output van het CBS.

Het statistisch concept is hetzelfde als de conceptuele metadata van statistieken.

Om de normen in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, moet er een overzicht van alle leveringen aan klanten beschikbaar zijn.

Bij het statistisch concept worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Relevantie
2. Samenhang met andere statistieken

3.1 Relevantie van het statistisch concept

Code of Practice:

- Beginsel 11: Europese statistieken voldoen aan de behoeften van de gebruikers.

Business architectuur:

- CBI08: Ontwerp is outputgericht.

Gedragscode:

- Pag 3 en 4: De relevantie van de cijfers van het CBS wordt bepaald door de informatiebehoefte van de gebruikers op alle mogelijke manieren te peilen. De statistieken die het CBS maakt zijn relevant voor het maatschappelijk bestel, beschrijven economische en maatschappelijke ontwikkelingen, en maken vergelijkingen in de tijd en in internationaal verband mogelijk.
- Pag 13: De CBS-medewerker staan open voor nieuwe ontwikkelingen in de maatschappij. CBS-medewerkers oriënteren zich op wat de samenleving relevant acht of gaat achten.

Referenties:

- R057 Architectuur van huidig naar gewenst.
- R007 Kwaliteitsgids Statistische Output (hoofdstuk 5).

1	Vastgelegd is waarvoor bekende klanten de statistische informatie nodig hebben.
---	---

Toelichting:

- Voor welk doel worden de statistieken gebruikt?
- Er wordt niet verlangd dat de informatiebehoefte van StatLine gebruikers bekend is.

Beoordelingscriterium:

- Er is beschreven waarvoor de statistiek wordt gebruikt.

Code of Practice:

- Indicator 11.1: Er zijn procedures voor het raadplegen van gebruikers, voor het toezicht op de relevantie en het nut van bestaande statistieken voor de gebruikers, en voor het onderzoek van hun toekomstige behoeften en prioriteiten.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2	Alle statistieken die zijn of worden gepubliceerd, zijn ook opgenomen in het Jaarplan van het CBS.
---	--

Toelichting:

- Vermelding in het Jaarplan van het CBS betekent, dat samenstelling en publicatie van de statistiek is goedgekeurd.
- Alle statistieken moeten zijn gemaakt op basis van een afspraak.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

3	Elke StatLine tabel wordt ten minste 15x in het laatste kwartaal bezocht.
---	---

Toelichting:

- Het gaat hierbij niet om de eenmalige statistieken en statistieken die zijn stopgezet, maar alleen om tabellen die nog worden bijgewerkt.
- Als een tabel recent is geplaatst, is deze norm te streng. Hij geldt pas een kwartaal na initiële plaatsing.
- Op Intranet staan rapporten met het aantal StatLine bezoeken per tabel.
- Raadpleeg het aantal "T(able)-visits" op het "Excel" sheet. Zie R055.
- Bij 15 visits of meer valt de statistiek in de beste 80% voor wat betreft de bezoekersaantallen.
- Deze norm heeft meer het karakter van een indicator (wat is hier aan de hand?) dan van een harde norm. Er kunnen goede redenen zijn om de tabel toch te handhaven.

Beoordelingscriterium:

- Het aantal T(able)-visits is minimaal 15 x in het laatste kwartaal.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

4	Er wordt periodiek onderzoek gedaan naar de tevredenheid van bekende klanten.
---	---

Toelichting:

- Het gaat hierbij om bekende interne en externe, bekende klanten en om de tevredenheid over het statistisch concept.
- Klanten van StatLine tabellen vallen buiten deze norm.
- Het ligt minder voor de hand om onderzoek te doen naar de tevredenheid van Eurostat, omdat op basis van verordeningen aan Eurostat wordt geleverd.
- Het is van belang dat statistieken bruikbaar zijn. Dit is een meer adequate term dan relevantie.

Beoordelingscriterium:

- Er is regelmatig overleg met bekend klanten of gebruikersgroepen.
- Er zijn verslagen van dit overleg.
- Er wordt follow-up gepleegd in de vorm van verbeteracties.

Code of Practice:

- Indicator 11.3: De tevredenheid van gebruikers wordt periodiek onderzocht en er wordt systematisch follow-up gepleegd om deze onderzoeken.

QAF:

- Method 11.3.3 Assessment of satisfaction of key users. Measures to assess satisfaction of key users with particular products are in place (e.g. specific user satisfaction survey/indicators on product level).

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

5	De frequentie van de statistiek is zodanig dat er ook ontwikkelingen zichtbaar zijn.
---	--

Toelichting:

- Sommige fenomenen zijn zo stabiel dat het geen zin heeft om deze frequent te meten.
- De tijdreeks moet voldoende lang zijn om dit te constateren.

Beoordelingscriterium:

- De ontwikkelingen vallen binnen de marge van de cijfers.
- De ontwikkelingen zijn zo klein, dat deze niet relevant zijn voor klanten.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

6	Er is regelmatig overleg met klanten over de bruikbaarheid van de statistiek en over toekomstige behoeften en prioriteiten.
---	---

Toelichting:

- Het gaat hierbij om bekende klanten. Dus niet om de (anonieme) klanten die alleen StatLine gebruiken.
- Deze norm is niet van toepassing voor wettelijk verplichte statistieken.

Beoordelingscriteria:

- Er zijn gesprekverslagen van overleg met klanten.

Code or Practice:

- Indicator 11.1: Er zijn processen voor het raadplegen van gebruikers, voor het toezicht op de relevantie en het praktische nut van bestaande statistieken ten aanzien van de behoeften van de gebruikers, en voor advies betreffende hun toekomstige behoeften en prioriteiten.

QAF:

- Method 11.1.6 Users' consultation procedures. Procedures for user consultation on the statistics are in place.

DQAF:

- Indicator 0.3.1: The relevance and practical utility of existing statistics in meeting users' needs are monitored.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

7	Het is duidelijk op basis van welke afspraak een statistiek is samengesteld.
---	--

Toelichting:

- Het is duidelijk welke afspraak leidend is.

Beoordelingscriterium:

- De projectleider en/of teamleider weet op basis van welke afspraak de statistiek wordt gemaakt.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.
- Kostenniveau van het CBS.

3.2 Samenhang van het statistisch concept met concepten van andere statistieken

Zie hoofdstuk 7 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Over het algemeen moet voor wat betreft samenhang van de statistische concepten worden voldaan aan de Methodenreeks: Inleiding in het statistisch proces (zie R003a). In deel 3 van dit document wordt het aspect samenhang besproken: 'de 7 coördinatie-niveaus van Ad Willeboordse.

De 7 coördinatie-niveaus van Willeboordse zijn vertaald in de eerste drie normen in deze paragraaf.

De Kwaliteitsrichtlijnen richten zich op samenhang van de variabelen en deelpopulaties.

Er is echter ook samenhang mogelijk voor wat betreft

- de eenheid,
- de afbakening van de populatie en
- de verslagperiode.

Dit wordt hier vooralsnog niet vermeld.

1	De definities van de variabelen zijn voldoende begrijpelijk, eenduidig en volledig.
---	---

Toelichting:

- Doel van de norm is om na te kunnen gaan of er samenhang bestaat tussen statistieken.
- Samenhang is gericht op de klant. Deze moet combinaties kunnen maken. De norm betreft daarom variabelen die voor de externe (maar ook interne) klant zichtbaar zijn.

Beoordelingscriteria:

- Variabelen zijn gedefinieerd.
- Definities van variabelen zijn niet voor meerdere uitleg vatbaar.
- De definities van de variabelen behoeven geen uitleg.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

2	Er worden unieke namen gebruikt voor de variabelen.
---	---

Toelichting:

- Door dataleveranciers, ten behoeve van respondenten en voor gebruikers kunnen uiteraard wel afwijkende namen worden gehanteerd. Dit om aansluiting te vinden bij hun begrippenkader. Het verband tussen de unieke naam en synoniemen dient expliciet te zijn aangegeven.

Beoordelingscriteria:

- Er zijn geen homoniemen aanwezig in StatLine.
- Er worden geen synoniemen gebruikt binnen de statistiek.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

3	De variabelen zijn op een zinvolle manier relateerbaar aan andere variabelen binnen hetzelfde thema.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Statistieken binnen hetzelfde thema hebben dezelfde eenheden, deelpopulaties en verslagperioden.
- Variabelen van verschillende statistieken binnen hetzelfde thema zijn combineerbaar zijn in één tabel.
- Er kunnen ratio's worden afgeleid op basis van twee variabelen binnen dezelfde tabel.

Code of Practice:

- Beginsel 14: [...] Het is mogelijk om gerelateerde gegevens uit verschillende bronnen te combineren en gezamenlijk te gebruiken.
- Indicator 14.3: De statistieken worden op basis van gemeenschappelijke normen ten aanzien van reikwijdte, definities, eenheden en classificaties in de verschillende enquêtes en bronnen opgesteld.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

4	De variabelen hebben standaard definities.
---	--

Toelichting:

- Met variabelen worden outputvariabelen bedoeld.
- Gebruik van de BoS-definities is verplicht. Indien de BoS-definities problemen opleveren, kan afstemming plaatsvinden met de beheerder van de BoS-lijst (R018).
- Indien er variabelen niet op de BoS-lijst voorkomen, is het gewenst dat de procedure wordt gevolgd voor het opvoeren van variabelen op de BoS-lijst.

Beoordelingscriterium:

- Periodiek worden de outputvariabelen gesynchroniseerd met de BoS-lijst volgens de geldende procedure.
- De BoS definities zijn toegepast.

Code of Practice:

- Indicator 7.2: Er zijn procedures om te waarborgen dat standaardbegrippen, -definities en classificaties overal binnen de statistische autoriteit op dezelfde wijze worden toegepast.

QAF:

- Method 14.3.2 Assessment of compliance with standards. Periodic assessments of compliance with standards on definitions, units and classifications are carried out and reflected in quality reporting.

DQAF:

- Indicator 2.1.1: The overall structure in terms of concepts and definitions follows internationally accepted standards, guidelines, or good practices.

Referenties:

- R018 Bureau of Standards lijst

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

5	Er is samenhang in de deelpopulaties.
---	---------------------------------------

Beoordelingscriteria:

- Waar mogelijk is gebruik gemaakt van internationale classificatiesystemen.

- Er zijn alleen goedgekeurde samentrekkingen gebuikt van SBI-codes.
- CBS-regels voor omzetklassen, regio's en leeftijd zijn gebruikt.

Code of Practice:

- Indicator 7.4 Nationale classificatiesystemen en overeenkomstige Europese systemen stemmen volledig met elkaar overeen.

QAF:

- Method 7.4.1 Consistency of national classifications. National classifications are consistent with the corresponding European classification systems.
- Method 14.3.2 Assessment of compliance with standards. Periodic assessments of compliance with standards on definitions, units and classifications are carried out and reflected in quality reporting.

DQAF:

- Indicator 2.3.1: Classification/sectorization systems used are standards, guidelines, or good practices.

Referenties:

- R017: Sharepointsite met richtlijnen en besluiten over samenhang: SBI-codes en toegestane samentrekkingen, omzetklassen, regio's en leeftijd.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

3.3 Samenhang van het statistisch concept met de werkelijkheid

1	Het statistisch concept sluit aan bij de werkelijkheid.
---	---

Toelichting:

- Statistieken beschrijven in cijfers fenomenen in de werkelijkheid. Het gaat (doorgaans) niet om een administratieve of statistische werkelijkheid.
- Deze norm is minder van toepassing op voorgeschreven statistieken (Eurostat).

Beoordelingscriteria:

- De populatie sluit aan bij de werkelijkheid.
- De deelpopulaties sluiten aan bij de werkelijkheid.
- De variabelen sluiten aan bij de werkelijkheid.
- De classificaties sluiten aan bij de werkelijkheid.
- De verslagperiode of –tijdstop sluiten aan bij de werkelijkheid.
- Experts en gebruikers zijn geraadpleegd bij het ontwerp van de statistiek.

QAF:

- Method 7.2.3. Views of relevant experts and users. Surveys or statistical processes benefit from the views of relevant experts and users where appropriate.

Doel:

- Relevantie van het statistisch concept.
- Bruikbaarheid van de cijfers.

3.4 Stabiliteit van het statistisch concept

1	Het statistisch concept is voldoende stabiel in de tijd.
---	--

Toelichting:

- Stabiliteit van het concept is de mate waarin in de loop van de tijd veranderingen plaatsvinden in het concept (eenheden, populatie, variabelen, classificatie, tijd).
- Er is een trade-off tussen stabiliteit in de tijd van het concept en relevantie. Als te lang aan een concept wordt vastgehouden, kan het concept achterhaalt raken.
- Er is ook een relatie met vergelijkbaarheid in de tijd. De stabiliteit van het concept heeft positieve invloed op de vergelijkbaarheid in de tijd.

Beoordelingscriterium:

- Het statistisch concept is en zal gedurende een redelijke periode stabiel blijven. De redelijkheid is afhankelijk van de statistiek.

Doel:

- Relevantie van het statistisch concept.
- Bruikbaarheid van de cijfers.

4 Statistische data (cijfers)

Statistische data zijn de waarden van de variabelen of kortweg de cijfers.

Om de normen in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, moet er een overzicht van alle interne en externe leveringen beschikbaar zijn.

Bij statistische data worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Nauwkeurigheid
2. Vergelijkbaarheid
3. Consistentie
4. Vertrouwelijkheid

Referenties:

- RB053: Kwaliteit van cijfers. Leidraad om te bepalen wat voldoende kwaliteit is.

4.1 Nauwkeurigheid van cijfers

1	Er is aandacht voor de variantie van het cijfer.
---	--

Toelichting:

- Als de variantie niet is vastgelegd (in een outputspecificatie) kan worden uitgegaan van een 'vanzelfsprekende' variantie.
- De toelaatbare variantie is gerelateerd aan de administratieve lastendruk. Des te kleiner de toelaatbare variantie, des te hoger de lastendruk en de kosten.
- De variantie is afhankelijk van de steekproefgrootte en de respons.

Beoordelingscriteria:

- Het is duidelijk welke methodologische afwegingen zijn gemaakt om de toelaatbare variantie te realiseren.
- De cijfers zijn 'fit for purpose' zijn ofwel voldoen voor het beoogd gebruikt.

Code of Practice:

- Beginsel 12: Europese statistieken zijn nauwkeurig en geven een betrouwbaar beeld van de werkelijkheid.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

2	Er is aandacht voor de vertekening van het cijfer.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Het is duidelijk zijn welke methodologische afwegingen zijn gemaakt om de toelaatbare vertekening te realiseren.
- De cijfers zijn 'fit for purpose' zijn ofwel voldoen voor het beoogd gebruikt.
- Bij de gerealiseerde vertekening komt ook statistisch gevoel kijken. Het is niet altijd mogelijk om de vertekening te berekenen, rekening houdend met alle fouten die in het proces kunnen optreden.

Code of Practice:

- Beginsel 12: Europese statistieken zijn nauwkeurig en geven een betrouwbaar beeld van de werkelijkheid.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

3	De nauwkeurigheid is stabiel in de tijd.
---	--

Toelichting:

- Het is een pre als de nauwkeurigheid van het cijfer steeds hetzelfde is, ook al is de nauwkeurigheid minder groot (constante kwaliteit).
- Heineken produceert ook 'altijd' bier van dezelfde kwaliteit.

Beoordelingscriterium:

- De gebruikte methoden veranderen met een lage frequentie (bijv. één keer in de vijf jaar). De geschikte frequentie is afhankelijk van de statistiek.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

4.2 **Vergelijkbaarheid van de statistische data (cijfers)**

Zie hoofdstuk 8 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Er zijn drie vormen van vergelijkbaarheid:

- Vergelijkbaarheid in de tijd
- Vergelijkbaarheid tussen deelpopulaties
- Vergelijkbaarheid tussen landen (regionale deelpopulaties)

Er kan pas sprake zijn van vergelijkbaarheid van de cijfers als er ook samenhang bestaat tussen de concepten (noodzakelijke voorwaarde).

Vergelijkbaarheid in de tijd van de cijfers kan ook consistentie in de tijd van de cijfers worden genoemd.

1	De cijfers zijn binnen een redelijke periode voldoende vergelijkbaar.
---	---

Toelichting:

- De vergelijkbaarheid in de tijd gaat verloren, als het statistisch concept is gewijzigd dan wel als er methoden zijn gewijzigd (methodebreuk).
- Er zijn echter manieren om methodebreuken te repareren.
- Er is een trade-of met relevantie van het statistisch concept. Als het statistisch concept niet relevant meer is, kan het nodig zijn over te stappen op een ander concept. De vergelijkbaarheid in de tijd wordt daarmee verkleind.

Beoordelingscriterium:

- De tijdreeks is lang genoeg. Dit kan zowel de gerealiseerde als de geplande tijdreeks betreffen. Of een tijdreeks lang genoeg is, hangt geheel af van het gebruik van de reeks door klanten.

Code of Practice:

- Beginsel 14: Europese statistieken zijn intern en in de tijd samenhangend en vergelijkbaar tussen regio's en landen [..]
- Indicator 14.2: De statistieken zijn vergelijkbaar over een redelijk lang tijdsbestek.

DQAF:

- Indicator 4.2.2: Statistics are consistent or reconcilable over a reasonable period of time.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

2	De cijfers van deelpopulaties zijn onderling voldoende vergelijkbaar.
---	---

Toelichting:

- Deelpopulaties worden afgebakend door categorieën of klassen uit een classificatiesysteem. Dit kunnen ook ruimtelijke indelingen zijn binnen een land.
- De vergelijkbaarheid tussen deelpopulaties wordt verkleind als de methoden voor het samenstellen van de cijfers tussen de deelpopulaties afwijken.

Beoordelingscriterium:

- Voor het schatten van de cijfers wordt voor de gehele statistiek dezelfde methode gebruikt.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

3	De statistiek wordt conform de voorschriften van Eurostat geproduceerd.
---	---

Toelichting:

- Opvolging van de norm leidt ertoe, dat de cijfers tussen EU landen voldoende vergelijkbaar zijn.
- Met voorschriften wordt bedoeld de (operationalisatie van de) concepten en de methoden.

Beoordelingscriterium:

- De concepten van Eurostat worden volledig gevolgd.

Code of Practice:

- Beginsel 14: Europese statistieken zijn [...] vergelijkbaar tussen regio's en landen zijn.
- Indicator 14.5: De vergelijkbaarheid van gegevens uit verschillende landen wordt gewaarborgd door periodieke uitwisselingen tussen het Europees statistisch systeem en andere statistische systemen. De lidstaten en Eurostat voeren in nauwe samenwerking methodologische studies uit.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

4.3 Consistentie van de statistische data (cijfers)

Zie hoofdstuk 9 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Bij het ontbreken van afspraken over consistentie gaat het om vanzelfsprekende kwaliteit.

Er zijn meerdere vormen van consistentie:

- Consistentie tussen voorlopige en definitieve cijfers
- Consistentie tussen korte en lange termijn cijfers, bijvoorbeeld kwartaal en jaar
- Consistentie met andere statistieken zoals NR
- Modelmatige consistentie tussen statistieken
- Consistentie tussen fenomenen (plausibiliteit)
- Consistentie tussen microdata en aggregaten

Consistentie in de tijd wordt behandeld bij 'vergelijkbaarheid in de tijd'. De laatste term is gangbaar.

Noodzakelijke voorwaarde voor consistentie tussen de cijfers is samenhang van de concepten van deze cijfers.

Als er afspraken zijn gemaakt over consistentie (op welk niveau dan ook), dient hieraan uiteraard te worden voldaan.

1	Voorlopige en definitieve cijfers zijn voldoende consistent.
---	--

Toelichting:

- Deze norm mag er niet toe leiden, dat bij de bepaling van de definitieve cijfers rekening wordt gehouden met de voorlopige cijfers.
- Bij afwijking van de norm moet gekeken worden naar de gehanteerde methoden. Ook kan dit aanleiding zijn tot het later of niet meer publiceren van voorlopige cijfers.
- Deze norm kan ook worden als volgt worden geformuleerd: Het voorspellend vermogen van de voorlopige cijfers moet voldoende zijn.

Beoordelingscriterium:

- Voorlopige cijfers wijken in de loop van de tijd niet structureel (hoger of lager) af van de definitieve cijfers.

Key performance indicator:

- Voor Economische Groei per kwartaal, Internationale Handel en Bevolkingsgroei gelden in 2013 prestatie-indicatoren voor afwijkingen tussen de voorlopige en definitieve cijfers (R056).

Code of Practice:

- Indicator 13.5: Voorlopige resultaten waarvan de nauwkeurigheid in geaggregeerde vorm aanvaardbaar is, kunnen worden gepubliceerd wanneer dat nuttig geacht.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

2	Korte en lange termijn cijfers zijn voldoende consistent.
---	---

Toelichting:

- Maandcijfers zijn bijvoorbeeld optelbaar tot jaarcijfers.

Doel::

- Onbegrip bij de gebruikers.

3	Cijfers zijn voldoende consistent met andere statistieken.
---	--

Toelichting:

- Andere statistieken zijn in ieder geval Nationale Rekeningen.
- Absolute consistentie met NR kan niet worden verlangd, omdat cijfers ingepast moeten worden in de NR.
- Wel moet duidelijk zijn welke aanpassingen NR heeft uitgevoerd en waarom. Er moet sprake zijn van een systematische evaluatie en feedback tussen de bronstatistieken en NR.

Beoordelingscriterium:

- Cijfers van verschillende statistieken met overeenkomstige concepten wijken niet sterk van elkaar af.
- Tabellen zijn waar mogelijk gecombineerd.

Code of Practice:

- Indicator 14.4: Statistieken uit verschillende bronnen en met verschillende frequenties worden met elkaar vergeleken en op elkaar afgestemd.

QAF:

- Method 14.1.2 Procedures and guidelines to ensure combination of outputs from complementary sources. Process specific procedures and guidelines ensure that outputs obtained from complementary sources are combined so as to assure internal coherence and consistency.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

4	Cijfers zijn algoritmisch consistent.
---	---------------------------------------

Toelichting:

- Met algoritmische consistentie worden verbanden bedoeld zoals: $x=y$ of $a+b=c$. Voorbeeld: omzet = kosten + winst.
- Symmetrische stromen zijn bijvoorbeeld de export van Nederland naar Duitsland en de import van Duitsland vanuit Nederland. Deze zouden gelijk moeten zijn.
- Binnen de statistiek voldoen cijfers aan bepaalde deterministische regels. Bij NR is 100% interne consistentie een vereiste.
- Ook wordt bijvoorbeeld gesproken over identiteiten, boekhoudregels en definitievergelijkingen.
- Deze norm geldt binnen een statistiek maar ook over statistieken heen.

Beoordelingscriterium:

- Als er algoritmische verbanden zijn tussen cijfers, dan kloppen deze ook. Er is geen sprake van 'statistische verschillen'.

Code of Practice:

- Indicator 14.1: De statistieken zijn intern samenhangend en consistent (d.w.z. rekenkundige en boekhoudkundige identiteiten zijn in acht genomen).
- Indicator 14.4: Statistieken uit verschillende bronnen en met verschillende frequenties worden met elkaar vergeleken en op elkaar afgestemd.

QAF:

- Method 14.5.1 Analysis of asymmetries. An analysis of asymmetries is carried out where possible and reports on mirror statistics between Member States are made available to the public.
- Method 14.5.2 Identification and corrections of discrepancies in mirror statistics. Discrepancies in mirror statistics are identified and corrected whenever possible.

DQAF:

- Indicator 4.2.1: Statistics are consistent within the dataset.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

5	Cijfers die met elkaar in verband staan, zijn voldoende consistent (plausibel).
---	---

Toelichting:

- Het gaat hier samenhang van fenomenen zoals economische groei en werkloosheid. Dit is tegenstelling tot samenhang van concepten.
- Zie ook variabelen die in de conjunctuurklok voorkomen. Ontwikkelingen zouden in bepaalde gevallen dezelfde kant op moeten wijzen, zoals Consumptie en Consumentenvertrouwen. Er is hierbij geen deterministisch verband tussen cijfers maar de fenomenen vertonen wel samenhang.
- Ook kunnen cijfers worden vergeleken met verwachtingen van experts.
- Het trefwoord is hier plausibiliteit.
- Deze norm heeft ook betrekking op tussenresultaten (meso-analyse)

Beoordelingscriteria:

- Cijfers worden beoordeeld op hun plausibiliteit door middel van een analyse voordat een cijfer wordt gepubliceerd.
- Er worden economische modellen of andere modellen gebruikt voor het beoordelen van cijfers.

Code of Practice:

- Indicator 14.4: Statistieken uit verschillende bronnen en met verschillende frequenties worden met elkaar vergeleken en op elkaar afgestemd.

QAF:

- Method 12.1.3 Comparison of results with other sources. Results are compared with other existing sources of information in order to ensure validity.

DQAF:

- Indicator 3.4.1: Intermediate results are validated against other information where applicable.
- Indicator 3.4.2: Statistical discrepancies in intermediate data are assessed and investigated.
- Indicator 3.4.3: Statistical discrepancies and other potential indicators or problems in statistical outputs are investigated.
- Indicator 4.2.3: Statistics are consistent or reconcilable with those obtained through other data sources and/or statistical frameworks.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

6	Aggregaten en details (microdata) zijn voldoende consistent.
---	--

Toelichting:

- Inconsistentie ontstaat bij meso- en macrogaafmaken zonder aanpassing van de microdata.

- Er kan, om reden van efficiency, bewust worden afgeweken van deze norm.
- Als het CBS de desbetreffende microdata ter beschikking stelt aan derden, moet hiermee rekening worden gehouden en worden toegelicht.
- Ook kan worden overwogen om de mutaties op meso- en macroniveau toe te voegen aan het bestand van microdata.

Beoordelingscriterium:

- Er vinden op tussen- en eindresultaten geen mutaties plaats.
- Alle mutaties vinden op microdata plaats.

Doel:

- Bruikbaarheid van microdata voor klanten.

4.4 Vertrouwelijkheid van de cijfers

1	De gepubliceerde data zijn op de juiste manier statistisch beveiligd.
---	---

Toelichting:

- Het risico van onthulling van individuele eenheden (personen, bedrijven) moet voldoende klein zijn. Dit geldt voor alle leveringen dus ook voor maatwerk.
- Deze norm geldt niet voor leveringen aan Eurostat. Het CBS en Eurostat behoren samen tot het Europees Statistisch Systeem (ESS).

Beoordelingscriterium:

- De methoden uit het Handboek Statistische Beveiliging zijn toegepast.
- Er is gebruikt gemaakt van beveiligingssoftware.

UN Principles:

- Principle 6: Individual data collected about natural persons and legal entities, or about small aggregates that are subject to national confidentiality rules, are to be kept strictly confidential and are to be used exclusively for statistical purposes or for purposes mandated by legislation.

Statistical Law:

- In chapter V, artikel 3 is vermeld in welke gevallen statistische geheimhouding niet van toepassing is.

Code of Practice:

- Beginsel 5: Statistische geheimhouding. De privacy van gegevens (huishoudens, ondernemingen, overheidsdiensten en andere respondenten), het vertrouwelijke karakter van de informatie die zij verstrekken en het uitsluitende gebruik daarvan voor statistische doeleinden zijn absoluut gewaarborgd.

CBS-wet:

- In artikel 37 lid 3 staat dat gegevens zodanig openbaar worden gemaakt, dat daaraan geen herkenbare gegevens van een afzonderlijk persoon, huishouden, onderneming of instelling kan worden ontleend.
- Een uitzondering wordt gemaakt voor ondernemingen en instellingen, als er gegronde redenen aanwezig zijn dat de betrokken onderneming of instelling geen bedenking heeft tegen openbaarmaking.

Gedragscode:

- Het CBS produceert statistische informatie waarin de individuele gegevens niet meer herkenbaar zijn.
- Gegevens over afzonderlijke personen of bedrijven worden ook niet verstrekt aan andere organisaties.

Referenties:

- R003-B Methodenreeks – Handboek Statistische Beveiliging
- R005 Code of Practice
- R036 CBS Wet
- R043 Statistical Law
- R045 Gedragscode CBS
- R046 UN Fundamental Principles of Official Statistics

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

5 Statistische output

Statistische output bestaat uit de statistische presentaties in diverse vormen zoals cijfers in tabelvorm inclusief toelichting, grafieken, diagrammen, kaarten, animaties. Het gaat alleen om statistische output ten behoeve van externe klanten.

Bij statistische output worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Duidelijkheid
2. Toegankelijkheid
3. Volledigheid
4. Reproduceerbaarheid

5.1 Duidelijkheid van de statistische output

Zie hoofdstuk 13 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Code of Practice:

- Beginsel 15: Europese statistieken worden in een duidelijke en begrijpelijke vorm gepresenteerd en op passende en gebruikersvriendelijke manier gepubliceerd. [...]
- Indicator 15.1: De statistieken en de bijbehorende metadata worden gepresenteerd en gearhiveerd in een vorm die een juiste interpretatie en zinvolle vergelijking mogelijk maken.
- Indicator 15.6: De gebruikers worden op de hoogte gehouden van methoden die zijn gebruikt in de statistische processen, waaronder het gebruik van administratieve data.

DQAF:

- Indicator 1.2.1: The terms and conditions under which statistics are collected, processed, and disseminated are available to the public. Zie CoP 15.6.
- Indicator 5.1.1: Statistics are presented in a way that facilitates proper interpretation and meaningful comparisons (layout and clarity of text, tables, and charts). Zie CoP 15.1.
- Indicator 5.2.1: Documentation on concepts, scope, classifications, basis of recording, data sources, and statistical techniques is available, and differences from internationally accepted standards, guidelines, or good practices are annotated.

1	De teksten in StatLine tabellen voldoen aan de <i>Redactionele Voorschriften</i> .
---	--

Toelichting:

- De Redactionele voorschriften zijn te vinden op Intranet (CBS, datum onbekend).
- De voorschriften betreffen onder meer:
 - de tabeltitel
 - de koepeltekst
 - de tabeltoelichting
 - tabbladen
 - definities van variabelen
- Bij een audit met een brede scope is het niet haalbaar alle voorschriften te toetsen. Geadviseerd wordt om bij opvallende tekortkomingen in de teksten na te gaan of een voorschrift van toepassing is.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers

2	De korte onderzoeksbeschrijving voldoet aan de voorschriften van het sjabloon korte onderzoeksbeschrijving.
---	---

Toelichting:

- Het Sjabloon korte onderzoeksbeschrijving is te vinden op Intranet (CBS, 2006).
- Er wordt vanuit de tabeltoelichting verwezen naar de korte onderzoekbeschrijving.
- De korte onderzoekbeschrijving bevat de volgende onderwerpen:
 - doel
 - doelpopulatie
 - statistische eenheid
 - aanvang onderzoek
 - frequentie
 - publicatiestrategie
 - soort onderzoek
 - waarnemingsmethode
 - berichtgevers
 - steekproefomvang
 - controle- en correctiemethoden
 - weging
 - nauwkeurigheid,
 - volgtijdelijke vergelijkbaarheid
 - de kwaliteitsstrategie

Code of Practice:

- Indicator 6.4: Informatie over de gebruikte methoden en procedures is openbaar.

Doel:

- Tevredenheid van de klanten

3	Het gehele statistisch concept van de StatLine tabel wordt toegelicht.
---	--

Toelichting:

- Het statistisch concept bestaat uit: de statistische eenheid of doeleenheid, afbakening van de doelpopulatie, de doel-deelpopulaties of classificaties en de variabelen inclusief hun definities en de verslagperiode (populatietijd).
- Het statistisch concept komt aan de orde in de tabeltoelichting (variabelen) en de korte onderzoeksbeschrijving (eenheid, populatie).

Historie:

- Er is ooit sprake geweest van een lange onderzoeksbeschrijving. Er bestaat ook een concept sjabloon voor. De lange onderzoeksbeschrijving bevat de volgende rubrieken:
 - Doelstelling en opzet
 - Achtergrond en vergelijkbaarheid in de tijd
 - Onderzoekspopulatie
 - Dataverzameling en respons
 - Bewerking data
 - Uitkomsten en berekeningswijze
 - Kwaliteit en nauwkeurigheid van de uitkomsten
 - Informatie
- Het sjabloon is echter nooit goedgekeurd en gepubliceerd. Er kan dan ook niet worden gesteld, dat er een lange onderzoeksbeschrijving moet zijn en dat die beschrijving conform het sjabloon moet zijn.
- Zie de vorige norm voor de korte onderzoeksbeschrijving.

Doel:

- Transparantie van het CBS

4	Belangrijke herzieningen of wijzigingen zijn vooraf gemeld.
---	---

Toelichting:

- Herzieningen of wijzigingen betreffen in eerste instantie wijzigingen van de methodologie. Maar ook wijzigingen in het proces, de concepten en databronnen zijn van toepassing.
- Een herziening of wijziging is belangrijk als de wijziging gevolgen heeft voor één meer kwaliteitsaspecten van de output en/of als al gepubliceerde, definitieve cijfers veranderen.

Beoordelingscriteria:

- Er is een melding beschikbaar aan een Adviesraad, aan gebruikers en/of op Internet.
- De melding is op een redelijke termijn voorafgaand aan de publicatie van de output gedaan (tussen 1 en 6 maand).

CoP 2011:

- Indicator 6.6: Belangrijke herzieningen op wijzigingen van de methoden worden vooraf aangekondigd.

DQAF:

- Indicator 1.2.4: Advanced notice is given of major changes in methodology, source data, and statistical techniques.

DB 4 maart 2013:

- In de Praktijkcode voor Europese Statistieken staat dat belangrijke herzieningen of wijzigingen van de methoden vooraf moeten worden aangekondigd. Dit kan in de adviesraden, zoals dat op dit moment ook gebeurt.

Doel:

- Compliance met de CoP.
- Vertrouwen van het publiek in het CBS.
- Transparantie van het CBS.

5.2 Toegankelijkheid van de statistische output

Zie hoofdstuk 12 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Omdat de toegankelijkheid van statistieken overwegend centraal wordt geregeld, wordt dit niet uitgebreid in de Kwaliteitsrichtlijnen beschreven. Eén statistiek kan niet zinvol worden getoetst aan deze normen. De volgende normen zijn wel specifiek voor één statistiek.

1	De output is voor interne klanten voldoende toegankelijk.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft alleen leveringen aan benoemde, interne klanten.
- Volgens de business architectuur worden statistische producten in koppelvlakken geplaatst, zodat er sprake is van optimale toegankelijkheid. Dit wordt gefaciliteerd door het Data Service Centrum (DSC). Het DSC is echter slechts voor een beperkt aantal statistieken operationeel. De norm betreft daarom nog steeds lokale oplossingen.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers

2	De output wordt volgens het afgesproken medium en in het afgesproken formaat geleverd aan interne en externe klanten.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft alleen leveringen aan benoemde klanten: intern en extern.
- Als er geen afspraken zijn, is deze norm niet van toepassing.
- Medium: papier, CD, mail, datacom, Data Service Centre (DSC), database, etc.
- Formaat: Word, PDF, Excel, HTML, Access, SDMX, etc.

Code of Practice:

- Beginsel 15: Europese statistieken worden [...] op passende en gebruikersvriendelijke wijze gepubliceerd [...].

DQAF:

- Indicator 5.1.2: Dissemination media and format are adequate.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers.

5.3 Volledigheid van de statistische output

1	De statistische output beschrijft de afgesproken eenheden en populatie van eenheden.
---	--

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers.

2	De statistische output bevat alle afgesproken variabelen.
---	---

Toelichting:

- Deze norm geldt voor alle leveringen aan zowel interne als externe klanten.
- Het gaat om de variabelen zoals genoemd in de outputspecificatie en de SLA's. Deze norm kan alleen worden getoetst als deze documenten aanwezig zijn.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers

3	De afgesproken classificatiesystemen zijn toegepast.
---	--

Toelichting:

- Niet alleen het juiste classificatiesysteem moet zijn toegepast, maar ook de juiste versie ervan.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers.

4	De statistische output beschrijft de afgesproken deelpopulaties.
---	--

Toelichting

- Het juiste detailniveau is gekozen, bijvoorbeeld SBI op 3-digit niveau.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers.

5	De statistische output beschrijft de afgesproken verslagperiode
---	---

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers.

5.4 **Reproduceerbaarheid van de output**

Als statistische output reproduceerbaar is, is deze ook controleerbaar. Dat wil zeggen dat nagegaan kan worden hoe statistische output tot stand is gekomen.

Reproduceerbaarheid wil zeggen, dat het statistisch proces kan worden herhaald en dat dit tot dezelfde output leidt.

Reproduceerbaarheid maakt het opsporen van fouten beter mogelijk en bevordert de transparantie van het proces.

Gedragscode:

- Het CBS geeft transparantie vorm door de bereidheid voortdurende verantwoording af te leggen aan de maatschappij en op wetenschappelijk niveau, onder andere door reproduceerbaarheid van de cijfers. Zie pag. 4-5.

Referenties:

- R045 Gedragscode.

1	Handmatige wijzigingen van de data zijn tot een minimum beperkt.
---	--

Toelichting:

- Handmatige wijzigingen bemoeilijken de reproduceerbaarheid en daarmee ook de controleerbaarheid van de output.

Beoordelingscriterium:

- Het automatiseren van handmatige wijzigingen is niet mogelijk, lastig of te duur in verhouding tot de kostenbesparing die het oplevert.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	Alle handmatige wijzigingen van de data zijn vastgelegd.
---	--

Beoordelingscriterium:

- Er wordt gelogd wat er is gewijzigd of de oude waarden blijven bewaard.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	Voor elke versie van de output is vastgelegd welke versie van de bestanden is verwerkt en welke versie van de programmatuur is gebruikt.
---	--

Beoordelingscriterium:

- Elke output kent een versie.
- Elke input kent een versie
- Programmatuur heeft een versie.
- Van elke output is vastgelegd/gelogd welke versie van de input is gebruikt en welke versie van de programmatuur is gebruikt.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

6 Overige output in de vorm van data

Overige output betreft data die nog geen statistiek zijn. Het betreft microdata, tussenproducten, halffabricaten, etc. die door een ander proces nog verder verwerkt worden tot statistiek.

6.1 Conformiteit van de overige output met de afspraken

1	De overige output voldoet aan de afspraken.
---	---

Toelichting

- Het ligt voor de hand dat er afspraken zijn gemaakt over aspecten zoals juistheid, volledigheid en koppelbaarheid.

Beoordelingscriterium:

- Er is een controleproces waarbij de overige output wordt getoetst aan de afspraken.
- Afwijkingen van de afspraken worden hersteld of gemeld aan de klant.

Doel:

- Tevredenheid van gebruikers

7 Levering output

Om de normen in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, moet er een overzicht van alle interne en externe leveringen beschikbaar zijn.

Onder levering wordt zowel verstaan het beschikbaar stellen (passief), als het verzenden naar de klant (passief). Disseminatie of verspreiding zijn alternatieve termen voor het begrip levering. In het Engels wordt ook de term release gebruikt.

Bij levering van output worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Volledigheid
2. Tijdigheid
3. Voorspelbaarheid
4. Punctualiteit
5. Gelijktijdigheid

7.1 Volledigheid van de levering van de output

Zie hoofdstuk 15 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Volledigheid kan alleen worden getoetst aan gemaakte afspraken. Het betreft output voor zowel interne als externe klanten. De conformiteit met de gemaakte afspraken wordt getoetst.

1	Alle statistieken die in het Jaarplan van het CBS staan, worden ook gepubliceerd op StatLine.
---	---

Toelichting:

- In het Jaarplan van het CBS staat aangegeven wanneer welke tabellen worden gepubliceerd op StatLine.
- Om reden van efficiency wordt ook niet meer gepubliceerd dan wat in het Jaarplan van het CBS staat.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

2	Alle cijfers die aan externe klanten zijn geleverd, staan op StatLine of op de CBS-website.
---	---

Toelichting:

- In 2000 is er een afzonderlijk project uitgevoerd met als doel alle publicabele gegevens in StatLine te plaatsen.
- Alle klanten dienen (gelijktijdig) te kunnen beschikken over dezelfde informatie.
- De norm geldt ook voor betaald werk door derden (maatwerk).
- Deze norm geldt niet voor leveringen van tussenresultaten aan samenwerkingsverbanden.
- Leveringen aan klanten kunnen overlap vertonen. Het kan dan efficiënter zijn om te volstaan met één tabel op StatLine of de website.
- Er moet een goede reden zijn om niet te voldoen aan de norm (comply of explain).

Beoordelingscriterium:

- Idem zoals de norm.

Doel:

- Tevredenheid van klanten.

7.2 Tijdigheid van de levering van statistische output

Zie hoofdstuk 10 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied: Actualiteit van een statistiek.

1	Er wordt voldaan aan de 1-op-1 norm.
---	--------------------------------------

Toelichting:

- De doorlooptijd van de productie is niet langer dan de verslagperiode. Dit gerekend vanaf het einde van de verslagperiode.
- In de verordeningen van Eurostat staan doorgaans leverdata vermeld. Ook hieraan moet worden voldaan.
- De norm geldt voor de eerste versie van de cijfers (voorlopige cijfers).
- De norm geldt voor externe klanten.
- Zie ook paragraaf 4.3 over Consistentie van de statistische data (cijfers).

DB 7 januari 2013:

- Er zijn 16 statistieken die niet aan deze norm voldoen. Bij 9 wordt gekeken naar mogelijke versnelling.
- Zie R039 Besluitvorming over 1-op-1 norm:
<http://cbs1sps/sites/cbsdmk/kz/tijdigheid/default.aspx>

Beoordelingscriteria:

- Afwijkingen op de 1-op-1 norm worden verklaard in het self-assessment (of in een ander document).

Code of Practice:

- Beginsel 13: Europese statistieken zijn tijdig [..].
- Indicator 13.1: De tijdigheid van de statistische output voldoet aan Europese en internationale normen.
- Indicator 13.5: Voorlopige resultaten waarvan de nauwkeurigheid in geaggregeerde vorm aanvaardbaar is, kunnen worden gepubliceerd wanneer dat nuttig geacht.

QAF:

- Method 13.5.5 Review of the possibility of disseminating preliminary results. The possibility of disseminating preliminary results is reviewed regularly taking into account the data accuracy.

DQAF:

- Indicator 4.1.2: Timeliness follows dissemination standards.

Opmerking:

- Verkorting van de doorlooptijd is een beproefde manier om de efficiency van een proces te vergroten. Door de doorlooptijd te verkorten worden eventuele knelpunten duidelijker, die vervolgens dienen te worden opgelost.

Doel:

- Bruikbaarheid van de cijfers.

7.3 Voorspelbaarheid van de levering van de statistische output

Zie hoofdstuk 11 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied. Het betreft output voor zowel interne als externe klanten.

1	De publicatie van cijfers wordt aangekondigd in de weekagenda.
---	--

Toelichting:

- De weekagenda wordt vrijdag voorafgaand aan de week erna gepubliceerd.
- Het publicatieschema heeft betrekking op publicaties zoals persberichten.
- De datum wordt bepaald door het CBS met inachtneming van de eisen van gebruikers zoals Eurostat.
- De belangrijkste achtergrond van deze normen is om de schijn te vermijden dat de bekendmaking van output mede door politieke opportuniteit wordt bepaald. Als we de dag voor of juist na de verkiezingen een allochtonenkaart uitbrengen, doen we dat omdat we dat al eerder hadden gepland en niet vanwege de (pas later uitgeschreven) verkiezingen.

Beoordelingscriterium:

- De publicatie van de cijfers staat/stond in de weekagenda.
- Het is routine om de publicatie van cijfers in de weekagenda te zetten.

Referentie:

- R040 Weekagenda. <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/publicaties/default.htm>

Code of Practice:

- Indicator 6.5: Datum en het tijdstip van publicatie van statistische informatie worden vooraf aangekondigd.
- Indicator 13.2: Er is een vast moment van de dag bepaald voor de publicatie van Europese statistieken bekendgemaakt.

DQAF:

- Indicator 5.1.3: Statistics are released on a preannounced schedule.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

2	Iedere afwijking van het tijdschema voor de verspreiding wordt van te voren aangekondigd en uitgelegd en er wordt een nieuwe datum voor verspreiding bepaald.
---	---

Toelichting:

- Een afwijking van het tijdschema kan een afwijking zijn van het jaarplan maar ook van de weekagenda.

Beoordelingscriterium:

- Het is bekend hoe een afwijking op het tijdschema wordt gemeld op de website.

Referenties:

- R040 Weekagenda.
- R029 Publicatieplanning

Code of Practice:

- Indicator 13.4: Afwijking van het tijdschema voor publicatie wordt van te voren aangekondigd en toegelicht, en er wordt een nieuwe datum van publicatie vastgesteld.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

7.4 Punctualiteit van de levering van de statistische output

Zie hoofdstuk 11 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

Er is verschil tussen punctualiteit en tijdigheid:

- Tijdigheid betreft de periode tussen het eind van de verslagperiode en de geplande publicatiedatum.
- Punctualiteit is het verschil tussen de geplande en gerealiseerde publicatiedatum.

1	De belangrijkste cijfers zijn de laatste 12 maanden op het aangekondigde tijdstip gepubliceerd.
---	---

Toelichting:

- Het aangekondigde tijdstip betreft het tijdstip zoals dit van tevoren is gepubliceerd in de publicatieplanning van het kalenderjaar en in de weekagenda.
- Wat “belangrijkste cijfers” zijn, wordt overgelaten aan degene die de norm hanteert.
- In 2013 geldt als prestatie-indicatoren voor geheel CBS:
 - Het percentage op de geplande datum gepubliceerde persberichten met als streefwaarde 90% (1.3a, EZ: 1).
 - Het percentage op de geplande datum gerealiseerde leveringen aan Eurostat met als streefwaarde 90% (1.3.c, EZ: 1).

Beoordelingscriterium:

- Idem zoals de norm.
- Er is een productieplanning met mijlpalen. Eén van de mijlpalen is de levering van de statistische output ofwel publicatie van de cijfers.

Referenties:

- R029 Publicatieplanning
- R040 Weekagenda

Code of Practice:

- Beginsel 13: Europese statistieken worden [...] op het aangekondigde tijdstip gepubliceerd.

Doel:

- Tevredenheid van klanten.

7.5 Gelijktijdigheid van de levering van de statistische output

Zie hoofdstuk 11 in de Kwaliteitsgids Statistische Output (R007) voor nadere informatie over dit aandachtsgebied.

1	De cijfers worden gelijktijdig en op dezelfde manier voor alle gebruikers openbaar gemaakt.
---	---

Toelichting:

- Als wordt afgeweken van deze norm, moet dit openbaar gemaakt worden.
- Deze norm geldt ook levering van output aan samenwerkingsverbanden en werk voor derden.

DB besluit d.d. 25 oktober 2010 (embargobeleid):

- Bij het publiceren van nieuwe data is er geen mogelijkheid tot voorinzage.
- Bij het opstellen van persberichten en webjes kan er alleen indien nodig bij externen navraag gedaan worden over de verklaring die door het CBS bij de cijfers wordt gegeven.
- Bij het gezamenlijk opstellen van publicaties is voorinzage onontkoombaar.
- De bestaande afspraken met Eurostat en ten aanzien van de statistieken Werkloosheid en Armoedebericht met het Ministerie van SZW, Kosten van de zorg met het Ministerie van VWS, Economische groei (eerste raming) met het CPB en Overheidstekort met het Ministerie van Financiën worden op de website gemeld.
- De overige bestaande afspraken ten aanzien van voorinzage moeten binnen twee jaar worden afgebouwd. (PNDT: Uiterlijk 25 oktober 2012).

DB d.d. 28 oktober 2013 en 4 november 2013

- Verstrekkingen onder embargo worden beperkt tot de belangrijkste conjunctuurindicatoren.
- De voorinzagetermijn bedraagt nooit meer van 24 uur van te voren.

Beoordelingscriterium:

- Als er sprake is van voorinzage dan is dit gemeld op de website onder het Publicatiebeleid.

Referenties:

- R025 Publicatiebeleid.

Code of Practice:

- Indicator 6.7: Alle gebruikers hebben hetzelfde tijdstip toegang tot statistische informatie. Bevoorrechte toegang voor externe gebruikers vóór publicatie van statistische informatie is beperkt en wordt onder controle gehouden en gepubliceerd. Als er lekker optreden, worden de toegangsregelingen herzien om partijdigheid te waarborgen.

DQAF:

- Indicator 1.2.2: Internal governmental access to statistics prior to the release is publicly identified.
- Indicator 5.1.4: Statistics are made available to all users at the same time.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

8 Kwaliteitsrapportages

In dit hoofdstuk worden normen beschreven die betrekking hebben op de kwaliteit van kwaliteitsrapportages aan alle bekende klanten.

Hierbij gaat het om kwaliteitsrapportages aan zowel interne als externe gebruikers. Onderscheid wordt gemaakt tussen de kwaliteitsrapportages en de levering ervan.

Kwaliteitsrapportages worden gebruikt voor twee doeleinden:

- Toetsen of de afgesproken kwaliteit is behaald en vervolgens het besturen van het proces (regie). Als de kwaliteit onvoldoende is, kunnen extra maatregelen worden overwogen.
- Het afleggen van verantwoording over de kwaliteit.

Kwaliteitsrapportages vergroten de transparantie van processen en producten.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 7) worden eisen gesteld aan de kwaliteit van de metadata.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I procesmaatregel PM23 Metadata) wordt de documentatie met betrekking tot metadata beschreven.

Om de normen in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, dient er een overzicht van alle outputspecificaties of afspraken met klanten beschikbaar te zijn.

Bij kwaliteitsrapportage worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Beschikbaarheid
2. Conformiteit met Eurostat voorschriften
3. Conformiteit met afspraken gemaakt met andere klanten
4. Punctualiteit van de levering

8.1 Beschikbaarheid van kwaliteitsrapportages

1	Alle afgesproken kwaliteitsrapportages worden geleverd.
---	---

Toelichting:

- Het betreft kwaliteitsrapportages zowel aan interne, als aan externe klanten.
- Volgens de business architectuur dienen de datasets in de koppelvlakken vergezeld te gaan van een kwaliteitsrapportage. De afnemer van de dataset kan dan toetsen of de gerealiseerde kwaliteit voldoet aan de afgesproken kwaliteit.
- De korte onderzoeksbeschrijving kan ook worden beschouwd als een soort kwaliteitsrapportage aan StatLine klanten.

Code of Practice:

- Indicator 4.3: [...] er wordt gerapporteerd volgens de kwaliteitsdimensies van de Europese statistiek.
- Indicator 15.7: De gebruikers worden op de hoogte gehouden van de kwaliteit van de statistische output volgens de kwaliteitsdimensies van Europese statistieken.

Beoordelingscriteria:

- Idem zoals de norm.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output. Klanten kunnen de cijfers niet op waarde schatten.

2	Kwaliteitsrapportages aan Eurostat staan ook op de CBS-website.
---	---

Toelichting:

- Er is een standaard CBS format voor kwaliteitsrapportages beschikbaar, maar dit format is vooralsnog facultatief.

Beoordelingscriteria

- De kwaliteitsrapportage staat op CBS-website.
- De korte onderzoeksbeschrijving bevat een link naar de kwaliteitsrapportage (onderaan).

DB 2 april 2013:

- EBN en SER zetten in 2013 ieder acht kwaliteitsrapportages aan Eurostat ook op de CBS-website.
- Voor 2014 zijn nog geen afspraken gemaakt (stand mei 2013).

QAF:

- Method 4.3.3 User oriented quality reports. User oriented quality reports are made available to the public.
- Method 15.6.1 Publication of quality reports and methodological documents. User-oriented quality reports and methodological documents are made available to the public.
- Method 15.7.1 Publication of quality reports. User oriented quality reports are made publicly available.
- Method 4.3.4 Producer oriented quality reports. Producer oriented quality reports are published regularly (periodicity to be determined: e.g. by the specific Regulation and the survey life cycle), bearing in mind the standards for reference metadata and quality indicators, in particular the Single Integrated Metadata Structure (SIMS).

Referenties:

- R054 SIMS

Doel:

- Duidelijkheid van de (kwaliteit van de) statistische output

8.2 Conformiteit van de kwaliteitsrapportages met de afspraken

1	Kwaliteitsrapportages aan Eurostat voldoen aan de voorschriften.
---	--

Toelichting:

- Het gaat niet alleen om de inhoud van de kwaliteitsrapportages maar ook om het afgesproken tijdstip van levering.
- Het is sterk afhankelijk van de verordening of er kwaliteitsgegevens worden gevraagd en zo ja, welke.
- Bijvoorbeeld: In de verordening 58/97 van 1996 inzake structurele bedrijfsstatistieken (PS) staat bijvoorbeeld: "Voor elk van de in sectie 4, punt 4, opgesomde kenmerken geven de Lidstaten de mate van nauwkeurigheid die overeenkomt met een betrouwbaarheidsniveau van 95%."
- Er is een proces gaande binnen Eurostat (stand mei 2013) om kwaliteitsrapportages te harmoniseren. Er is een set van concepten ontwikkeld die zowel voor 'user oriented quality reports' als 'producer oriented quality reports' van toepassing zijn.
- Ook is er een tool beschikbaar (National Reference Metadata Editor: NRME) om via het web kwaliteitsrapportages aan te leveren aan Eurostat. Dit tool wordt successievelijk voor de afzonderlijke datastromen/domeinen naar Eurostat geïmplementeerd.

Beoordelingscriteria:

- Voorgeschreven kwaliteitsrapportages zijn beschikbaar.
- Het voorgeschreven format is gebruikt.
- De kwaliteitsrapportage is volledig en juist ingevuld.
- De kwaliteitsrapportage is duidelijk en eenduidig.

QAF:

- Method 8.3.6: Measurement and reporting of sampling precision. Estimations of sampling precision are properly measured and adequately reported to users.
- Method 12.2.2 Quality reporting on accuracy. Periodic quality reporting on accuracy is in place (serving both producer and user perspectives).
- Method 12.2.3 ESS recommendations on quality reporting. Quality reporting on accuracy is guided by ESS-recommendations.
- Method 15.7.2 Compliance of quality reports with ESS standards and guidelines. User oriented quality reports are defined according to ESS standards and guidelines for quality reporting.
- Method 4.3.4 Producer oriented quality reports. Producer oriented quality reports are published regularly (periodicity to be determined: e.g. by the specific Regulation and the survey life cycle), bearing in mind the standards for reference metadata and quality indicators, in particular the Single Integrated Metadata Structure (SIMS).

Referenties:

- R054 SIMS

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

2	Kwaliteitsrapportages aan andere externe klanten dan Eurostat voldoen aan de afspraken.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft zowel interne als externe klanten.

- Als er geen afspraken zijn over kwaliteitsrapportages, is deze norm niet van toepassing.

Beoordelingscriteria:

- Afgesproken kwaliteitsrapportages zijn beschikbaar.
- Het afgesproken format is gebruikt.
- De kwaliteitsrapportage is volledig en juist ingevuld.
- De kwaliteitsrapportage is duidelijk en eenduidig.

QAF:

- Method 8.3.6: Measurement and reporting of sampling precision. Estimations of sampling precision are properly measured and adequately reported to users.
- Method 12.2.2 Quality reporting on accuracy. Periodic quality reporting on accuracy is in place (serving both producer and user perspectives).

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

3	Elke levering aan een interne klant gaat vergezeld van een kwaliteitsrapportage.
---	--

Toelichting

- Als er afspraken zijn gemaakt over de kwaliteit van de output, dan kan worden volstaan met een uitzonderingenrapportage.
- Kwaliteitsrapportages aan interne klanten zijn wel zeer gewenst, maar geen harde eis. Het is geen CBS beleid.

Beoordelingscriteria:

- Kwaliteitsrapportages worden geleverd bij elke levering van de output.
- Kwaliteitsrapportages bevatten informatie die relevant is voor de kwaliteit van de statistische output die ermee wordt samengesteld.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

9 Publicatiestrategie

Bij publicatiestrategie wordt de volgende eigenschap onderscheiden:

1. Beschikbaarheid voor het publiek

9.1 Beschikbaarheid van het publicatiestrategie voor het publiek

1	De publicatiestrategie is beschikbaar voor het publiek.
---	---

Toelichting:

- Publicatiestrategie wordt ook wel release policy genoemd.
- In het DB van 15 april 2004 is besloten, dat elke statistiek beschikt over releasebeleid.
- Het releasebeleid moet voldoen aan de richtlijnen Communicatie bij aanpassingen van gepubliceerde resultaten van CCO (CBS 2007b). Hierin staat: "De release policy wordt opgenomen bij de beschrijving van het onderzoek".
- Met het publicatiestrategie wordt hier niet het publicatiebeleid/embargo beleid bedoeld.

Beoordelingscriterium:

- In de korte onderzoeksbeschrijving is de rubriek publicatiestrategie juist en volledig ingevuld.

QAF (at institutional level):

- Method 13.2.1 A release policy. A release policy is defined and published. The release policy distinguishes between different kinds of publications (e.g. press releases, specific statistical reports/tables, general publications) and their corresponding release procedures.

Referenties:

- R009a Korte onderzoeksbeschrijving – sjabloon
- R009b Korte onderzoeksbeschrijvingen
- R011a Communicatie bij aanpassingen van gepubliceerde resultaten

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

10 Publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen

Bij publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen worden de volgende eigenschap onderscheiden:

1. Beschikbaarheid van het beleid voor het publiek
2. Conformiteit met de voorschriften

10.1 Beschikbaarheid van het herzieningenbeleid voor het publiek

1	Het herzieningenbeleid is beschikbaar voor het publiek.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Het herzieningenbeleid staat in de korte onderzoeksbeschrijving of de tabeltoelichting.

QAF:

- Method 13.5.7 A policy for scheduled revisions. Key outputs, or groups of key outputs, which are subject to scheduled revisions have a published policy covering those revisions.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

10.2 Conformiteit van de publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen met de voorschriften

1	Publicatie van correcties, bijstellingen en herzieningen vinden conform de voorschriften plaats.
---	--

Toelichting:

- Corrigeren is het herstellen van onjuiste (foute) cijfers.
- Bijstellen is het omzetten van voorlopige cijfers naar definitieve cijfers.
- Herzieningen vinden na langere periode plaats. Soms wordt dan ook het statistisch concept met terugwerkende kracht aangepast.
- Voor correcties en bijstellingen zijn er CBS voorschriften (R010-12).
- Voor correcties, bijstellingen en herzieningen ('revisions') zijn er bovendien richtlijnen van Eurostat (R038).

Beoordelingscriteria:

- De voorschriften zijn bekend.
- De voorschriften zijn in concrete gevallen toegepast.
- Correcties, bijstellingen en herzieningen zijn toegelicht op de website.
- De versiehistorie blijft beschikbaar voor de klant (op afroep of op de website).
- De richtlijnen van Eurostat worden gevolgd (R038).

Code of Practice:

- Indicator 8.6: Bijstellingen en herzieningen worden aan de hand van beproefde, transparante standaardprocedures uitgevoerd en zo nodig herzien of bijgewerkt.
- Indicator 6.3: Fouten die in gepubliceerde statistieken ontdekt worden, worden zo snel mogelijk gecorrigeerd en de correcties worden gepubliceerd.

QAF:

- Method 12.3.3 Compliance of the Revision Policy with standard procedures. The Revision Policy follows standard and transparent procedures in the context of each survey.
- Method 8.6.3 Explanations and publication of revisions. Revisions are accompanied by all necessary explanations and made available to users.

DQAF:

- Indicator 3.5.1: Studies and analyses of revisions are carried out routinely and used internally to inform statistical processes.
- Indicator 4.3.1: Revisions follow a regular and transparent schedule.
- Indicator 4.3.2: [...] revised data are clearly identified.
- Indicator 4.3.3: Studies and analysis of revisions are made public.

Referenties:

- R010 Over vertragingen, voortijdig publiceren en correcties van gepubliceerde CBS resultaten (2007).
- R011 Communicatie bij aanpassingen van gepubliceerde resultaten van CCO 1 (2007).
- R012 Communicatie bij aanpassingen van gepubliceerde resultaten van CCO 2 (2007).
- R038 ESS Guidelines on revision policy for PEEIs (2013).

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

11 Publicaties

Bij publicaties worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Consistentie met StatLine tabellen

11.1 Consistentie van publicaties met StatLine tabellen

1	Cijfers in publicaties komen overeen met cijfers in StatLine.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Cijfers die in publicaties staan wijken niet af van de cijfers die in de StatLine tabellen staan.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

Deel III: Intern

12 Methodologie

In dit hoofdstuk worden normen geformuleerd met betrekking tot de methodologie. De methodologie bepaalt samen met de databronnen in belangrijke mate de nauwkeurigheid van de cijfers.

Bij methodologie worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

- Deugdelijkheid van de methodologie in het algemeen
- Deugdelijkheid van het Steekproeftrekken
- Deugdelijkheid van het Waarnemen
- Deugdelijkheid van het Respons verhogen
- Deugdelijkheid van het Gaafmaken
- Deugdelijkheid van het Imputeren
- Deugdelijkheid van het Uitbijterdetectie en -afhandeling
- Deugdelijkheid van het Transformeren
- Deugdelijkheid van het Koppelen
- Deugdelijkheid van het Wegen en ophogen
- Deugdelijkheid van het Corrigeren
- I Deugdelijkheid van het inpassen

Om de normen in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, moet er een overzicht van alle leveringen aan interne en externe klanten beschikbaar zijn. De normen hebben betrekking op de individuele leveringen.

Als er specifieke afspraken over nauwkeurigheid van de cijfers zijn gemaakt, moet hieraan uiteraard worden voldaan.

Code of Practice:

- Indicator 8.3: De opzet van enquêtes, de steekproeven en de schattingsmethoden zijn deugdelijk en worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien.
- Indicator 8.4: Het verzamelen, invoeren en coderen van data wordt stelselmatig bewaakt en zo nodig herzien.
- Indicator 8.5: Er worden toereikende correctie- en imputatiemethoden gebruikt en deze worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien of bijgewerkt.

DQAF:

- Indicator 3.2.1: Source data – including censuses, sample surveys [...] – are routinely assessed, e.g., for coverage, sample error, response error, and nonsampling error; the results of the assessments are monitored and made available to guide statistical processes.

Generieke beoordelingscriteria voor het ontwerp van een methode

Het ontwerp van een methode voor een statistisch proces kan worden beoordeeld door na te gaan hoe het ontwerp tot stand gekomen is (procesgerichte in plaats van productgerichte beoordeling). Op deze manier kan worden voorkomen dat het ontwerp opnieuw moet worden beoordeeld. Dit is bij een standaard audit of self-assessment onhaalbaar.

Beoordelingscriteria zijn:

1. Het ontwerp is indertijd samengesteld en / of gereviewd door een deskundige op gebied van de methode.
2. Het ontwerp is indertijd samengesteld en / of gereviewd door een materie deskundige (subject matter).
3. Het ontwerp is op een volledig, duidelijk, samenhangend en eenduidig beschreven. De methode kan worden uitgelegd en begrepen.
4. De methode is opgenomen in de Methodenreeks.
5. De methode is op basis van objectieve overwegingen gekozen.

Als de gehanteerde methoden niet conform de Methodenreeks zijn, zijn er drie mogelijkheden:

- Aanbieden van de methode aan de redactie van de Methodenreeks, zodat deze methode alsnog onderdeel wordt van de Methodenreeks.
- Een methodoloog beoordeelt de methode alsnog als deugdelijk.
- Een plan maken om te migreren naar de juiste methode. Het tijdspad is afhankelijk van de ernst van de gevolgen voor de nauwkeurigheid van de cijfers (urgentie).

Generieke beoordelingscriteria voor de implementatie van een methode

Ook de implementatie van een methode in een statistisch proces kan worden beoordeeld door na te gaan, hoe de implementatie tot stand is gekomen en hoe de productie is ingericht. Het betreft de implementatie van de methode in een systeem; niet de organisatorische implementatie.

6. Er heeft een acceptatietest plaatsgevonden van de applicatie waarin de methode is geprogrammeerd.
7. De acceptatietest omvat testgevallen, testverwachtingen en testresultaten. Hierbij zijn de testresultaten getoetst aan de testverwachtingen. Over dit proces bestaan rapportages.
8. Bij changes in de programmatuur vindt een hertest plaats. Een test – waarbij steeds de gehele applicatie wordt getest (regressietest) met een standaard testset – heeft hierbij de voorkeur.
9. De parameterisering / instelling van de methode wordt regelmatig beoordeeld. De frequentie is afhankelijk van de frequentie van de statistiek en stabiliteit van het fenomeen dat wordt gemeten.

Generieke beoordelingscriteria voor de uitvoering van een methode

De uitvoering betreft de handmatige handelingen.

10. Er vinden controles plaats in het productieproces op de plausibiliteit van de resultaten.
11. De applicaties worden gebruikt zoals bedoeld. Er zijn geen work-arounds of bypasses aanwezig.
12. Er wordt gewerkt volgens de handleiding en de instructies.

12.1 Deugdelijkheid van de methodologie

1	De methode en methodebeschrijvingen worden periodiek getoetst.
---	--

Toelichting:

- Het gaat er *niet* om, dat de methode herontworpen wordt.
- De toetsing is gericht op de nauwkeurigheid van de cijfers.
- Verder heeft de toetsing tot doel om te bepalen of de productie sneller en efficiënter kan.
- Het gaat hier niet om audits. Deze hebben een bredere scope. Audits kunnen wel gebruik maken van de resultaten van de periodieke toetsingen.

Beoordelingscriteria:

- Er vindt eenmaal per jaar een toetsing plaats van de methode.
- Toetsing vindt bij voorkeur plaats door een onafhankelijke deskundige. Dit hoeft niet per se een methodoloog van PIM te zijn. Verder is zelfevaluatie ook een optie.

Code of Practice:

- Beginsel 7: Aan kwaliteitsstatistieken liggen deugdelijke methoden ten grondslag. Hiervoor zijn geschikte instrumenten, procedures en deskundigheid nodig.
- Indicator 8.3: De opzet van enquêtes, de steekproeven en de schattingsmethoden zijn deugdelijk en worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien.
- Indicator 8.4: Het verzamelen, invoeren en coderen van data wordt stelselmatig bewaakt en zo nodig herzien.
- Indicator 8.5: Er worden toereikende correctie- en imputatiemethoden gebruikt en deze worden periodiek beoordeeld en zo nodig herzien of bijgewerkt.

QAF:

- Method 10.4.3 A statement in the methodological documentation. A statement explaining steps taken to move gradually towards or to comply with standardization is part of the reference metadata.
- Method 12.2.4 Methods and tools for preventing and reducing errors. Methods and tools for preventing and reducing sampling and non-sampling errors are in place.

DQAF:

- Indicator 3.3.1: Data compilation employs sound statistical techniques to deal with data sources.
- Indicator 3.3.2: Other statistical procedures (e.g., data adjustments and transformations, and statistical analysis) employ sound statistical techniques.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 8) worden eisen gesteld aan de degelijkheid van de methodologie.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisico punt 12) wordt het restrisico bepaald met betrekking tot de degelijkheid van de methodologie.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De methode is basis van objectieve overwegingen gekozen.
---	--

Toelichting:

- Er mag niet naar een resultaat worden toegerekend.
- Deze norm geldt niet alleen voor de methode zelf maar ook voor de wijze waarop de methode is geïmplementeerd.

Beoordelingscriterium:

- Er is een adviesrapport beschikbaar van een methodoloog m.b.t. de keuze van de methode.
- Er is een rapport aanwezig waarin de keuze van de methode wordt verantwoord.

CoP 2011:

- Indicator 6.1: De statistieken worden op een objectieve manier opgesteld op basis van alleen statistische overwegingen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.
- Onpartijdigheid van het CBS.

12.2 Deugdelijkheid van het steekproeftrekken

1	De steekproeftrekking is juist ontworpen.
---	---

Toelichting:

- Zie voor de kwaliteit van het steekproefkader hoofdstuk 21: Populatieregister.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Steekproefontwerp.
- Het steekproefontwerp is niet ouder dan 5 jaar.

QAF:

- Method 8.3.3 Compliance of survey designs and sample selections with standards. Survey designs and sample selections are developed according to standard methods.
- Method 8.3.4. Renewal of sample designs. Sample designs are periodically renewed for recurrent surveys.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De steekproeftrekking is juist geïmplementeerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De steekproeftrekking wordt juist uitgevoerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

4	De steekproeffout is bekend.
---	------------------------------

Toelichting:

- De steekproeffout en de variantie zijn aan elkaar gerelateerd.

Beoordelingscriteria:

- De steekproeffout wordt gemeten.
- De steekproeffout wordt beschreven en/of gerapporteerd.
- De methode voor het berekenen van de steekproeffout is beschreven.

Code of Practice:

- Indicator 12.2: Steekproeffouten [...] worden gemeten en systematisch gedocumenteerd aan de hand van Europese normen.

QAF 2012:

- Method 8.3.5: Comparable methods for calculating accuracy. Methods for calculating the accuracy of statistical data allow for the accuracy of European Statistics to be compared.
- Method 8.3.6: Measurement and reporting of sampling precision. Estimations of sampling precision are properly measured and adequately reported to users.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

5	De steekproeffout valt binnen de gemaakte afspraken.
---	--

Toelichting:

- De norm is alleen van toepassing als er afspraken zijn gemaakt over de toegestane steekproeffout.

Beoordelingscriteria:

- De steekproeffoutfout kan worden vergeleken met de toegestane steekproeffout.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.3 Deugdelijkheid van het waarnemen

1	De vragenlijst is juist ontworpen.
---	------------------------------------

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Vragenlijstontwikkeling.
- Er is gebruik gemaakt van het Vragenlab voor het toetsen en testen van de vragenlijst met de bijbehorende instructie.
- De responsetijd of interviewtijd is gemeten.

Code of Practice:

- Indicator 8.2: Bij enquêtes worden de vragenlijsten systematisch getest voordat met dataverzameling wordt begonnen.

QAF:

- Method 8.2.2 Testing of questionnaires. Prior to data collection, survey questionnaires are tested by appropriate methods (questionnaire pretest, pilot in real situation, in depth - interviews, focus groups, interviewer support, etc.). The response time (the interview length) is estimated at this stage, if necessary.
- Method 8.2.3 Use of the test results. The test results are taken into account in the process of implementing the final questionnaire, and documented in a report.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.
- Hoogte van de administratieve lastendruk.

2	De vragenlijst is juist geïmplementeerd.
---	--

Beoordelingscriterium:

- Het ontwerp van de vragenlijst is goed omgezet in Blaise of in de papieren versie.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De benaderingsstrategie is juist ontworpen.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Vragenlijstontwikkeling en Benaderingsstrategie.

QAF:

- Method 8.4.4 A procedure to monitor data collection techniques. Data collection techniques are periodically monitored.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

4	De benaderingsstrategie is juist geïmplementeerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

5	De benaderingstrategie wordt juist uitgevoerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

6	De interviewers zijn voldoende opgeleid voor het desbetreffende onderzoek.
---	--

Toelichting:

- Met interviewers wordt bedoeld de buitendienstmedewerkers, maar ook de medewerkers die telefonisch of via e-mail contact hebben met respondenten en berichtgevers.
- De interviewers moeten instructies hebben gekregen voor het uitvoeren van de enquête.

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Interviewtraining.

QAF:

- Method 8.4.5 Training courses for interviewers. Training courses are provided for interviewers. For each survey, an interviewer manual/handbook exists and the accompanying interviewer procedures are implemented.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.4 Deugdelijkheid van de responsverhogende maatregelen

Het betreft de respons in geval van primaire waarneming.

1	De responsverhogende maatregelen zijn juist ontworpen.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Respons verhogende maatregelen.

QAF:

- Method 8.4.6 A procedure to follow-up non-response. Follow-up procedures are in place and implemented in the case of non-response.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De responsverhogende maatregelen zijn juist geïmplementeerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De responsverhogende maatregelen worden juist uitgevoerd.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

4	De respons is bekend.
---	-----------------------

Toelichting:

- Respons = netto steekproef.
- Te lage respons leidt tot te hoge variantie.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

5	De respons valt binnen de gemaakte afspraken.
---	---

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

6	De selectiviteit van de respons is bekend.
---	--

Toelichting:

- Selectiviteit van de respons kan vertekening tot gevolg hebben; ook al is de steekproef aselekt.
- Bekendheid met de selectiviteit maakt correctie ook mogelijk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.5 Deugdelijkheid van het gaafmaken

1	De gaafmaakmethode is juist ontworpen.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Corrigeren.
- Het is bekend welke regels worden gehanteerd bij het automatisch gaafmaken.

QAF:

- Method 8.5.3 Analysis of the editing and imputation. Analysis of the effect of editing and imputation is undertaken as part of assessing quality of the data collection.
- Method 8.5.4 Compliance of editing and imputation techniques with standards. Editing and imputation techniques follow standard methodological rules and are documented.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De gaafmaakmethode is juist geïmplementeerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.
- Correcties worden gelogd. Dit om de controleerbaarheid en reproduceerbaarheid van de cijfers te waarborgen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De gaafmaakmethode wordt juist uitgevoerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.6 Deugdelijkheid van het imputeren

Over het algemeen wordt gekozen voor imputatie *of* voor ophoging.

1	De imputatiemethode is juist ontworpen.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Imputeren.

QAF:

- Method 8.5.3 Analysis of the editing and imputation. Analysis of the effect of editing and imputation is undertaken as part of assessing quality of the data collection.
- Method 8.5.4 Compliance of editing and imputation techniques with standards. Editing and imputation techniques follow standard methodological rules and are documented.
- Method 8.3.7 Methodological rules applied in estimation. Estimation methods, including the correction of non-response, data calibration and seasonal adjustment follow transparent methodological rules.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De imputatiemethode is juist geïmplementeerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De imputatiemethode wordt juist uitgevoerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.7 Deugdelijkheid van de uitbijterdetectie en -afhandeling

1	De methode voor uitbijterdetectie en -afhandeling is juist ontworpen.
---	---

Toelichting:

- Bij uitbuiters is er sprake van extreme waarden die niet per se goed of fout zijn.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Representatieve uitbijters.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De methode voor uitbijterdetectie en -afhandeling is juist geïmplementeerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De methode voor uitbijterdetectie en -afhandeling wordt juist uitgevoerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.8 Deugdelijkheid van het transformatieproces

Een ander woord voor transformeren is afleiden.

Voor transformaties zijn geen methoden in de Methodenreeks beschikbaar, met uitzondering van het berekenen van indices.

In onderstaande normen is ervan uitgegaan, dat transformaties in één stap plaatsvinden: van waarneming naar publicatie. Het is echter ook mogelijk, dat er transformaties in twee of meer stappen plaatsvinden.

1	De transformatie naar doeleenheden is juist ontworpen, juist geïmplementeerd en wordt juist uitgevoerd.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft de omzetting van waarneemeneenheden naar doeleenheden, bijvoorbeeld de omzetting van fiscale eenheden naar bedrijfseenheden en uitkering naar persoon met een uitkering.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp”, Generieke beoordelingscriteria implementatie” en Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De transformatie naar de doelpopulatie is juist ontworpen, juist geïmplementeerd en wordt juist uitgevoerd.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft de omzetting van de waargenomen populatie naar de doelpopulatie.
- Als dit transformatieproces wordt uitgevoerd door Imputeren of Wegen en ophogen, dan vervalt deze norm.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp”, Generieke beoordelingscriteria implementatie” en Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De transformatie naar doelvariabelen is juist ontworpen, juist geïmplementeerd en wordt juist uitgevoerd.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft de omzetting van waargenomen variabelen naar doelvariabelen.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp”, Generieke beoordelingscriteria implementatie” en Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

QAF:

- Method 7.4.2 Correspondence tables. Correspondence tables are documented and kept up-to-date. Explanatory notes or comments are made available to the public

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

4	De transformatie naar doelclassificatie is juist ontworpen, juist geïmplementeerd en wordt juist uitgevoerd.
---	--

Toelichting:

- Er zijn drie vormen van transformatie naar doelclassificaties:
 - Omcoderen: het omzetten naar een andere (classificatie)variabele zonder verlies aan informatie; 1-op-1 omzetten van codes.
 - Classificeren: het omzetten naar een andere (classificatie)variabele met verlies aan informatie. Bijvoorbeeld samenvoegen van klassen.
 - Coderen: het omzetten van open antwoorden naar gesloten antwoorden. Andere woorden zijn typeren, klasseren en categoriseren.
- De Methodenreeks beschrijft dit onderwerp niet, zodat hieraan niet kan worden getoetst.
- De supplementaire reeks bij de Methodenreeks kent dit onderwerp wel, maar is niet geschikt als kwaliteitsrichtlijn.
- In dit verband worden ook de termen kaderfouten of classificatiefouten gebruikt. Kaderfouten hebben echter ook betrekking op andere fouten in het steekproefkader, zoals dekkingsfouten.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp”, “Generieke beoordelingscriteria implementatie” en “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

QAF:

- Method 8.4.7 Data coding methods. The data coding methods are documented and stored.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers (deelpopulaties)

5	De transformatie naar doelperiode of -tijdstip is juist ontworpen, juist geïmplementeerd en wordt juist uitgevoerd.
---	---

Toelichting:

- Dit betreft de omzetting van de waargenomen periode of –tijdstip naar de doelperiode of –tijdstip.
- De term populatietijd wordt ook gebruikt.
- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp”, “Generieke beoordelingscriteria implementatie” en “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

6	Berekeningen zijn juist ontworpen, juist geïmplementeerd en worden juist uitgevoerd.
---	--

Toelichting:

- Voorbeelden van berekeningen zijn: totalen bepalen (aggregeren), gemiddelden berekenen, ontwikkelingen berekenen (groecijfers), indices berekenen.
- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp”, Generieke beoordelingscriteria implementatie” en Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks als er sprake is van indices: Indexcijfers.

DQAF:

- Indicator 2.4.1: Market prices are used to value flows and stocks.
- Indicator 2.4.2: Recording is done on an accrual basis.
- Indicator 2.4.3: Grossing/netting procedures are broadly consistent with internationally accepted standards, guidelines, or good practices.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.9 Deugdelijkheid van het koppelen

1	De koppelmethode is juist ontworpen.
---	--------------------------------------

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Koppelen.

QAF:

- Method 10.3.3 Data linking and integration methods. Data linking and integration methods are pro-actively pursued subject to data security considerations.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De koppelmethode is juist geïmplementeerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De koppelmethode wordt juist uitgevoerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.10 Deugdelijkheid van het wegen (ophogen)

Wegen impliceert dat er wordt opgehoogd naar de gehele populatie.

1	De weegmethode is juist ontworpen.
---	------------------------------------

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- Er wordt voldaan aan de Methodenreeks: Wegen als correctie voor non-respons.

QAF:

- Method 8.3.7 Methodological rules applied in estimation. Estimation methods, including the correction of non-response, data calibration and seasonal adjustment follow transparent methodological rules.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De weegmethode is juist geïmplementeerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De weegmethode wordt juist uitgevoerd.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.11 Deugdelijkheid van het corrigeren (anders dan gaafmaken)

1	De correctiemethode is juist ontworpen.
---	---

Toelichting:

- Met corrigeren wordt hier niet gaafmaken bedoeld, maar bijvoorbeeld correcties voor:
 - het seizoen
 - werkbare dagen
 - koopdagen
 - kwaliteit

QAF:

- Method 8.3.7 Methodological rules applied in estimation. Estimation methods, including the correction of non-response, data calibration and seasonal adjustment follow transparent methodological rules.

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria ontwerp” aan het begin van het hoofdstuk.
- In geval van seizoencorrecties wordt voldaan aan de Methodenreeks: Seizoencorrectie.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De correctiemethode is juist geïmplementeerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria implementatie” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	De correctiemethode wordt juist uitgevoerd.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Zie “Generieke beoordelingscriteria uitvoering” aan het begin van het hoofdstuk.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

12.12 Deugdelijkheid van het inpassen

1	De inpassmethode is juist gekozen, geïmplementeerd en wordt juist uitgevoerd.
---	---

Toelichting:

- Inpassen is alleen van toepassing op Nationale Rekeningen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

13 Statistische processen

Bij processen worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Conformiteit met de Wbp
2. Efficiency van het waarneemproces
3. Bestaan
4. Efficiency overige statistische processen
5. Robuustheid
6. Conformiteit met de business architectuur
7. Positie in de keten

Een proces is een samenhangend geheel van activiteiten met input en output.

- Een proces is *in opzet aanwezig*, als het beschreven is.
- Een proces *bestaat* als het wordt uitgevoerd door medewerkers of systemen.
- Een proces *werkt* als het de afgesproken output levert en dus effectief is.

13.1 Conformiteit van het proces met de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)

Onder persoonsgegeven wordt verstaan elk gegeven dat herleidbaar is tot een "geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon". Dit wil zeggen dat de naam van een persoon op wie de gegevens betrekking heeft, bekend is, dan wel dat die persoon kan worden achterhaald.

Als het met de middelen (expertise, bestanden, software) die het CBS in huis heeft, mogelijk is om binnen 2 á 3 dagen de identiteit van een persoon te achterhalen, is er sprake is van een persoonsgegeven. Zaken als een MAC-adres en een IP-nummer zijn een persoonsgegeven indien dat gegeven aan een persoon te linken is.

Er is een Europese privacy verordening op komst. Dit kan leiden tot andere eisen. De ingangsdatum is echter nog niet bekend (stand mei 2013).

Referenties:

- R051a SPS-site gegevensbescherming
- R051b Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)
- R051c Wbp meldingen op de CBS-website
- R051d Raamwerk privacy audit
- R051e CBP Richtsnoeren Beveiliging Persoonsgegevens

1	Als er sprake is van verwerking van persoonsgegevens, is er een melding gedaan.
---	---

Toelichting:

- De Wbp is van toepassing als er persoonsgegevens worden verwerkt.
- Hiervan kan ook sprake zijn bij het verwerken van gegevens over bedrijven (eenmanszaken).

Beoordelingscriteria:

- Er is een melding gestuurd naar de functionaris voor de gegevensbescherming van het CBS.
- De melding is ondertekend door de DG.
- Er is een vereenvoudigde weergave van de melding op de CBS website (R055) geplaatst door de functionaris voor de gegevensbescherming.

Wbp:

- Artikel 27.1: Een geheel of gedeeltelijk geautomatiseerde verwerking van persoonsgegevens, die voor de verwezenlijking van een doeleinde of van verscheidene samenhangende doeleinden bestemd is, wordt gemeld.

Doel:

- Conformiteit met wet- en regelgeving

2	De melding is volledig.
---	-------------------------

Beoordelingscriteria:

- Alle rubrieken zoals in artikel 28.1 genoemd zijn ingevuld.
- Bij punt b staat: "Statistiekproductie op basis van CBS-wet zoals vastgelegd in het Jaarplan CBS". Verder wordt verwezen naar de grondslag, namelijk artikel 8 lid e Wet bescherming persoonsgegevens.
- Bij punt f wordt verwezen naar de VIR-documentatie (Kwaliteitsdocument) van het statistisch proces.

Wbp:

- Artikel 8 lid e: Persoonsgegevens mogen slechts worden verwerkt indien de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het desbetreffende bestuursorgaan dan wel het bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt.
- Artikel 28.1: De melding behelst een opgave van:
 - a. de naam en het adres van de verantwoordelijke;
 - b. het doel of de doeleinden van de verwerking;
 - c. een beschrijving van de categorieën van betrokkenen en van de gegevens of categorieën van gegevens die daarop betrekking hebben;
 - d. de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie de gegevens kunnen worden verstrekt;
 - e. de voorgenomen doorgiften van gegevens naar landen buiten de Europese Unie;
 - f. een algemene beschrijving om een voorlopig oordeel te kunnen geven over de gepastheid van de voorgenomen maatregelen om, ter toepassing van artikel 13 en 14, de beveiliging van de verwerking te waarborgen.
- Artikel 28.2: De melding behelst het doel of de doeleinden waarvoor de gegevens of de categorieën van gegevens zijn of worden verzameld.

Doel:

- Conformiteit met wet- en regelgeving

3	De melding is actueel.
---	------------------------

Beoordelingscriterium:

- De gegevens in de melding zijn in overeenstemming met de werkelijkheid met in inachtneming van de termijnen (week, jaar) zoals in artikel 28.3 is aangegeven.

Wbp:

- Artikel 28.3: Een wijziging in de naam of het adres van de verantwoordelijke wordt binnen een week gemeld. Wijzigingen in de opgave die betrekking hebben op de onderdelen b tot en met f van het eerste lid {zie artikel 28.1 b t/m f}, worden telkens binnen een jaar na de voorafgaande melding gemeld voor zover zij blijken van meer dan incidentele aard te zijn.

Doel:

- Conformiteit met wet- en regelgeving

4	Er wordt voldaan aan de overige bepalingen van het Wbp.
---	---

Toelichting:

- Naast bepalingen over de melding kent de Wbp ook nog andere bepalingen die hieronder zijn weergegeven:
 1. De betrokkenen is adequaat geïnformeerd over wat het CBS met zijn gegevens doet. Dit geldt vooral bij enquêtes.
 2. Het CBS gebruikt de gegevens uitsluitend voor het doel waarvoor ze verzameld zijn (wel voor statistiek en onderzoek, maar niet voor controle en registratie).
 3. Er worden niet meer persoonsgegevens verzameld dan noodzakelijk voor het realiseren van het doel.
 4. Het verzamelen gebeurt op basis van een expliciete bepaling in de wet (rechtmatige grondslag).
 5. De persoonsgegevens zijn adequaat beveiligd volgens de CBP Richtsnoeren Beveiliging van persoonsgegevens.
 6. Indien een verwerking van persoonsgegevens is uitbesteed dan dient er een adequate bewerkersovereenkomst te zijn.

7. Indien er sprake is van een samenwerking dan dient er een adequate samenwerkingsovereenkomst te zijn waarin ook de wijze van melden is vastgelegd.
8. De publicaties zijn statisch beveiligd.
9. Van alle persoonsgegevens is duidelijk wie de verantwoordelijke eigenaar is (minimaal sectormanager).
10. Indien sprake is van verstrekken van persoonsgegevens aan derden dan vindt deze plaats binnen de beperkingen van de CBS-wet.
11. Indien er geen VIR-documentatie voorhanden is, moet er een Privacy Impact Analyse (PIA) uitgevoerd (en vastgelegd) zijn.
12. Doorgifte aan een land buiten de EU vindt alleen plaats bij een passend beschermingsniveau in dit land.
13. Bepaalde persoonsgegevens dienen aantoonbaar extra zorgvuldig te worden behandeld. Het betreft hier gegevens over bijvoorbeeld godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, persoonsgegevens betreffende het lidmaatschap van een vakvereniging, strafrechtelijke persoonsgegevens en persoonsgegevens over onrechtmatig of hinderlijk gedrag. Hetzelfde geldt voor gegevens van minderjarigen. Deze extra zorgvuldigheid moet onder meer worden betracht bij het verzamelen van data (doelbinding), de toegankelijkheid van deze gegevens en de statistische beveiliging.

Beoordelingscriterium:

- De security officer heeft een risicoanalyse uitgevoerd op de beveiliging van de verwerking en heeft de genomen maatregelen adequaat bevonden.
- De jurist van CBO heeft de samenwerkings- of bewerkersovereenkomst goedgekeurd.
- De aanbevelingen van de functionaris voor de gegevensbescherming zijn opgevolgd.

Doel:

- Conformiteit met wet- en regelgeving (vooral de CBS-wet, de Wbp en de Richtsnoeren voor de Beveiliging van Persoonsgegevens van het CBP).

13.2 Bestaan van processen

Beoordelingscriteria:

- Het proces is beschreven ('in opzet aanwezig'). Dit is een aanwijzing dat het proces ook bestaat.
- Het proces levert output op.
- Er wordt wat met de output gedaan. Het is input voor een ander proces of een volgende cyclus.
- Het proces staat in de functiebeschrijving van één of meer medewerkers.

1	Er zijn processen voor het beoordelen en accepteren input.
---	--

Toelichting:

- Het kan input betreffen uit primaire waarneming, secundaire waarneming maar ook interne input van een ander proces.

Code of Practice:

- Indicator 12.1: Input, tussen resultaten en statistische output worden periodiek beoordeeld en gefiatteerd.
- Indicator 4.4: De belangrijkste statistische output wordt periodiek grondig beoordeeld, indien nodig ook met behulp van externe deskundigen.

QAF:

- Method 4.2.2 Procedures to monitor process quality. Procedures are in place to monitor the quality of different stages of the statistical production, e.g. according to a quality assurance plan or a similar scheme, like the establishment of regular expert group meetings.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	Er zijn processen voor het beoordelen en valideren van tussenresultaten.
---	--

Code of Practice:

- Indicator 12.1: Input, tussen resultaten en statistische output worden periodiek beoordeeld en gefiatteerd.
- Indicator 4.2: Er zijn processen om de kwaliteit van het statistische productieproces vooraf te bepalen en te bewaken.

QAF:

- Method 4.2.2 Procedures to monitor process quality. Procedures are in place to monitor the quality of different stages of the statistical production, e.g. according to a quality assurance plan or a similar scheme, like the establishment of regular expert group meetings.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	Er zijn processen voor het beoordelen en valideren van statistische output.
---	---

Toelichting:

- Het gaat niet alleen om nauwkeurigheid maar om alle kwaliteitsaspecten van output zoals relevantie, tijdigheid, punctualiteit, samenhang, vergelijkbaarheid, consistentie en duidelijkheid.
- De output bestaat niet alleen uit cijfers, maar ook uit rapportages, publicaties en andere metadata.

Code of Practice:

- Indicator 4.3: De kwaliteit van de producten wordt periodiek bewaakt en onderzocht [..].

QAF:

- Method 4.2.2 Procedures to monitor process quality. Procedures are in place to monitor the quality of different stages of the statistical production, e.g. according to a quality assurance plan or a similar scheme, like the establishment of regular expert group meetings.

Doel:

- Tevredenheid van klanten.

4	Er zijn processen voor het behandelen van kwaliteitskwesties.
---	---

Toelichting:

- Tijdigheid, punctualiteit versus nauwkeurigheid is de meest voor de hand liggende kwaliteitskwestie.
- Kwaliteitskwesties worden doorgaans in de ontwerpfase behandeld.
- In de uitvoeringsfase betreft het uitsluitend het behandelen van incidenten: output te laat, te onnauwkeurig, etc.

Code of Practice:

- Indicator 4.3: De kwaliteit van de producten wordt periodiek bewaakt en onderzocht, waarbij ook wordt gekeken naar mogelijke trade-offs [..].

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

13.3 Efficiency van het waarneemproces

Gedragscode:

- Efficiency is één van de zes principes uit de gedragscode van het CBS.
- “Waar mogelijk maakt het CBS gebruik van bestaande registraties en bestanden.”

Referenties:

- R045 Gedragscode CBS

1	Er wordt gebruik gemaakt van beschikbare data binnen het CBS.
---	---

Toelichting:

- Volgens de waarneemstrategie is de eerste stap is het hergebruiken van reeds aanwezige gegevens (in bij het CBS aanwezige registers, enquêtes, en andere reeds aanwezige bronnen).
- Voordat deze stap kan worden uitgevoerd dienen eerst de statistische informatiebehoefte, de te beschrijven populatie en de kwaliteitseisen, te worden vastgesteld.

Beoordelingscriterium:

- Er is onderzocht of de data beschikbaar zijn binnen het CBS.

Code of Practice:

- Indicator 9.5: Het gemeenschappelijk gebruik van data binnen statistische autoriteiten is gangbare praktijk om overlapping van enquêtes te voorkomen.

QAF:

- Method 8.4.2 Optimization of data collection. Data collection is optimized in order to reduce costs and response burdens, to improve accuracy and to reduce non-sampling errors.

Referentiemateriaal:

- R050: CBS-brede waarneemstrategie 2011.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS

2	Er wordt gebruik gemaakt van administratieve data.
---	--

Toelichting:

- Volgens de waarneemstrategie is de tweede stap is het onderzoeken en gebruiken van – op het CBS nog niet aanwezige – secundaire bronnen, zoals registers dan wel andere (indirecte) bronnen met informatie over de waarneemheden, zoals informatie die via het internet, GPS-systemen, mobiele telefonie en andere bronnen verzameld kan worden.

Beoordelingscriteria:

- Er is onderzocht of er registers beschikbaar zijn met de gewenste data.

Code of Practice:

- Indicator 9.5: Waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van administratieve data om te voorkomen dat dezelfde informatie meer dan eens wordt gevraagd.
- Indicator 10.3: Anticiperend op toekomstige behoeften wordt getracht het statistisch potentieel van beschikbare administratieve gegeven te verbeteren en kostbare enquêtes te vermijden.

QAF:

- Method 8.4.2 Optimization of data collection. Data collection is optimized in order to reduce costs and response burden, to improve accuracy and to reduce non-sampling errors.
- Method 9.1.7 Consideration of alternative data sources. To minimize data collection there is explicit consideration of alternative data sources, including the availability and suitability of existing survey and administrative data.

DB 16 augustus 2010:

- Het CBS heeft op dit moment de volgende waarneemstrategie: *Zoveel mogelijk secundaire data gebruiken* (daartoe gelden volledigheid, tijdig en kwaliteit als criteria) en primaire waarneming als het niet anders gaat (in de volgorde: XBRL, web-surveys, papier, CATI en CAPI).
- Deze waarneemstrategie zal de komende periode blijven gelden.

Referentiemateriaal:

- R050: CBS-brede waarneemstrategie 2011.

Doel:

- Hoogte van de administratieve lastendruk
- Kostenniveau van het CBS

3	Er is gekozen voor de meest effectieve dataverzamelingsmode of combinatie hiervan.
---	--

Toelichting:

- Volgens de waarneemstrategie is de derde en laatste stap het zelf uitvoeren van primaire waarneming.
- De modi in oplopende kosten zijn:
 - Electronic Data Interchange (bijv. via XML of XBRL).
 - Internet enquête
 - Schriftelijke enquête
 - CATI Telefonische interviews
 - CAPI Interview met bezoek aan huis
- Een combinatie van modi is mogelijk (mixed-mode).

Beoordelingscriterium:

- Er is onderzocht of er goedkopere vormen van primair waarnemen mogelijk zijn.

Referentiemateriaal:

- R050: CBS- brede waarneemstrategie 2011.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS
- Hoogte van de administratieve lastendruk (van het bedrijfsleven)

13.4 Efficiency van overige statistische processen

Efficiency van de processen houdt in dat het proces tegen de laagst mogelijke kosten wordt uitgevoerd. Effectiviteit betekent dat het proces ook de afgesproken producten met de afgesproken producten oplevert.

Code of Practice

- Beginsel 10 Kosteneffectiviteit: De middelen moeten efficiënt worden gebruikt.

DQAF:

- Indicator 0.2.2: Measures to ensure efficient use of resources are implemented.

Gedragscode:

- Efficiency is één van de zes principes uit de gedragscode van het CBS.
- Het CBS produceert statistieken op doelmatige wijze, gebruikmakend van alle beschikbare middelen. Hierbij wordt gestreefd naar de laagst mogelijke kosten en een zo gering mogelijke last voor de berichtgever. Waar mogelijk maakt het CBS gebruik van bestaande registraties en bestanden.

Referenties:

- R045 Gedragscode CBS

1	Dubbel werk wordt vermeden in de keten.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Controles worden dubbel uitgevoerd, bijv. door verschillende teams.
- Twee verschillende processen leveren vergelijkbare output.
- Er is sprake van schaduwadministraties.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

2	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van IT om efficiency te bevorderen.
---	---

Toelichting:

- IT-kosten moeten binnen redelijke termijn kunnen worden terugverdiend. De 'business case' of kostenbaten analyse moet positief uitvallen.

Beoordelingscriterium:

- Er is sprake van routinematige handelingen die veel capaciteit vragen.
- Er is sprake van handelingen die foutgevoelig zijn.

Code of Practice:

- Indicator 10.3: Het productiviteitspotentieel van de informatie- en communicatietechnologie wordt optimaal benut voor het verzamelen, verwerken en verspreiden van data.

QAF:

- Method 10.2.4 Review of the use of automated processing techniques. The use of automated processing techniques is regularly reviewed.
- Method 9.4.5 Applications for the collection of administrative data. Applications for the collection of administrative data to be used for statistical purpose are developed and implemented.
- Method 9.3.4 Use of business accounting concepts and IT systems. Business accounting concepts and standardized IT systems such as XBRL are used in data collections from businesses.

- Method 9.3.6 Tools to extract data from business accounting systems. Software tools to directly extract data from business accounting systems are in place.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

3	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van methoden om efficiency te bevorderen.
---	---

Toelichting:

- Methoden kunnen ook worden ingezet of processen efficiënter te laten verlopen.

Beoordelingscriterium:

- Andere statistische methoden zijn overwogen die met minder werk hetzelfde resultaat opleveren.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

4	Er worden uitsluitend variabelen en deelpopulaties geleverd die ook in de outputspecificaties staan.
---	--

Toelichting:

- Outputspecificaties staan bijvoorbeeld in verordeningen van Eurostat.
- Het gaat om outputspecificaties die vooraf zijn opgesteld; niet de toelichting bij de StatLine tabel.
- Outputspecificaties zijn specificaties van het statistisch concept.
- Deelpopulaties hebben betrekking op categorieën of klassen ofwel de detaillering van de cijfers.

Beoordelingscriterium:

- De output bevat niet meer variabelen dan afgesproken.
- De output is niet gedetailleerder dan afgesproken.

Code of Practice:

- Indicator 9.1: De omvang en gedetailleerdheid van verzoeken om data voor Europese statistieken gaan niet verder dan wat absoluut noodzakelijk is.

QAF:

- Method 9.1.6 Justification of each collected variable. Each collected variable is duly justified.
- Method 9.2.7 Limitation of questions. Questions used to collect information which will not be published are limited and justified.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

5	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van standaard output.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Maatwerk is/wordt vervangen door een StatLine tabel.
- Maatwerk is gecombineerd voor meerdere klanten.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

6	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van generieke diensten.
---	---

Toelichting:

- Generieke diensten zijn:
 - Waarnemen door Dataverzameling
 - Opslaan, ontsluiten en archiveren van rustpunten door Data Service Centrum
 - Opslaan en publiceren van tabellen in StatLine
 - Uitvoeren van kortlopende en eenmalig onderzoek door het Centrum voor Statistisch Onderzoek
 - Verzenden van bestanden naar Eurostat en andere internationale organen

Beoordelingscriterium:

- Er is bewust gekozen voor het al of niet gebruik maken van generieke diensten.

Code of Practice:

- Indicator 10.4: Statistische autoriteiten bevorderen gestandaardiseerde oplossingen die de doeltreffendheid en doelmatigheid bevorderen en voeren deze uit.

QAF:

- Method 9.5.3 Sharing of data archives. Data archives are shared within statistical authorities when useful and in compliance with confidentiality policies.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

7	Er wordt regelmatig aandacht besteed aan het verbeteren van de efficiency.
---	--

Beoordelingscriterium:

- De 'Lean' aanpak wordt gehanteerd.
- Er is regelmatig overleg over verbetering van de efficiency, bijvoorbeeld in het werkoverleg.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

13.5 Robuustheid van het proces

1	Het statistisch proces is in redelijke mate bestand tegen het wegvallen van databronnen.
---	--

Toelichting

- Het gaat niet alleen om het wegvallen van bronnen maar ook om het wijzigen van bronnen.

Beoordelingscriteria

- Medewerkers hebben voldoende kennis van de materie en het proces om een incident als een wegvallende databron op te vangen.
- Er zijn alternatieven voorhanden voor de databronnen die wegvallen.
- Het is bekend welke databronnen de belangrijkste bijdrage leveren aan de output

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output

13.6 Conformiteit van het proces met de businessarchitectuur

1	Het statistisch proces kent rustpunten en koppelvlakken.
---	--

Toelichting

- Een rustpunt is een bestand dat niet meer wordt aangepast en waarvan de kwaliteit gespecificeerd is.
- Een koppelvlak is een map of systeem waarin rustpunten kunnen worden gebracht door de leverancier en gehaald door de klant.

Beoordelingscriteria:

- CBI04: Data voor hergebruik zijn vastgelegd als rustpunten.
- CBI06: Rustpunten zijn toegankelijk en gestandaardiseerd. Uitwisseling vindt plaats via koppelvlakken.
- CBI09: De leverancier van rustpunten brengt (naar koppelvlak), de klant haalt (uit koppelvlak).

Referenties:

- R057: Rensen & Wings (2010). Architectuur van Huidig naar Gewenst.

Risico voor:

- Kostenniveau van het CBS.

13.7 Positie van het proces in de keten

1	Het statistisch proces vormt een logisch onderdeel binnen de keten.
---	---

Toelichting:

- Een mogelijk ordeningsprincipe van processen in een keten is: maximale samenhang van elk proces en minimale koppeling tussen de processen.

Beoordelingscriteria:

- De koppeling met andere processen in de keten is zo gering mogelijk.
- Er is alleen eenrichtingverkeer met andere processen.

Doel:

- Efficiency van de keten.

2	Het is bekend bij de medewerkers wat de output van de keten is.
---	---

Toelichting:

- Voor de effectiviteit van een keten is het van belang dat alle deelnemers in de keten weten tot welke output de keten leidt en wat de klant ermee doet.

Beoordelingscriteria:

- Medewerkers weten welke output de keten oplevert aan externe klanten.
- Medewerkers weten waarvoor externe klanten de output van de keten gebruiken.

Doel:

- Effectiviteit van de keten.

14 **Proces van bijstellingen en herzieningen**

Het proces van bijstellingen en herzieningen kent de volgende eigenschappen:

1. Conformiteit met standaardprocedures
2. Bestaan van analyseprocessen

14.1 **Conformiteit van het proces van bijstellingen en herzieningen met standaardprocedures**

1	Bijstellingen en herzieningen zijn volgens standaardprocedures uitgevoerd.
---	--

Beoordelingscriterium:

- Er zijn procedures voor bijstellingen en herzieningen.
- De acties om een bijstelling of herziening uit te voeren, zijn gelogd.

Code of Practice:

- Indicator 8.6: Bijstellingen en herzieningen worden aan de hand van beproefde, transparante standaardprocedures uitgevoerd.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

14.2 Bestaan van analyseprocessen m.b.t. bijstellingen en herzieningen

1	Er zijn processen voor het analyseren van bijstellingen en herzieningen.
---	--

Toelichting:

- De resultaten van de analyses worden gebruikt voor de verbetering van de statistische processen.

Beoordelingscriterium:

- Er wordt gebruikt gemaakt van kwaliteitsindicatoren m.b.t. bijstellingen en herzieningen.

Code of Practice:

- Indicator 12.3: Bijstellingen en herzieningen worden periodiek geanalyseerd teneinde de statistische processen te verbeteren.

QAF:

- Method 8.6.4 Quality indicators on revisions. Quality indicators on the revisions made are regularly calculated in accordance with current standards and made known to users.
- Method 12.3.5 Use of analysis of revisions. Regular analysis of revisions is used to improve the statistical process, incorporating lessons learnt to adjust the production cycle.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

15 Overige processen

Bij overige processen zijn de volgende eigenschappen van toepassingen:

1. Bestaan
2. Deugdelijkheid van het publicatieproces
3. Deugdelijkheid van het logistieke proces

15.1 Bestaan van processen ('procedures are in place')

1	Er is een besturingsproces.
---	-----------------------------

Toelichting:

- Besturingsproces wordt in de business architectuur 'regie' genoemd.

Beoordelingscriteria:

- Er is sprake van het plannen van activiteiten (Plan), het uitvoeren van de activiteiten (Do), het bewaken van de voortgang van de planning en het checken van de resultaten (Check) en het uitvoeren van verbeteracties (Act).
- Deze norm geldt vooral voor de cyclus van het statistisch proces zelf (maand, kwartaal, jaar).
- Het besturingsproces is gescheiden van het uitvoeringsproces.
- Er wordt gebruik gemaakt van kwaliteitsindicatoren om de kwaliteit te managen. Zie hoofdstuk over kwaliteitsindicatoren.

Business architectuur:

- CBI02: Er is onderscheid tussen ontwerp/uitvoering en *regie* op de ontwerp/uitvoering.

Referenties:

- R057: Architectuur van huidig naar gewenst

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

2	Er zijn verbeterprocessen.
---	----------------------------

Toelichting

- Verbetering kan betrekking hebben op alle kwaliteitsaspecten van statistische output, waaronder de nauwkeurigheid van de cijfers.

Beoordelingscriteria:

- Er zijn recent acties uitgevoerd om de kwaliteit van de output te verbeteren.
- Er is een plan van aanpak voor verbetering van de kwaliteit van de output.
- Op basis van onderstaande tabel kan desgewenst een score worden vastgesteld voor verbeterprocessen (zie R048). Deze tabel heeft betrekking op de nauwkeurigheid van de cijfers ('error sources'), maar kan ook voor andere kwaliteitsaspecten worden toegepast.

Exhibit 2e. Achievement Towards Mitigation and/or Improvement Plans				
Poor [1,2] ●	Fair [3,4] ▲	Good [5,6] ○	Very Good [7,8] ▼	Excellent [9,10] ○
There is no evidence that a plan is in place or that any planning has been done for studying or mitigating the risks for this error source.	Some planning has been done for mitigating the risks for this error source. But: The plan is in an unfinished state or is poorly written. For example, while the plan might specify key objectives, either there is no provision for measuring progress toward them or the objectives are not measurable.	A written plan with measurable objectives exists. The plan adequately addresses the work required for mitigating the risks of poor data quality relative to this error source. But: One of the following deficiencies with the plan exists: a. The plan has not been updated in at least one year. b. There is no evidence that the plan is ever referenced in the work or it is not referenced as often as necessary. c. There are no accountability measures in place to ensure compliance with the plan. d. No metrics are specified for gauging progress toward each objective. e. No resources have yet been allocated.	A well-written plan with measurable objectives exists. The plan adequately addresses the work required for mitigating the risks of poor data quality relative to this error source. None of the deficiencies noted under the "Good" criteria are present. But: Progress toward completing the goals and objectives specified in the plan have been only fair or has been inconsistent for some key objectives.	There exist well-documented, short and long-term plans for mitigating the risks to data quality from this error source. The plans are updated periodically as appropriate and are continually referenced in the work. Accountability measures are in place to ensure compliance with the plans. Progress toward all goals and objectives has been excellent. As a result, the level of error in the final estimates due to this error source is being maintained at an acceptable level for the primary purposes of the data. As a result of these efforts, the error source is under control and poses no or very little risk to data quality.

Referenties:

- R048: Biemer en Trawin (2012). Development of Quality Indicators at Statistics Sweden.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

3	Er zijn projectmanagementprocessen.
---	-------------------------------------

Toelichting

- Deze norm geldt voor projecten waarbij sprake is maatwerk of werk voor derden en niet voor reguliere productieprocessen.

Beoordelingscriteria

- Er is een planningsproces:
 - De planning omvat alle op te leveren producten en tussenproducten. Dit betreft zowel de data als bijbehorende documenten zoals rapportages, metadata en publicaties.
 - De planning geeft aan wanneer producten gereed zullen zijn.
 - De planning geeft de benodigde capaciteit aan.
- Er is een proces om de scope te beheersen:
 - De projectleider stelt de impactanalyse op van potentiële opdrachten.
 - De projectleider accepteert opdrachten alleen als deze onder de voorwaarden van de impactanalyse uitgevoerd kunnen worden.
- Er is een proces om de resources te beheersen. De projectleider zorgt voor voldoende bekwame medewerkers.
- Er is een proces om 'exceptions' af te handelen:
 - Er is een escalatiemogelijkheid bij problemen met de resources, als de planning niet gehaald dreigt te worden, als de gewenste kwaliteit niet gehaald wordt, etc.

Doel:

- Kosten en opbrengsten van het CBS (beheersen)

4	Er is een escalatieprocedure voor incidenten.
---	---

Toelichting:

- Bij incidenten is het nog mogelijk dat de gemaakte afspraken met afnemers worden nagekomen.
- Voor fouten in StatLine bestaan er richtlijnen op CBS niveau.
- Dit betreft procesmaatregel PM19 Incidentenmanagement die geen onderdeel meer uitmaakt van VIR/Procesborging 2014.
- Deze norm mag ook op team- of sectorniveau zijn gerealiseerd.
- Er is een sjabloon beschikbaar.

Beoordelingscriteria:

- Het sjabloon voor incidentenmanagement is volledig ingevuld.
- De ingevulde gegevens zijn actueel.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.

5	Er is een escalatieprocedure voor calamiteiten.
---	---

Toelichting:

- Bij calamiteiten kunnen de gemaakte afspraken met afnemers niet meer worden nagekomen.
- Dit betreft procesmaatregel PM20 Calamiteitenmanagement die geen onderdeel meer is van VIR/Procesborging 2014.
- Deze norm mag ook op team- of sectorniveau zijn gerealiseerd.
- Er is een sjabloon beschikbaar.

Beoordelingscriteria:

- Het sjabloon voor calamiteitenmanagement is volledig ingevuld.
- De ingevulde gegevens zijn actueel.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.

15.2 Deugdelijkheid van het publicatieproces

1	Het cijfer is publicabel.
---	---------------------------

Toelichting:

- Naarmate de steekproef respectievelijk de respons kleiner is, is de variantie groter. Dit geldt per deelpopulatie waarover wordt gepubliceerd.
- De vertekening is afhankelijk van alle andere fouten in het proces.
- Het argument 'we hebben niets beter' mag geen argument zijn om toch te publiceren.
- Of het cijfer publicabel is, is ook afhankelijk van de eisen van de klant. Echter er is ook een grens aan wat het CBS nog wil publiceren.

Beoordelingscriteria:

- Er is een proces of regulier overleg om te beoordelen of het cijfer publicabel is.

Relaties met andere normen:

- Norm 5.1.A: De juiste combinatie van methoden is gekozen om de toelaatbare variantie te realiseren.
- Norm 5.1.B: De juiste combinatie van methoden is gekozen om de toelaatbare vertekening te realiseren.
- Norm 11.2.D: De steekproeffout is bekend.
- Norm 11.2.E: De steekproeffout valt binnen de gemaakte afspraken.
- Norm 11.5.D: De respons is bekend.
- Norm 11.5.E: De respons valt binnen de gemaakte afspraken.

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

2	Alle gepubliceerde cijfers van een getal zijn significant.
---	--

Toelichting:

- Hier worden de cijfers bedoeld van de individuele getallen in een tabel. Dus het getal 234 bestaat uit de cijfers 2, 3 en 4.
- In spreektaal (en ook verder in dit document) wordt over 'cijfers' gesproken terwijl strikt genomen 'getallen' wordt bedoeld.
- Het aantal cijfers – waarin een cijfer wordt gepubliceerd – suggereert, dat elk cijfer significant is. Bijvoorbeeld het cijfer 34,6 suggereert dat de werkelijke waarde $34,6 \pm 0,05$ is en het cijfer 300 suggereert dat de werkelijke waarde tussen 250 en 350 ligt.
- In ieder geval moet de variantie bekend zijn, om te kunnen beoordelen of het aantal significante getallen van elk cijfer juist is.

Beoordelingscriterium:

- Het aantal significante cijfers komt overeen met de variantie van het cijfer (marge).

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output: schijnnaauwkeurigheid.

3	De statistische tekens zijn juist toegepast in de StatLine tabellen.
---	--

Toelichting:

- Er wordt onderscheid gemaakt tussen:
 - lege cel: een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
 - . : onbekend; het CBS heeft hier geen cijfers over

- x: geheim; het CBS heeft hier wel cijfers over maar kan deze om geheimhoudingsredenen niet publiceren
- - : nihil (het cijfer is echt '0')
- 0 (0,0): het cijfer komt na afronding uit op 0 (0,0). Het cijfer is dus kleiner dan de helft van de gekozen eenheid.
- Een voolopig cijfer wordt aangeduid met een “*”.

Doel:

- Duidelijkheid van de statistische output.

15.3 Deugdelijkheid van het logistieke proces

Logistieke handelingen bestaan in dit kader uit het invoeren, selecteren, verplaatsen en publiceren van data.

Ook logistieke handelingen worden ontworpen, geïmplementeerd en uitgevoerd. Deze driedeling wordt hieronder niet meer expliciet vermeld.

1	Fouten met data-entry en/of inlezen van data, worden voorkomen of gecorrigeerd.
---	---

Toelichting:

- Bij het inlezen van data mag worden verwacht dat er controle plaatsvindt op het inlezen van *alle* data (volledigheid).

Beoordelingscriterium:

- Er is een controleproces. De output van het logistieke proces wordt vergeleken met de input.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- Procesmaatregel PM15 Versiebeheer heeft tot doel om te bevorderen dat de juiste versie van een product wordt gebruikt.

Doel: voor

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	Fouten met het selecteren en verplaatsen van bestanden, worden voorkomen of gecorrigeerd.
---	---

Toelichting:

- Een mogelijke fout is het selecteren van onjuiste versies van bestanden.

Beoordelingscriterium:

- Er is een controleproces voor het selecteren en verplaatsen van bestanden. Het verwachte resultaat wordt vergeleken met het gerealiseerde resultaat.

Doel: voor

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	Fouten in het publicatieproces worden voorkomen.
---	--

Toelichting:

- Publicatiefouten ontstaan bij het omzetten van de resultaten van het verwerkingsproces naar StatLine tabellen en producten die aan klanten worden geleverd.

Beoordelingscriterium:

- Er is een controleproces voor het selecteren en verplaatsen van bestanden. Het verwachte resultaat wordt vergeleken met het gerealiseerde resultaat.

Doel: voor

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

16 Documentatie

De normen die in dit hoofdstuk staan zijn nieuw.

Bij documentatie worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Volledigheid
2. Actualiteit
3. Versie en status
4. Overzichtelijkheid
5. Toegankelijkheid

16.1 Volledigheid van documentatie

Soort documentatie	VIR 2008	VIR 2014	Hoofdstuk in Kwaliteitsrichtlijnen
VIR Kwaliteitsdocument			20: Kwaliteitsdocument
Algemene documentatie		Sjabloon J	
Afspraken met klanten en leveranciers	Sjabloon I: PM06 en PM13	Sjabloon J	2: Afspraken met klanten 26: Afspraken met leveranciers
Handleidingen en instructies	Sjabloon I: PM05 en PM18	Sjabloon J	
Metadata - Conceptueel	Sjabloon I: PM23	Sjabloon J	18: Conceptuele metadata
Metadata - Proces	Sjabloon B, C, D en I: PM23	Sjabloon J	20: Kwaliteitsdocument
Metadata - Kwaliteit	Sjabloon I: PM23	Sjabloon J	
Planning	Sjabloon I: PM12	Sjabloon J	
Systeemdokumentatie	Sjabloon I: PM15	Sjabloon J	
Publicaties		Sjabloon J	
Rapportages		Sjabloon J	8: Kwaliteitsrapportages 19: Kwaliteitsindicatoren
Wet- en regelgeving		Sjabloon J	
Overige documentatie		Sjabloon J	

Tabel 6: Overzicht soorten documentatie

Toelichting:

- Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de soorten van documentatie.
- Deze indeling wordt ook gevolgd in sjabloon J Procesdocumentatie van VIR 2014.
- In kolom 2 en 3 staat waar deze documentatie staat genoemd in de twee versies van het VIR Kwaliteitsdocument.
- In kolom 4 staat waar de documentatie elders aan de orde komt in de Kwaliteitsrichtlijnen.
- In grijs staan de niet verplichte onderdelen van VIR 2014.

QAF:

- Method 8.8.2 Documentation about administrative data. Documentation about the contents of the administrative data and the production process of the data (such as a methodological document, concepts and definitions and populations) is available to the statistical authority.

Business architectuur:

- Aandachtspunt: Er is een beschrijving van de procesmodellen die de rustpunten produceren.
- Het procesmodel bestaat uit:
 - Procesmetadata: beschrijving van de flow en de methodologie
 - Input en output van het proces
 - Planning
 - Benodigde resources
- De business architectuur onderscheidt voorschrijvende metadata en beschrijvende metadata. De voorschrijvende metadata zijn van toepassing op het ontwerproces. De beschrijvende metadata op het productieproces.

Referenties:

- R004-A VIR 2008 Sjablonen

- R004-B VIR 2014 Sjablonen
- R004-C VIR Processen
- R042 Documentatie Statistische Processen
- R057 Architectuur van huidig naar gewenst.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

1	De methodologie is beschreven.
---	--------------------------------

Toelichting:

- De beschrijving van de methodologie is onderdeel van de procesmetadata.

Beoordelingscriteria:

- Er is een Methode Analyse Document (MAD) beschikbaar of vergelijkbare documentatie.

2	De kwaliteitsmetadata zijn beschreven.
---	--

Toelichting:

- Kwaliteitsmetadata is de beschrijving van het proces van het meten van de kwaliteit en de vastlegging van de uitkomsten van het meetproces.
- Kwaliteitsrapportages worden weliswaar behandeld in hoofdstuk 8, maar niet hoe deze tot stand komen.
- Kwaliteitsindicatoren komen weliswaar in hoofdstuk 19 aan de orde, maar niet hoe deze worden gemeten.

Beoordelingscriteria:

- Er is een beschrijving van het proces hoe de kwaliteitsindicatoren worden gemeten.
- De uitkomsten van het meetproces (waarden van de kwaliteitsindicatoren) zijn vastgelegd.
- Er is een beschrijving van het proces wat er met de kwaliteitsindicatoren wordt gedaan: rapporteren, besturen.

3	Er zijn handleidingen en werkinstructies.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Er zijn handleidingen voor het gebruik van systemen.
- Er zijn werkinstructies voor het uitvoeren van handmatige processen.

4	Er is systeemdokumentatie.
---	----------------------------

Beoordelingscriteria:

- Er is systeemdokumentatie dat de informatiesystemen beschrijft om onderhoud van het systeem mogelijk te maken.

5	Er is een planning.
---	---------------------

Beoordelingscriteria:

- Er is een planning van het statistisch proces.
- De planning bevat een tijdpad met mijlpalen.
- De planning bevat de benodigde resources (menskracht).

16.2 Actualiteit van documentatie

1	De documentatie heeft betrekking op het proces dat in productie is.
---	---

Toelichting:

- De documentatie komt overeen met het huidige proces.
- Er wordt onderscheid worden gemaakt tussen documenten die betrekking hebben op de huidige versie van het proces, historische versies en een eventueel toekomstige versie van het proces.
- Als er changes plaats vinden in het proces wordt de documentatie ook aangepast. Changes worden bijvoorbeeld uitgevoerd naar aanleiding van een incident.

Beoordelingscriterium:

- De documentatie heeft de juiste versiedatum.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

16.3 Versie en status van documentatie

1	Van alle documenten zijn de versie en de status duidelijk.
---	--

Beoordelingscriteria:

- De versie van een document is aangegeven met een versienummer en versiedatum.
- Het is duidelijk voor welke referentieperiode van de statistiek de documentatie geldig is.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

2	Alle documenten zijn goedgekeurd door de proceseigenaar.
---	--

Toelichting:

- Deze norm geldt vooral voor de documentatie die het lopende proces betreffen.

Beoordelingscriterium:

- In de versiehistorie van het document staat, welke versie is goedgekeurd door het management.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

16.4 Overzichtelijkheid van documentatie

1	Documentatie is op een geordende manier opgeslagen.
---	---

Toelichting:

- Er is een SharePoint site ontwikkeld (zie R042) waar documentatie op een standaard manier wordt opgeslagen en gerapporteerd.
- Deze site heeft een standaard structuur (zie tabel in 14.1).
- Deze site is de beoogde opvolger van de site waarop alleen de VIR Kwaliteitsdocumenten zijn opgeslagen (R004-C).
- Het is geen verplichting om van deze site gebruik te maken (stand mei 2013).

Beoordelingscriteria:

- Er is een logische, overzichtelijke mappenstructuur gekozen die het zoeken van documenten makkelijk maakt.
- Elke map kent submappen per referentieperiode van de statistiek (indien van toepassing).

Referenties:

- R004-C VIR Processen
- R042 Documentatie Statistische Processen

Doel:

- Continuïteit van het proces.

16.5 Toegankelijkheid van documentatie

Het betreft de minimum set aan documentatie zoals beschreven in paragraaf 16.1.

1	Documentatie kan worden geraadpleegd door alle medewerkers van het CBS.
---	---

Toelichting:

- Dit bevordert kennisoverdracht en transparantie.

Beoordelingscriterium:

- Alle medewerkers van het CBS hebben leesrechten op de map of de site (cbsp\domain users) met documentatie.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

17 Data in het proces

Bij data in het proces kunnen de volgende eigenschappen worden onderscheiden:

1. Vertrouwelijkheid
2. Bewaartermijnen
3. Herbruikbaarheid

17.1 Vertrouwelijkheid van data in het proces

1	De toegang tot data in het proces is beperkt tot medewerkers die ook met deze data moeten werken.
---	---

Toelichting:

- Het 'need to know' principe moet zijn gehanteerd.
- Het gaat om data waarin personen of bedrijven nog herkenbaar zijn. Dus geen statistieken.

Beoordelingscriteria:

- De toegangsrechten tot de data worden tenminste jaarlijks gecontroleerd.
- De toegangsrechten worden bijgewerkt bij elke personeelsmutatie.

Statistical Law

- Zie artikel 20.5.

Code of Practice:

- Beginsel 5: De privacy van de verstrekkers van gegevens (huishoudens, ondernemingen, overheidsdiensten en ander respondenten), het vertrouwelijke karakter van de informatie die zij verstrekken en het uitsluitende gebruik daarvan voor statistische doeleinden zijn absoluut gewaarborgd.

DQAF:

- Indicator 0.1.3: Individual reporters' data are to be kept confidential and used for statistical purposes only.

CBS-wet:

- Zie artikel 37.1, 37.2 en 38.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 6) worden eisen gesteld aan de 'exclusiviteit' van data.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisico 14) komt het restrisico aan de orde met betrekking tot exclusiviteit van de data.

Referenties:

- R036 CBS wet
- R043 Statistical Law EU

Doel:

- Vertrouwen van het publiek in het CBS.

2	Persoonsgegevens zijn gepseudonimiseerd.
---	--

Toelichting:

- Pseudonimiseren betekent, dat je via een sleutel nog altijd kunt bepalen wie het is. Anonimiseren is onomkeerbaar: je kunt niet meer bepalen wie het is.
- Bedrijfsgegevens kunnen ook gegevens over personen bevatten, bijvoorbeeld in geval van eenmanszaken.

Beoordelingscriterium:

- Persoonsgegevens worden in een zo vroeg mogelijk stadium van het proces gepseudonimiseerd ('verRINd').

Doel:

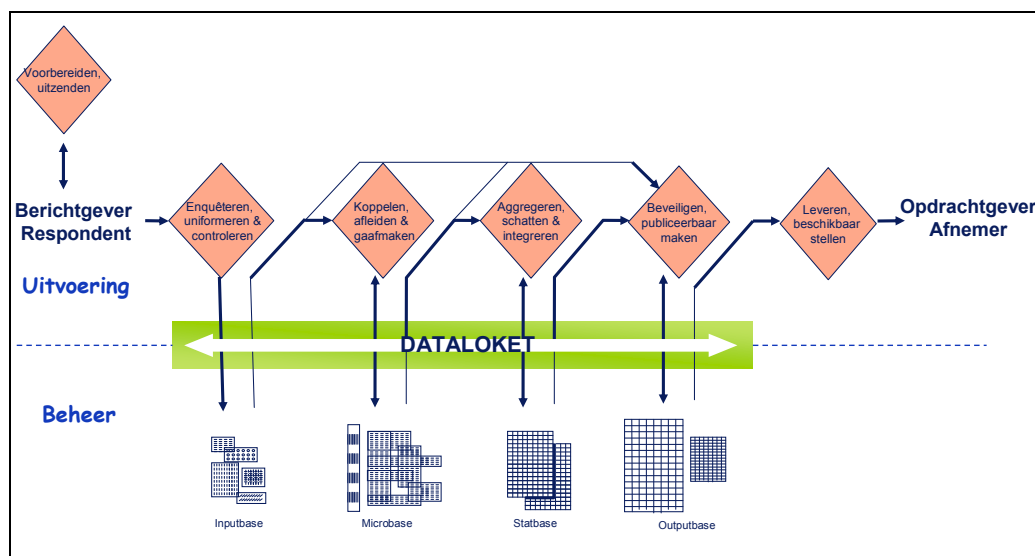
- Conformiteit met de Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp).

17.2 Bewaartermijnen van data

Onderstaande normen zijn vastgesteld in het DB van 11 april 2011 alsmede en 2 en 30 september 2013. Een voorstel voor operationalisering van de besluiten op 30 september 2013 volgt nog (stand 1 december 2013).

Business architectuur::

- Er zijn bewaartermijnen vastgesteld voor de inputbase, microbase, statbase en outputbase. Deze termen zijn afkomstig uit de business architectuur.
- Over deze termen staat in de business architectuur: "In de waardeketen zijn vier vaste koppelvlakken te onderscheiden: inputbase voor de brongegevens, microbase voor de statistische microdata, statbase voor de statistische informatie en de geïntegreerde macrostatistieken en outputbase voor de publiceerbare data".
- Zie onderstaande figuur voor de plaats in het proces van deze vier koppelvlakken.

Referentiemateriaal:

- R044 Bewaartermijnen documenten en bestanden.
- R057 Website Centrale Architectuur Board

1	Gegevens in de inputbase van maand-, kwartaal en jaarstatistieken worden 2,5 jaar bewaard na afloop van het verslagjaar.
---	--

Doel:

- Continuïteit van het proces.

2	Gegevens in de inputbase van statistieken van 2 jaar of meer, worden is de bewaartermijn de periodiciteit plus 1 jaar na afloop van de verslagperiode.
---	--

Doel:

- Continuïteit van het proces.

3	Gegevens in de microbase worden permanent bewaard.
---	--

Toelichting:

- Met deze gegevens worden wordt ook in latere jaren onderzoek gedaan.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

4	Gegevens in StatBase (meso en macrogegevens) worden permanent bewaard.
---	--

Doel:

- Continuïteit van het proces.

5	Gegevens in de outputbase worden met hun metagegevens permanent bewaard.
---	--

Doel:

- Continuïteit van het proces.

6	Tussenbestanden worden bewaard zolang als voor het lopend proces nodig.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Zodra de output is vervaardigd en gepubliceerd, zijn de tussenbestanden verwijderd.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

7	Data op papier wordt vijf jaar bewaard.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Data op papier worden op jaargang bewaard.
- Er is een jaarlijkse procedure om data op papier na vijf jaar te vernietigen.

Doel:

- Vertrouwelijkheid van data.

8	Alles wat digitaal bewaard wordt, wordt niet op papier bewaard.
---	---

Toelichting:

- Uitzondering geldt voor het doodsoorzakenregister.

Beoordelingscriterium:

- Data die worden gedigitaliseerd, worden direct daarna vernietigd.

Doel:

- Vertrouwelijkheid van data.

17.3 Herbruikbaarheid van data

1	Data zijn herbruikbaar voor interne en externe klanten.
---	---

Beoordelingscriteria:

- De data zijn van beschrijvende metadata voorzien.
- Beschreven is welke bewerkingen er op de data hebben plaatsgevonden.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

18 Conceptuele metadata

Conceptuele metadata zijn data (informatie) over data. Dit betreft:

- De beschrijving van de eenheid. Ook wel objecttype genoemd. Meestal gaat het om personen, huishoudens of bedrijfseenheden.
- De beschrijving van de afbakening van de populatie.
- De namen en definities van de variabelen.
- De verslagperiode of -tijdstip. Ook wel populatietijd of referentieperiode.

Voor statistische output (aggregaten) is ook van toepassing:

- De onderscheiding in deelpopulaties door middel van classificatiesystemen.

De conceptuele metadata van statistische output beschrijft het statistisch concept.

Conceptuele metadata worden ook beschrijvende metadata genoemd.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 7) worden eisen gesteld aan de kwaliteit van de metadata.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I procesmaatregel PM23) wordt de documentatie met betrekking tot metadata beschreven.

Het gaat om conceptuele metadata zoals vooraf gespecificeerd (soll-situatie, ex ante).

Bij conceptuele metadata worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Beschikbaarheid
2. Actualiteit
3. Volledigheid
4. Standaardisatie

18.1 Beschikbaarheid van conceptuele metadata

1	Conceptuele metadata van alle data in het statistische proces zijn beschikbaar.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Alle variabelen van data die in het proces worden gebruikt, zijn gedefinieerd (ex post), zodat de betekenis duidelijk is. Dit geldt met name voor rustpunten.
- De richtlijnen van het Data Service Centrum zijn gebruikt, ook al zijn de data niet in het DSC opgeslagen.

QAF:

- Method 8.1.3 Documentation about administrative and statistical processes. Documentation exists describing the differences between administrative and statistical processes in terms of definitions, concepts, coverage, etc.
- Method 7.2.4 Methodological documentation. Methodological documentation is elaborated for each statistical process containing all pertinent information on metadata, namely concepts, methods, classifications, and is made public at least in a summary form.

Business architectuur:

- CBI05: Er zijn geen rustpunten zonder beschrijvende metadata (geen data zonder metadata).

Referenties:

- R057 Architectuur van huidig naar gewenst
- R047 Richtlijnen Data Service Centrum

Doel:

- Continuïteit van het proces.

2	Conceptuele metadata zijn beschikbaar voor alle medewerkers van het CBS.
---	--

Toelichting:

- Zie ook paragraaf 16.5 over Toegankelijkheid van documentatie.

Beoordelingscriterium:

- De conceptuele metadata staan in een map of systeem die raadpleegbaar is voor alle medewerkers.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

18.2 Actualiteit van conceptuele metadata

1	Conceptuele metadata passen bij de data van het lopende proces.
---	---

Beoordelingscriterium:

- De beschrijving van de metadata heeft de juiste versiedatum.

Doel:

- Continuïteit van het proces

18.3 Volledigheid van de conceptuele metadata

1	De conceptuele metadata zijn volledig.
---	--

Beoordelingscriterium:

- C105: Er zijn geen rustpunten zonder beschrijvende metadata (geen data zonder metadata).

Referenties:

- R057: Rensen & Wings (2010). Architectuur van Huidig naar Gewenst.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

18.4 **Standaardisatie van de conceptuele metadata**

1	Conceptuele metadata zijn gedocumenteerd volgens de richtlijnen van het Data Service Centrum (DSC).
---	---

Toelichting:

- Deze norm geldt in ieder geval voor zover er al van het DSC gebruik wordt gemaakt. Het Data Service Centrum slaat geen data op zonder conceptuele metadata.
- Deze norm is aan te bevelen voor alle bestanden die moeten worden bewaard.
- Outputbestanden hebben de hoogste prioriteit.
- De richtlijnen van het DSC gaan ook over kwaliteitsaspecten van de metadata.

Beoordelingscriterium:

- De richtlijnen van DSC zijn toegepast.

Code of Practice:

- Indicator 15.5: De metadata worden gedocumenteerd aan de hand van gestandaardiseerde metadatasystemen.

Referenties:

- R047 Richtlijnen meta DSC

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.
- Duidelijkheid van de statistische output

19 Kwaliteitsindicatoren

Bij kwaliteitsindicatoren kunnen de volgende eigenschappen worden onderscheiden:

1. Relevantie en volledigheid
2. Vergelijkbaarheid in de tijd

19.1 Relevantie en volledigheid van kwaliteitsindicatoren

1	Er is een adequate set van kwaliteitsindicatoren geïmplementeerd.
---	---

Toelichting:

- Kwaliteitsindicatoren kunnen dienen voor interne doeleinden (tijdig bijsturen) en/of voor verantwoording via een kwaliteitsrapport.
- Voorbeelden van kwaliteitsindicatoren zijn: steekproefgrootte, steekproeffout, respons, aantal edits, aantal imputaties, tijdstippen van levering.

Beoordelingscriterium:

- Er zijn kwaliteitsindicatoren geselecteerd en beschreven.
- Er worden één of meer kwaliteitsindicatoren gebruikt zoals vermeld in de QAF.
- Er worden één of meer kwaliteitsindicatoren gebruikt zoals vermeld in SIMS. Zie R054.
- Er is een beschrijving hoe de kwaliteitsindicatoren moeten worden gemeten.
- Er zijn grenswaarden bepaald voor de indicatoren.
- Er zijn uitkomsten beschikbaar van de metingen.

QAF 2012:

- Method 8.4.9 Quality indicators related to *data collection and coding*. Quality indicators related to data collection and coding are produced and analyzed according to a quality assurance plan or any other similar scheme.
- Method 8.6.4 Quality indicators on *revisions*. Quality indicators on the revisions made are regularly calculated in accordance with current standards and made known to users.
- Method 12.3.4 Information on the *size and direction of revisions* for key indicators. Information on the size and direction of revisions for key indicators is provided and made public.
- Method 10.3.4 Quality indicators to improve the *use of administrative data*. Quality indicators are developed and compiled to improve the methods for using administrative data for statistical purposes.
- Method 11.1.7 Relevance measurement and assessment. Quality indicator(s) on *relevance* are regularly assessed.
- Method 13.1.4 Quality indicator(s) on *timeliness*. Quality indicator(s) on timeliness are regularly calculated and published.
- Method 13.1.5 Analysis and assessment of quality indicator(s) on *timeliness*. Quality indicator(s) on timeliness are regularly analyzed and assessed to improve the statistical process, if relevant.
- Method 13.4.4 A procedure to calculate, monitor and disseminate quality indicators on *punctuality*. Quality indicator(s) on punctuality for preliminary and final results are regularly calculated, monitored and disseminated.

Referenties:

- R054 SIMS Single Integrated Metadata Structure

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.
- Punctualiteit van de levering van statistische output.

19.2 Vergelijkbaarheid in de tijd van kwaliteitsindicatoren

1	Kwaliteitsindicatoren worden gevolgd in de tijd.
---	--

Toelichting

- De ontwikkeling van de kwaliteit wordt gevolgd. Hieruit kunnen tendensen worden afgelezen.

Beoordelingscriterium:

- Er is een tijdreeks beschikbaar van één of meer kwaliteitsindicatoren.

QAF:

- Method 4.3.5 Product quality monitoring. Users and producers quality reporting are used for regular quality monitoring over time. Zie R004b.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.
- Punctualiteit van de levering van statistische output.

20 **Kwaliteitsdocument**

Het Kwaliteitsdocument is de set van documenten die in het kader van het VIR wordt samengesteld per statistisch proces (VIR-documentatie).

Het Kwaliteitsdocument is ook een vorm van documentatie (zie hoofdstuk 16 over Documentatie). Specifieke aandacht voor de kwaliteit van dit document is echter gewenst omdat dit specifiek tot doel heeft de continuïteit van het proces te borgen. Het heeft een paraplufunctie.

Bij het Kwaliteitsdocument worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Volledigheid
2. Actualiteit en status
3. Juistheid en volledigheid van de individuele sjablonen
4. Begrijpelijkheid en eenduidigheid
5. Toegankelijkheid

Vanaf 1 januari 2014 is een gewijzigde set van sjablonen van toepassing (VIR 2014). Het Kwaliteitsdocument wordt voor de niet-imagobepalende processen driejaarlijks aangepast. Daarom zal VIR versie 2008 pas vanaf 1 januari 2017 geheel zijn uitgefaseerd.

20.1 Volledigheid van het Kwaliteitsdocument

1	Alle sjablonen zijn ingevuld.
---	-------------------------------

Toelichting en beoordelingscriteria bij VIR 2008:

- De volgende sjablonen zijn volledig ingevuld:
 - Voorblad (sjabloon A)
 - Grafische beschrijving van het proces (sjabloon B)
 - Tekstuele beschrijving van het proces en de deelprocessen (sjabloon C en D)
 - Informationssystemen (sjabloon E)
 - Afhankelijkheid analyse (sjabloon F)
 - Procesmaatregelen, implementatieplan en restrisico (sjabloon I)
- De kwetsbaarheidanalyse (G) is centraal uitgewerkt, maar vormt wel een onderdeel van het Kwaliteitsdocument.
- De centraal uitgewerkte maatregelen ofwel “Basisbeveiligingsniveau” (H) vormt ook een onderdeel van het Kwaliteitsdocument.

Toelichting en beoordelingscriteria bij VIR 2014:

- De volgende sjablonen zijn volledig ingevuld:
 - Voorblad (sjabloon A)
 - Grafische beschrijving van het proces (sjabloon B)
 - Tekstuele beschrijving van het proces en de deelprocessen (sjabloon C en D)
 - Informatiesystemen (sjabloon E)
 - Procesdocumentatie (sjabloon J)
 - Self-assessment (sjabloon K). Deze komt in de plaats van de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F).
- De volledigheid van sjabloon J Procesdocumentatie komt al aan de orde in hoofdstuk 16 over Documentatie.

Referenties:

- R004a VIR 2008 – Sjablonen
- R004b VIR 2014 – Sjablonen
- R004c Kwaliteitsdocumenten
- R042 Site met documentatie van een beperkt aantal statistische processen waaronder het Kwaliteitsdocument

Doel:

- Continuïteit van het proces.

20.2 Actualiteit en status van het Kwaliteitsdocument

1	Het Kwaliteitsdocument is niet ouder dan 36 maanden voor niet-kritieke processen en niet ouder dan 12 maanden voor kritieke processen.
---	--

Toelichting:

- Kritieke processen leveren een bijdrage aan imagobepalende statistieken.
- In het voorblad van het Kwaliteitsdocument (sjabloon A) staat of een proces kritiek of niet-kritiek is.

Beoordelingscriterium

- De datum van ondertekening van het voorblad is niet ouder dan 36 maanden voor niet-kritieke processen en niet ouder dan 12 maanden voor kritieke processen.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

2	Het Kwaliteitsdocument is goedgekeurd door de proceseigenaar en sectormanager.
---	--

Beoordelingscriterium:

- Het voorblad (sjabloon A) is ondertekend door de proceseigenaar en sectormanager.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

20.3 Juistheid en volledigheid van het Kwaliteitsdocument (details)

1	De inhoud van het Kwaliteitsdocument is juist en volledig.
---	--

Toelichting:

- Het gaat hier om de inhoud van de afzonderlijke documenten (details). Niet om het Kwaliteitsdocument als geheel.
- Er is een apart document met invulinstructies voor het Kwaliteitsdocument.
- De instructies voor invulling van het self-assessment (sjabloon K) staan in het sjabloon zelf (procedureel) en in de Kwaliteitsrichtlijnen (inhoudelijk).

Beoordelingscriteria:

- De sjablonen zijn volgens de invulinstructies ingevuld.

NB: Streef bij audits geen volledige toetsing na. Noteer wat je tegenkomt.

Referenties:

- R004 VIR/Procesborging - Richtlijnen

Doel:

- Continuïteit van het proces.

20.4 Begrijpelijkheid en eenduidigheid van het Kwaliteitsdocument (details)

1	De inhoud van het Kwaliteitsdocument is begrijpelijk en eenduidig.
---	--

Toelichting:

- Streef hier bij audits geen volledige toetsing na. Noteer wat je tegenkomt.

Beoordelingscriteria:

- De inhoud van het Kwaliteitsdocument is – gegeven het format van het sjabloon – makkelijk te begrijpen. Ook moet de inhoud niet voor meerdere uitleg vatbaar zijn.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

20.5 Toegankelijkheid van het Kwaliteitsdocument

1	Het Kwaliteitsdocument is op SharePoint raadpleegbaar.
---	--

Toelichting:

- In het verleden stonden de Kwaliteitsdocumenten ook in Mavim.
- Mavim wordt echter niet meer actief gebruikt, omdat Sharepoint al voldoende toegankelijk is.

Beoordelingscriteria:

- De laatst bekende versie van het Kwaliteitsdocument staat op Sharepoint.
- Het gehele document is raadpleegbaar.

Referentie:

- R004c VIR Processen
- R042 Documentatie Statistische Processen (beperkt aantal processen)

Doel:

- Continuïteit van het proces.

21 Mappen en bestanden

21.1 Overzichtelijkheid van mappen en bestanden

1	De mappenstructuur is evenwichtig.
---	------------------------------------

Beoordelingscriterium:

- De bestanden zijn goed verdeeld over de mappen.

Doel:

- Efficiency van de processen.

2	De namen van de mappen en bestanden zijn duidelijk en eenduidig.
---	--

Beoordelingscriteria:

- De namen van mappen en bestanden zijn zonder verdere uitleg te begrijpen en roepen geen vragen op.
- De namen van mappen en bestanden zijn betekenisvol.

Doel:

- Efficiency van de processen.

3	Jaargangen worden onderscheiden.
---	----------------------------------

Toelichting:

- Het kan ook nodig zijn om mappen per kwartaal of maand te maken. Dit hangt van de statistiek af.

Beoordelingscriterium:

- Mappen zijn op het laagste niveau onderverdeeld in jaargangen.
- Bestanden staan in mappen per jaargang.

Doel:

- Efficiency van de processen.

Deel IV: Input

In dit deel worden drie soorten input (databronnen) onderscheiden:

1. Administratieve data
2. Populatieregisters
3. Interne input

Input kan verschillende rollen vervullen:

- bronmateriaal voor het samenstellen van een statistiek
- steekproefkader
- hulpbestand voor het bepalen van gewichten ten behoeve van het ophogen

22 Administratieve data

Bij administratieve data worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Bruikbaarheid
2. Samenhang met het statistisch concept
3. Volledigheid
4. Juistheid
5. Koppelbaarheid
6. Stabiliteit

Administratieve data kunnen microdata zijn maar ook geaggregeerde data zijn. Dit laatste is bijvoorbeeld het geval bij scannerdata.

DQAF:

- Indicator 3.2.1: Source data – including [...] administrative records – are routinely assessed, e.g., for coverage, sample error, response error, and nonsampling error; the results of the assessments are monitored and made available to guide statistical processes.

22.1 Bruikbaarheid van de administratieve data

1	De bruikbaarheid van de administratieve data is getoetst.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Er is gebruik gemaakt van de Checklist for the Quality evaluation of Administrative Data Sources (R037).
- Verschillen in concepten zijn geanalyseerd.
- Er zijn transformatieregels vastgesteld om verschillen in concepten te overbruggen.

Code of Practice:

- Indicator 8.7: Statistische autoriteiten zijn betrokken bij het ontwerp van administratieve data teneinde deze data beter geschikt te maken voor statistische doeleinden.

QAF:

- Method 8.1.4 Studies about differences in concepts and measures to deal with it. Differences in concepts are thoroughly studied and measures to deal with these differences are taken, when appropriate.

Referenties:

- R037: Checklist for the Quality evaluation of Administrative Data Sources” van Piet Daas et al. (2009).

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

22.2 Samenhang van de concepten van de administratieve data met het statistisch concept

1	De concepten van de administratieve data hangen voldoende samen met het concept van de statistische output.
---	---

Toelichting

- Samenhang kan een probleem zijn bij secundaire databronnen. Het CBS heeft hierbij geen (of weinig) zeggenschap over de conceptuele metadata.
- Gebrek aan samenhang leidt tot teveel transformaties of het nalaten van de nodige transformaties.

Beoordelingscriteria:

- Er is voldoende overeenkomst tussen de microdataset en de statistische output voor wat betreft:
 - eenheid
 - afbakening van de populatie
 - variabelen
 - verslagperiode

Code of Practice:

- Indicator 8.1: Wanneer Europese statistieken gebaseerd zijn op administratieve data, moeten de definities en begrippen die voor de administratieve doeleinden worden gebruikt, goed aansluiten bij de definities en begrippen die voor statistische doeleinden worden gebruikt.

DQAF:

- Indicator 3.1.2: Source data reasonably approximate the definitions, scope, classifications, valuations, and time of recording required.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

22.3 Volledigheid van de administratieve data

1	Ontbrekende data worden in voldoende mate gecorrigeerd.
---	---

Toelichting:

- Het betreft zowel unit non-response als item non-respons ('missing values') bij de bron van de dataleverancier).

Beoordelingscriterium:

- Er is een proces voor het controleren van de volledigheid en relevantie van de eenheden (over- en onderdekking).
- Er is een proces voor het controleren van de volledigheid van de invulling van de velden.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

22.4 Juistheid van administratieve data

1	Fouten in classificerende variabelen worden in voldoende mate gecorrigeerd.
---	---

Toelichting:

- Classificerende variabelen zijn variabelen uit een classificatiesysteem, bijvoorbeeld SBI, grootteklasse, regio, etc.
- Als de fouten voldoende beperkt zijn, is correctie niet noodzakelijk.

Beoordelingscriterium:

- Er is een proces voor het controleren van de classificerende variabelen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	Fouten in relevante kwantificerende variabelen worden in voldoende mate gecorrigeerd.
---	---

Toelichting:

- Kwantificerende variabelen zijn de variabelen waarmee in het statistische proces tellingen worden uitgevoerd die leiden tot een cijfer.
- Kwantificerende variabelen worden ook wel kwantitatieve variabelen of telvariabelen genoemd.
- Als het aantal fouten voldoende beperkt is, is correctie niet noodzakelijk om een statistiek te maken.

Beoordelingscriterium:

- Er is een proces voor het controleren van de kwantificerende variabelen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

22.5 Koppelbaarheid van de administratieve data

1	De administratieve data zijn voldoende koppelbaar aan andere datasets.
---	--

Toelichting:

- Identificerende variabelen identificeren een eenheid (sleutels or primary keys) of verwijzen naar andere eenheden (verwijzende sleutels of foreign keys).
- Voorbeeld is het burgerservicenummer (en daarmee ook het RIN-nummer) van een persoon.
- Identificerende variabelen zijn nodig voor het koppelen en ontdubbelen van datasets.
- Als de fouten voldoende beperkt zijn, is correctie niet noodzakelijk.
- Identificerende variabelen is hetzelfde als koppelsleutels.

Beoordelingscriterium:

- Er is een proces voor het controleren en corrigeren van de identificerende variabelen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

22.6 Stabiliteit van de administratieve data

1	De administratieve data zijn voldoende stabiel.
---	---

Toelichting:

- De stabiliteit van de data is de omvang van de bijstellingen die na de eerste levering van de set nog plaatsvindt.
- Dit betreft zowel het aantal correctieberichten als het aantal aanvullingen.

Beoordelingscriterium:

- Het aantal naleveringen is beperkt.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output. Vooral: tijdigheid en punctualiteit van de levering van output
- Efficiency van het proces

23 Populatieregister

Bij een populatieregister worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Volledigheid van de eenheden
2. Juistheid van de samenstelling van de eenheden

Code of Practice:

- Indicator 7.3: Het bedrijfsregister en het bevolkingsregister worden periodiek geëvalueerd en indien nodig aangepast om een hoge kwaliteit te waarborgen.

23.1 Volledigheid van de eenheden in het register

De volledigheid van de eenheden in een register is relevant, omdat bij een register volledigheid wordt nagestreefd.

1	Overdekking wordt in voldoende mate gecorrigeerd.
---	---

Toelichting:

- Bij overdekking kent de dataset meer eenheden dan de doelpopulatie. Er komen eenheden in voor die er niet in thuishoren.
- Overdekking moet bekend zijn om correctie mogelijk te maken.

Beoordelingscriterium:

- Er is onderzoek uitgevoerd naar de dekking van het registers.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	Doublures worden in voldoende mate gecorrigeerd.
---	--

Toelichting:

- Bij doublures komen eenheden twee of meer keer voor in de dataset.
- Ook kunnen doublures voorkomen over datasets heen.
- Doublures moeten bekend zijn om correctie mogelijk te maken.

Beoordelingscriterium:

- Er is een procedure om doublures te constateren en te verwijderen.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	Onderdekking wordt in voldoende mate gecorrigeerd.
---	--

Toelichting:

- Bij onderdekking kent de dataset minder eenheden dan de doelpopulatie. Er komen minder eenheden in de dataset voor dan er in thuishoren.
- Dit komt overeen met unit non-respons bij primaire waarneming.
- Onderdekking moet bekend zijn om correctie mogelijk te maken.

Beoordelingscriterium:

- Er is onderzoek uitgevoerd naar de dekking van het registers.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

23.2 Juistheid van de eenheden in het register

1	Een afwijkende samenstelling van de eenheden wordt in voldoende mate gecorrigeerd.
---	--

Toelichting:

- De samenstelling van een eenheid is afwijkend, als deze eenheid niet voldoet aan de vooraf bepaalde definitie. Een eenheid kan te klein of te groot zijn gekozen.
- Dit is alleen relevant als de samenstelling van de eenheden van invloed is op het eindresultaat. Dit kan het geval zijn bij bedrijfseenheden.
- Bijvoorbeeld de totale omzet is afhankelijk van de samenstelling van de eenheden. Naarmate eenheden groter worden gekozen en omzetten worden geconsolideerd, wordt de totale omzet kleiner. Immers interne omzet (binnen een eenheid) blijft dan buiten beschouwing.
- Er kan vertekening optreden.

Beoordelingscriterium:

- Er is een proces voor het controleren en corrigeren van eenheden.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

24 Interne input

Bij interne input worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Conformiteit met de afspraken
2. Nauwkeurigheid (in geval van een statistiek)

24.1 Conformiteit van interne input met de afspraken

1	De interne input en de kwaliteit ervan, voldoet aan de afspraken.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Er is een proces om de interne input te vergelijken met de afspraken.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

2	De kwaliteit de interne input kan worden beoordeeld op basis van een kwaliteitsrapportage.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Er zijn kwaliteitsrapportages beschikbaar m.b.t. interne input.
- De kwaliteitsrapportages worden gebruikt voor de controle van de interne input.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

24.2 Nauwkeurigheid interne input (in de vorm van een statistiek)

1	De interne input (in de vorm van een statistiek) is voldoende nauwkeurig.
---	---

Toelichting:

- Het gaat hierbij om statistieken die als hulpbestand worden gebruikt in het statistisch proces, bijvoorbeeld bij het wegen en ophogen of als verdeelsleutel.
- Er wordt ook wel gesproken over de hardheid van de input.

Beoordelingscriterium:

- Het is bekend wat de nauwkeurigheid van de statistiek is.
- Of: Het is bekend wat de kwaliteit van het achterliggende keten is.
- Het is bekend wat de gewenste nauwkeurigheid ('hardheid') van de input is.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

25 Levering van input

Een databron is een dataset die input vormt voor een proces bij het CBS. Een databron kan zowel worden geleverd door een interne leverancier als een externe leverancier.

Bij levering van input worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Punctualiteit
2. Continuïteit

25.1 Punctualiteit van levering van input

1	Levering van input vindt op tijd plaats.
---	--

Toelichting:

- Bij punctualiteit wordt verondersteld dat er afspraken zijn gemaakt over het tijdstip van levering.

Beoordelingscriteria:

- De afgelopen twaalf maanden is de input op tijd geleverd.
- De punctualiteit van de levering van de input wordt bewaakt. Er is een monitoring proces.

DQAF:

- Indicator 3.1.3: Source data are timely.

VIR Kwaliteitsdocument 2008

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 3) worden eisen geformuleerd aan de punctualiteit van de input.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisico 8 wordt het restrisico bepaald met betrekking tot de punctualiteit van de input.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.

25.2 Continuïteit van de levering van input

Continuïteit van de levering van de input is de mate waarin input op tijd wordt geleverd en zal worden geleverd. Het gaat hier vooral om administratieve data.

1	Er is een risicoanalyse met betrekking tot de continuïteit van de levering van administratieve data.
---	--

Toelichting:

- De norm heeft alleen betrekking op imagobepalende statistieken en op secundaire waarneming.
- Voorheen werd dit terugvalscenario of noodprocedure genoemd.

Beoordelingscriterium:

- Er is een risicoanalyse beschikbaar.

DB 26 januari 2009:

- Update van de risicoanalyse dient tegelijk plaats te vinden met het Kwaliteitsdocument VIR. Voor imagobepalende statistieken vindt de update jaarlijks plaats.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- Standaard procesmaatregelen zijn PM19 Incidentenmanagement en PM20 Calamiteitenmanagement. Met deze maatregelen wordt al procedureel geregeld, dat incidenten en calamiteiten op het juiste niveau worden opgelost.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.

Deel V: Respondenten, berichtgevers en leveranciers

26 Afspraken met leveranciers

In dit hoofdstuk worden normen beschreven die betrekking hebben op de kwaliteit van afspraken met *interne en externe* leveranciers.

Bij afspraken met leveranciers worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Beschikbaarheid
2. Volledigheid
3. Juistheid, actualiteit en geldigheid
4. Begrijpelijkheid en eenduidigheid

Het betreft in dit kader alleen leveranciers van data en metadata.

Om de normen in dit hoofdstuk te kunnen toetsen, moet er een overzicht van alle leveringen van interne leveranciers beschikbaar zijn.

26.1 Beschikbaarheid van afspraken met leveranciers

1	Er is met iedere leverancier een afspraak.
---	--

Toelichting:

- In geval van externe leveranciers heeft de afspraak de vorm van een juridisch geldige verplichting (contract, overeenkomst).
- Ook kan er sprake zijn van een wettelijke verplichting.
- De gemeenten hebben bijvoorbeeld de plicht om bijstandsgegevens te leveren. Dit is door het Ministerie van Sociale Zaken wettelijk geregeld.

Code of Practice:

- Indicator 8.8: Met de eigenaren van administratieve data worden afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat men gezamenlijk betrokken is bij het gebruik van deze data voor statistische doeleinden.

QAF:

- Method 8.8.3 Joint agreements with the owner of administrative data. Joint agreements concerning the security of the data, the provision of files of individual data and the delivery deadlines are jointly developed by the statistical authority and the owner of administrative data.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- Externe afspraken staan in procesmaatregel PM02 Externe afspraken van sjabloon I. Dit sjabloon is onderdeel van het Kwaliteitsdocument van het proces.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van de output.

26.2 Juistheid, actualiteit en geldigheid van afspraken met leveranciers

1	De informatie die in de afspraken met klanten staat is juist.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Namen die in de afspraken staan moeten bijvoorbeeld kloppen.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van de output.

2	Alle afspraken zijn geldig.
---	-----------------------------

Toelichting:

- Bij overdracht van werkzaamheden of bij verandering van bemensing is herbevestiging gewenst.

Beoordelingscriterium:

- Er is een geldige afspraak.
- Herziening of herbevestiging van de afspraken is gepland.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van de output.

26.3 Volledigheid van afspraken met leveranciers

1	In alle afspraken met leveranciers is het product gespecificeerd.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Het concept van de dataset is gespecificeerd (metadata) in de afspraken.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van de output.

2	In alle afspraken met leveranciers zijn de kwaliteitsaspecten van het product gespecificeerd.
---	---

Toelichting:

- Voor statistische producten gelden de volgende kwaliteitsaspecten:
 - Tijdigheid. Wat zijn de vereiste leverdata?
 - Punctualiteit. Wat zijn eventuele marges in de levertijd?
 - Nauwkeurigheid. Welke marges zijn toegestaan? Welke statistische methoden en / of procedures zijn gewenst?
 - Samenhang. Met welke statistieken moeten combinaties mogelijk zijn?
 - Vergelijkbaarheid in de tijd of tussen deelpopulaties
 - ConsistentieTijdigheid en nauwkeurigheid zijn in inputspecificaties de belangrijkste aspecten.
- Voor data gelden de volgende kwaliteitsaspecten:
 - Juistheid van de data
 - Volledigheid van de eenheden
 - Volledigheid van de data
 - Koppelbaarheid van de dataset
 - Tijdigheid van de levering van de dataset
 - Punctualiteit van de levering van de dataset
 - Stabiliteit van de data

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van de output.

3	In alle afspraken met leveranciers de gewenste kwaliteitsrapportages gespecificeerd.
---	--

Toelichting:

- In kwaliteitsrapportages wordt gerapporteerd in hoeverre aan afgesproken kwaliteit wordt voldaan dan wel wordt de kwaliteit verantwoord.
- Kwaliteitsrapportages kunnen ook een opsomming zijn van bewerkingen op individuele eenheden, bijvoorbeeld aanpassingen van de SBI-codes van individuele bedrijfseenheden.
- Er kan ook zijn afgesproken dat kwaliteitsrapportages niet nodig of niet gewenst zijn.
- Ook 'procesinformatie' en 'procestabellen' kunnen als kwaliteitsrapportage worden beschouwd.
- Bij voorkeur vraagt de klant aan de leverancier om een kwaliteitsrapportage, maar kwaliteitsrapportages kunnen als vanzelfsprekend (een soort bijsluiter) worden beschouwd.
- Kwaliteitsrapportages vergroten de transparantie van processen en producten.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van de output.

4	In alle afspraken met leveranciers staat aan welke behoeften nog niet is voldaan.
---	---

Toelichting:

- Dit is geen harde norm. Het is wel klantvriendelijk om expliciet te maken welke behoeften van de interne klant nog niet konden worden vervuld.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

5	In alle afspraken met leveranciers is de geldigheidsperiode vastgelegd.
---	---

Toelichting:

- Er bestaan geen regels voor de geldigheidsperiode van een SLA, maar meestal zijn SLA's een kalenderjaar geldig.

Doel:

- Tevredenheid van de klant.

6	In alle afspraken met leveranciers zijn de contactpersonen van beide partijen vastgelegd.
---	---

Toelichting:

- Contactpersonen zijn degene die bij problemen met de uitvoering van de afspraken contact met elkaar opnemen.

Doel:

- Efficiency van het proces.

7	In alle afspraken met leveranciers is een wijzigingsprocedure beschreven.
---	---

Doel:

- Continuïteit van het proces.

8	In alle afspraken met leveranciers is een incidentenprocedure beschreven.
---	---

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.

9	In alle afspraken met leveranciers is een evaluatieprocedure beschreven.
---	--

Toelichting:

- Er is beschreven wanneer en door wie de afspraken worden besproken tussen partijen voor eventuele herziening of verlenging.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

26.4 Begrijpelijkheid en eenduidigheid van interne afspraken met leveranciers

1	Alle afspraken met leveranciers zijn begrijpelijk en eenduidig.
---	---

Toelichting:

- Afspraken met leveranciers mogen geen tegenspraken bevatten en niet voor meerdere uitleg vatbaar zijn.

Beoordelingscriterium:

- Afspraken begrijpelijk zijn een relatieve buitenstaander.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

27 Relatie en communicatie met respondenten, berichtgevers en leveranciers

Bij relatie en communicatie met respondenten, berichtgevers en leveranciers worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Effectiviteit

27.1 Effectiviteit van de relatie en communicatie met respondenten, berichtgevers en leveranciers

1	Er is een adequate overlegstructuur met leveranciers.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Er is regelmatig overleg met leveranciers op het niveau van de directeur of sectormanager.
- Er is regelmatig overleg met leveranciers op operationeel niveau.

Code of Practice:

- Indicator 8.9: Statistische autoriteiten werken met de eigenaren van administratieve data samen om de kwaliteit van deze data te waarborgen.

QAF:

- Method 8.7.4 Discussions and meetings with the owners of administrative data. Regular discussions or meetings take place between the statistical authority and the owners of administrative data in order to be kept informed about amendments to the administrative data (contents, production process, etc.).

Doel: door:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

2	Er wordt feedback gegeven aan leveranciers.
---	---

Beoordelingscriteria:

- De kwaliteit van de input wordt ook gecommuniceerd met de leveranciers.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

3	Er is communicatie met berichtgevers en respondenten.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Er wordt feedback gegeven aan berichtgevers en respondenten.
- Er is overleg met berichtgevers en respondenten.
- Berichtgevers en respondenten wordt naar hun mening gevraagd over het waarneemproces.

QAF:

- Method 8.4.3 Provision of documents to respondents. Respondents are provided with all necessary documents (i.e. letters, questionnaires, leaflets, especially in the case of self-administrated questionnaires and feedback if possible). These documents are reviewed regularly.
- Method 9.3.5 Cooperation with the business community. Survey managers aware of potential difficulties in obtaining information, work together with the business community in order to find adequate solutions.

- Method 9.3.7 Informing the businesses of the survey results. To give thanks for their participation in surveys and to promote their importance in the Statistical System, businesses are kept informed of the results of surveys.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output.

28 Administratieve lastendruk

Administratieve lastendruk betreft de capaciteit die berichtgevers en respondenten besteden aan het beantwoorden van de vragen van het CBS.

Het betreft niet alleen de lastendruk van bedrijven die het CBS rapporteert, maar de lastendruk voor alle berichtgevers en respondenten.

Bij administratieve lastendruk worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Hoogte
2. Spreiding

28.1 Hoogte van de administratieve lastendruk

Code of Practice:

- Beginsel 9: Geen buitensporige administratieve lastendruk. De administratieve lastendruk staat in verhouding tot de behoeften van de gebruikers en is niet te zwaar voor de respondenten. Statistische autoriteiten houden de administratieve lastendruk in de gaten en streven naar geleidelijke vermindering ervan.

1	De lastendruk wordt zo laag mogelijk gehouden.
---	--

Beoordelingscriteria:

- Er worden niet meer vragen gesteld dan nodig.
- Er worden niet meer vragenlijsten uitgezet dan nodig. De steekproefgrootte is geoptimaliseerd.
- Vragenlijsten zijn gecombineerd.
- Data worden gekoppeld aan data die al beschikbaar zijn.
- De lastendruk wordt gemeten, los van de formele vaststelling van de lastendruk via de Enquete Druk Meter (EDM).

Code of Practice:

- Indicator 9.6: Statistische autoriteiten bevorderen maatregelen die het koppelen van databronnen mogelijk maken, om zo de administratieve lastendruk te verkleinen.

QAF:

- Method 9.2.5 Reduction of reporting burden. Reporting burden is reduced by appropriate sampling design, using for example coordinated sampling.
- Method 9.2.6 Calculation of the reporting burden. The reporting burden is calculated for the time needed: to answer the questionnaire, to retrieve the required information, to obtain internal or external expertise and to handle sensitive information.
- Method 9.1.5 Measurement of response burden. Response burden is measured periodically.
- Method 9.2.5 Reduction of reporting burden. Reporting burden is reduced by appropriate sampling design, using for example coordinated sampling.

Doel:

- Tevredenheid van leveranciers (berichtgevers).

2	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van IT om de administratieve lastendruk te verminderen.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Data worden geëxporteerd uit de systemen van de berichtgever.

Code of Practice:

- Indicator 9.3: informatie die van bedrijven wordt verlangd, is voor zover mogelijk direct in hun boekhouding te vinden en beantwoording wordt zo veel mogelijk vergemakkelijkt door gebruik te maken van elektronische hulpmiddelen.

QAF:

- Method 9.3.6 Tools to extract data from business accounting systems. Software tools to directly extract data from business accounting systems are in place.

Doel:

- Tevredenheid van leveranciers (berichtgevers).

28.2 Spreiding van de administratieve lastendruk

1	De administratieve lastendruk is in de tijd zoveel mogelijk gespreid over de waarneempopulatie.
---	---

Beoordelingscriteria:

- Is er een maximum aan het aantal keren dat een berichtgever achter elkaar om medewerking wordt gevraagd.
- Er is sprake van 'enquête holidays'.

Code of Practice:

- Indicator 9.2: De administratieve lastendruk wordt zo breed mogelijk over de enquêtepopulatie gespreid.

Doel:

- Tevredenheid van leveranciers (berichtgevers).

Deel VI: Resources

29 Medewerkers

Bij medewerkers worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Beschikbaarheid in kwantitatieve zin
2. Beschikbaarheid in kwalitatieve zin

29.1 Beschikbaarheid van medewerkers (kwantitatief)

1	Er zijn voldoende medewerkers beschikbaar.
---	--

Toelichting:

- Deze norm geldt op team- of sectorniveau.
- De formatie is groot genoeg (kwantitatief) om het geplande werk uit te voeren.
- De formatie is voldoende benut.
- Ook bij tijdelijke uitval door ziekte of verlof moet er voldoende flexibiliteit zijn, om tekorten in capaciteit op te vangen.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 5) worden eisen gesteld aan de beschikbaarheid van medewerkers.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisiko 4) wordt aangegeven wat de hoogte van het restrisiko is en of dit aanvaardbaar is.
- Procesmaatregel PM14 Vakantie- en verlofplanning heeft tot doel om de beschikbaarheid van medewerkers te plannen en af te stemmen op de werkzaamheden.
- Procesmaatregel PM12 Productieplanning heeft onder andere tot doel om duidelijk te maken wanneer hoeveel personele capaciteit nodig is (resourceplanning).

Code of Practice:

- Beginsel 3: Voldoende middelen. Statistische autoriteiten beschikken over voldoende middelen om te voldoen aan de Europese statistische verplichtingen.
- Indicator 3.1: De personele, financiële en IT-middelen zijn zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht toereikend om te voldoen aan de huidige statistische behoeften.

DQAF:

- Indicator 0.2.1: Staff [...] are commensurate with statistical programmes.

Doel:

- Kwaliteit van de statistische output.

2	Er is een vakantie- en verlofplanning.
---	--

Toelichting:

- Deze norm mag ook op team- of sectorniveau zijn gerealiseerd.
- Dit betreft de procesmaatregel procesmaatregel PM14 Vakantie- en verlofplanning die geen onderdeel meer uitmaakt van VIR/Procesborging 2014.

Beoordelingscriteria:

- De vakantie- en verlofplanning is vastgelegd in een document of systeem.
- Op de planning staat wanneer wie beschikbaar moet zijn
- Op de planning staat wanneer wie aan- of afwezig zal zijn.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output

29.2 Beschikbaarheid van medewerkers (kwalitatief)

1	De groep van medewerkers voldoet aan de gestelde eisen.
---	---

Beoordelingscriteria:

- De formatie voorziet in de juiste functies en functieniveaus gezien het werk dan moet worden gedaan.
- De medewerkers voldoen in voldoende mate aan de functie-eisen. Dit wordt in de WFBB-cyclus vastgesteld.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 5) worden eisen gesteld aan de competentie van medewerkers.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisico 6) wordt aangegeven wat de hoogte van het restrisico is en of dit aanvaardbaar is.

Code of Practice:

- Indicator 7.5: Er worden medewerkers met een relevante academische achtergrond geworven.

Doel:

- Alle kwaliteitsaspecten van statistische output
- Kosten voor het CBS

29.3 Verantwoordelijkheden en bevoegdheden van medewerkers

1	Gedelegeerde verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd.
---	---

Toelichting:

- Deze norm mag ook op team- of sectorniveau zijn gerealiseerd.
- Dit betreft de procesmaatregel PM10 Gedelegeerde verantwoordelijkheden en bevoegdheden die geen onderdeel meer is van VIR/Procesborging 2014.
- Meestal zal het gaan om plaatsvervanging.

Beoordelingscriteria:

- Gedelegeerde verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vertaald naar werkafspraken.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

30 Kennis

Bij kennis worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Beschikbaarheid bij medewerkers
2. Spreiding over medewerkers

In tabel 7 staat vermeld welke soorten kennis kunnen worden onderscheiden.

Tabel 7 Soorten kennis

Soort kennis	Beschrijving
Materiekennis	Kennis van het onderwerp waar de statistiek over gaat.
Proceskennis	Kennis van hoe het proces in elkaar zit. Welke stappen moeten worden doorlopen.
Methodologische kennis	Kennis van de statistische methoden die worden gebruikt
Statistische concepten	Kennis van de conceptuele metadata van de data in het gehele proces
Werking van de informatiesystemen	Kennis van de programmatuur, bestanden en bestandsstructuren (binnenkant).
Gebruik van informatiesystemen	Kennis hoe de informatiesystemen moeten worden gebruikt (buitenkant).
Metadata	Kennis van de betekenis van de variabelen (conceptuele metadata)
Leveranciers, berichtgevers en klanten	Kennis van partijen binnen en / of buiten het CBS die zijn betrokken bij het proces.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 4) worden eisen gesteld aan de beschikbaarheid en toegankelijkheid van kennis. Hierbij worden de volgende soorten kennis onderscheiden:
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisico punt 3) komt het restrisico met betrekking tot de beschikbaarheid en toegankelijkheid van kennis aan de orde.

30.1 Beschikbaarheid van kennis bij medewerkers

1	Er wordt structureel aandacht besteed aan het onderhouden van relevante kennis.
---	---

Toelichting:

- Zie de acht soorten kennis in tabel 7.

Beoordelingscriteria:

- Er wordt deelgenomen aan seminars, workshops, cursussen, congressen, opleidingen.
- Medewerkers zijn geabonneerd op relevante tijdschriften, kranten en andere informatiebronnen.
- Nieuwe medewerkers worden op structurele manier ingewerkt.
- Medewerkers geven presentaties aan elkaar of bespreken inhoudelijk onderwerpen met elkaar.
- Medewerkers hebben regelmatig contact met stakeholders zoals klanten en leveranciers.
- In de werkafspraken staat vermeld hoe kennis wordt bijgehouden of vergroot.

Code of Practice:

- Indicator 7.6: Statistische autoriteiten voeren een beleid van voortdurende vakmatige bij- en nascholing van hun medewerkers.

QAF:

- Method 7.2.5. Attendance of seminars and workshops. Staff attend seminars and workshops at a national or international level on the application of standards, classifications, etc.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

2	Er is voldoende kennis aanwezig over de hardheid van de input.
---	--

Toelichting:

- De hardheid van de input heeft betrekking op de volledigheid de eenheden, de volledigheid van de data en de juistheid van de data.
- De hardheid van de cijfers kan mede worden bepaald aan de hand van de factoren die de kwaliteit van de input beïnvloeden.

Beoordelingscriteria:

- Er is een checklist gebruikt voor het beoordelen van de kwaliteit van de input zelf. Zie R037.
- Er is een checklist gebruikt voor het beoordelen van de factoren die de kwaliteit van de input bepalen. Zie R040.
- Er is een evaluatierapport beschikbaar.

Referentiemateriaal:

- R037: Daas et al. (2009). Checklist for the Quality evaluation of Administrative Data Sources.
- R040 Van Nederpelt en Daas (2013). 49 Factors that influence that quality of secondary data sources.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

3	Er is voldoende kennis aanwezig van fouten in het statistisch proces.
---	---

Toelichting

- Het gaat om fouten die van invloed zijn op de nauwkeurigheid van de output (foute cijfers).
- Het gaat om kennis van alle soorten fouten, namelijk specification errors, frame errors, sampling errors, non-response, measurement errors, data processing, model/estimation error, revision errors, missing data en content errors.
- Verder zijn niet alle soorten fouten van toepassing bij alle producten. Hieronder is aangegeven welke fouten in welk product kunnen voorkomen.

Product	Error Sources
<i>Survey Products</i>	Specification error
Foreign Trade of Goods Survey (FTG)	Frame error Nonresponse error
Labour Force Survey (LFS)	Measurement error
Annual Municipal Accounts (RS)	Data processing error
Structural Business Survey (SBS)	Sampling error
Consumer Price Index (CPI)	Model/estimation error Revision error
<i>Registers</i>	Specification error
Business Register (BR)	Frame: Overcoverage
Total Population Register (TPR)	Undercoverage Duplication
	Missing Data Content Error
<i>Compilations</i>	Specification error
National Accounts (NA)	Missing Data Content error Sampling error Model/estimation error Revision error

Beoordelingscriterium:

- Op basis van onderstaande tabel kan desgewenst voor elke foutsoort een score worden vastgesteld.

Exhibit 2a. Knowledge of Risks				
Poor [1,2] ●	Fair [3,4] ▲	Good [5,6] ○	Very Good [7,8] ▼	Excellent [9,10] ○
Internal program documentation does not acknowledge the source of error as a potential factor for product accuracy.	Internal program documentation acknowledges error source as a potential factor in data quality. But: No or very little work has been done to assess these risks.	Some work has been done to assess the potential impact of the error source on data quality. But: Evaluations have only considered proxy measures (example, error rates) of the impact with no evaluations of MSE components.	Studies have estimated relevant bias and variance components associated with the error source and are well-documented. But: Studies have not explored the implications of the errors on various types of data analysis including subgroup, trend, and multivariate analyses.	There is an ongoing program of research to evaluate all the relevant MSE components associated with the error source and their implications for data analysis. The program is well-designed and appropriately focused, and provides the information required to address the risks from this error source.

Code of Practice:

- Indicator 12.2: Steekproeffouten en niet-steekproeffouten worden gemeten en systematisch gedocumenteerd aan de hand van Europese normen.

Referentiemateriaal:

- R048 Development of quality indicators at statistics Sweden. Biemer et al. (2012).

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

4	Er is voldoende deskundigheid beschikbaar om fouten in het statistisch proces te verkleinen.
---	--

Toelichting

- Hierbij moet gedacht worden aan deskundigheid op gebied van methodologie, meettechnieken ('measurement techniques'), materiedeskundigheid en IT.

Beoordelingscriterium:

- Op basis van onderstaande tabel kan indien desgewenst een score worden vastgesteld (voor elke foutsoort).

Exhibit 2c. Available Expertise				
Poor [1,2] ●	Fair [3,4] ▲	Good [5,6] ○	Very Good [7,8] ▼	Excellent [9,10] ◉
Among the staff assigned to work on the product, either (a) there are no staff that are familiar with techniques that will be required to deal with the potential risks to accuracy for the product or (b) the expertise of staff that are assigned is sorely inadequate.	The available expertise required to study this error source and communicate the findings of such studies to data users is adequate in some important areas. But: There are important areas where expertise is lacking.	The available expertise required to study this error source and communicate the findings of such studies to data users is adequate in most important areas. But: Either (a) there is at least one area that may be critical to accuracy where a higher level of expertise is needed or (b) there are one or more minor areas that could become important in the future that are not well covered.	The available expertise required to study this error source and communicate the findings of such studies to data users is adequate in all important areas. There is a good working relationship with the statistical area. But: There are one or more minor areas that could become important in the future which are not well covered. Current expertise is not adequate to achieve the highest ratings for all evaluation criteria for this error source.	The available expertise required to study this error source and communicate the findings of such studies to data users is more than adequate to achieve the high ratings across all evaluation criteria. There is an excellent working relationship with the statistical area.

Referentiemateriaal:

- R048 Biemer et al. (2012). Development of quality indicators at statistics Sweden.

Doel:

- Nauwkeurigheid van de cijfers.

30.2 Spreiding van kennis over medewerkers

1	Kennis van de materie, het proces en de systemen is voldoende geborgd.
---	--

Toelichting

- Kennis is voldoende geborgd als een medewerker binnen een redelijke termijn een taak kan overnemen van een collega die niet (meer) beschikbaar is.

Beoordelingscriteria

- Kennis van de materie en het proces is bij twee of meer medewerkers aanwezig.
- Bij onbeschikbaarheid van een medewerker kan tenminste één andere medewerker zijn afwezigheid opvangen.
- Er wordt structureel aandacht besteed aan het spreiden van kennis over de medewerkers.
- Het is bekend welke medewerkers sleutelposities bekleden in het proces.
- Vertrekkende medewerkers zijn of worden 'gedebriefed'.
- Kleine statistieken worden in een pool uitgevoerd.
- Kennis is zo gedocumenteerd dat een medewerker op basis hiervan een taak kan overnemen.

Doel:

- Continuïteit van het proces.
- Punctualiteit van de levering van de output.
- Nauwkeurigheid van de cijfers.

31 Samenwerking met kenniscentra

Bij samenwerking met kenniscentra worden de volgende eigenschappen onderscheiden:

1. Bestaan en effectiviteit

31.1 Bestaan en effectiviteit van de samenwerking met kenniscentra

1	Er wordt voldoende gebruik gemaakt van kennis bij andere kenniscentra.
---	--

Toelichting

- Voorbeelden van kenniscentra zijn universiteiten, onderzoeksinstituten, Eurostat (werkgroepen) en collega NSI's.
- Het gaat om materiekennis, kennis van de methodologie en kennis over toekomstige ontwikkelingen m.b.t. de statistiek.

Beoordelingscriterium:

- Er is een overzicht van kenniscentra die relevant zijn voor de desbetreffende statistiek.
- Er bestaan contacten met relevante kenniscentra.

Code of Practice:

- Indicator 7.7: Er is een goede samenwerking met de wetenschappelijke wereld teneinde de methodologie en doeltreffendheid van de gebruikte methoden te verbeteren en waar mogelijk het gebruik van betere instrumenten te bevorderen.

Doel:

- Deugdelijkheid van de statistische methoden.
- Relevantie van de statistische concepten.

32 Informatiesystemen

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In sjabloon E van het VIR Kwaliteitsdocument staan alle informatiesystemen vermeld die het proces ondersteunen.

Bij informatiesystemen worden de volgende eigenschappen of kwaliteitsaspecten onderscheiden:

1. Beschikbaarheid
2. Toegankelijkheid
3. Integriteit
4. Functionaliteit
5. Onderhoudbaarheid

32.1 Beschikbaarheid van informatiesystemen

1	De informatiesystemen zijn voldoende beschikbaar.
---	---

Beoordelingscriterium:

- De informatiesystemen zijn altijd beschikbaar als ze nodig zijn.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse worden eisen gesteld aan de beschikbaarheid van de informatiesystemen (sjabloon F punt 9).
- In de procesmaatregelen staat vermeld (sjabloon I restrisico's 14) wat de hoogte van het restrisico is en of het restrisico aanvaardbaar is.
- De procesmaatregelen PM19 Incidentenmanagement en PM20 Calamiteitenmanagement hebben onder meer tot doel om de onbeschikbaarheid van een informatiesysteem zo snel mogelijk op te heffen.

DQAF:

- Indicator 0.2.1: [...] computing resources [...] are commensurate with statistical programmes.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.

32.2 Toegankelijkheid van informatiesystemen

Het CBS implementeert momenteel Identity & Access Management (IAM). Dit maakt een meer effectieve en efficiënte toegangsbeveiliging mogelijk. DKA zal in dit kader de rol van security officer vervullen. Onderstaande normen blijven echter onverkort van toepassing.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse worden eisen gesteld aan de exclusiviteit (lees: toegankelijkheid) van de informatiesystemen (sjabloon F punt 9).
- In de procesmaatregelen staat vermeld (sjabloon I restrisico's 15) wat de hoogte van het restrisico is en of het restrisico aanvaardbaar is.
- Procesmaatregel PM01 Autorisatieprocedure heeft tot doel om op een controleerbare wijze toegang te verlenen tot de informatiesystemen.

1	De informatiesystemen zijn alleen voor geautoriseerde medewerkers toegankelijk.
---	---

Toelichting:

- Met de komst van DFS zullen de autorisaties zal het makkelijker worden om de autorisaties te beheren (stand mei 2013).

BIR 2012:

- Artikel 11.2.4: Toegangsrechten van gebruikers worden periodiek, minimaal jaarlijks geëvalueerd.

Beoordelingscriteria:

- Het 'need to know' principe wordt gehanteerd.
- Bij elke personele mutatie worden de rechten van de desbetreffende medewerker aangepast.
- Controle op de juistheid van de autorisaties is gepland op een vast tijdstip in het jaar.

Referenties:

- R052b BIR 2012. Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst

Doel:

- Continuïteit van het proces.

2	Toegangsrechten worden toegekend door het management.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Het is duidelijk welke manager de autorisaties aanpast of laat aanpassen.

BIR 2012:

- Artikel 10.1.3: Taken en verantwoordelijkheidsgebieden behoren te worden gescheiden om gelegenheid voor onbevoegde of onbedoelde wijziging of misbruik van de bedrijfsmiddelen van de organisatie te verminderen.

Referenties:

- R052b BIR 2012. Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst

Doel:

- Continuïteit van het proces.

3	Er is een autorisatieprocedure voor de toegang tot mappen en informatiesystemen.
---	--

Toelichting

- Deze norm mag ook op team- of sectorniveau zijn gerealiseerd.
- Dit betreft procesmaatregel PM01 Autorisatieprocedure die geen onderdeel meer is van VIR/Procesboring 2014.
- Met de komst van DFS wordt de inrichting van en de toegang tot de mappen gestandaardiseerd.

Beoordelingscriteria

- Er is vastgelegd wie autorisatie verleend en ontnemt tot mappen en informatiesystemen.

Doel:

- Continuïteit van het proces.

32.3 Integriteit van de informatiesystemen

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse worden eisen gesteld aan de integriteit van de informatiesystemen (sjabloon F punt 9).
- In de procesmaatregelen staat vermeld (sjabloon I restrisico's 16) wat de hoogte van het restrisico is en of het restrisico aanvaardbaar is
- Procesmaatregel PM01 Autorisatieprocedure heeft tot doel om op een controleerbare wijze toegang te verlenen tot de informatiesystemen (ook broncode en databases).
- Procesmaatregel PM15 Versiebeheer heeft ook betrekking op de informatiesystemen.

Code of Practice:

- Indicator 5.5: Er zijn fysieke, en technologische en organisatorische voorzieningen getroffen om de veiligheid en integriteit van statistische databases te beschermen.

1	De programmatuur is correct.
---	------------------------------

Beoordelingscriterium:

- De programmatuur is getest door de eindgebruiker (acceptatietest).
- De programmatuur wordt getest na elke wijziging van de programmatuur ('change').
- Er zijn testbestanden en testgevallen beschikbaar.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

2	De broncode is afgeschermd voor gebruikers.
---	---

Toelichting:

- De norm is van toepassing voor zover dit technisch mogelijk is.
- Als er sprake is van scheiding van voorschriften / regels en programmatuur, is het gewenst dat er functiescheiding is tussen productiewerkzaamheden en onderhoud van de voorschriften.
- Bij het gebruik van Excel sheets wordt risico gelopen, omdat de formules niet afdoende afgeschermd kunnen worden.

Beoordelingscriterium:

- Gebruikers kunnen alleen gebruik maken van de gecompileerde versie van de programmatuur.
- Alleen bevoegde medewerkers hebben toegang tot de broncode van de programmatuur. Dit betreft over het algemeen technische beheerders van de programmatuur en niet de medewerkers in het productieproces.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

3	Data worden alleen via de programmatuur gewijzigd.
---	--

Toelichting:

- Deze norm geldt voor zover de techniek dit toelaat. Deze norm kan bijvoorbeeld niet worden toegepast op Excel spreadsheets.

Beoordelingscriterium:

- Gebruikers hebben geen directe toegang tot de gegevensbestanden. Dit is voorbehouden aan de databasebeheerder.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

4	Er wordt versiebeheer toegepast op de programmatuur.
---	--

Toelichting:

- Versiebeheer verkleint de kans op het kiezen van een onjuiste versie van de programmatuur.

Beoordelingscriterium:

- De bestanden van de programmatuur hebben een versienummer.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

5	Er wordt versiebeheer toegepast op de databestanden.
---	--

Beoordelingscriterium:

- Databestanden hebben een versienummer.
- Er wordt onderscheid gemaakt tussen kwaliteitsversies (zelfde verslagperiode) en versies in de tijd (andere verslagperiode).

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

6	Er is sprake van een overzichtelijke mappenstructuur voor de gegevensbestanden.
---	---

Toelichting:

- Met een overzichtelijke mappenstructuur wordt de kans verkleind dat een verkeerd gegevensbestand wordt verwerkt.

Beoordelingscriterium:

- De mapnamen zijn ook voor een buitenstaander duidelijk.
- Elke verslagperiode heeft een eigen map.

Doel:

- Nauwkeurigheid van cijfers.

32.4 Functionaliteit van de informatiesystemen

1	Informatiesystemen hebben de juiste gebruikersinterface.
---	--

Toelichting:

- Alle functionaliteiten van de informatiesystemen worden benut. Er zijn geen overbodige functionaliteiten.
- Het is niet nodig om work-arounds te gebruiken.

Beoordelingscriterium:

- De systemen ondersteunen volgens de medewerkers het proces adequaat.

Doel:

- Efficiency van het proces

2	Informatiesystemen werken onderling goed samen.
---	---

Toelichting:

- De term interoperabiliteit is hier van toepassing.

Beoordelingscriterium:

- Elk informatiesysteem sluit goed aan op andere informatiesystemen waarmee het gegevens uitwisselt.

Business architectuur:

- C108: Oplossingen kunnen goed samenwerken.

Referenties:

- R057: Architectuur van huidig naar gewenst.

Doel:

- Efficiency van het proces

32.5 Onderhoudbaarheid informatiesystemen

1	Er wordt gebruik gemaakt van standaard tools.
---	---

Beoordelingscriterium:

- De gebruikte tools voldoen aan de lijst met standaard tools.

Referenties:

- RB035a Wiki met standaard tools.
- RB035b MS Access als standaard tool
- R057: Architectuur van huidig naar gewenst.

Business architectuur:

- CI06: Oplossingen voldoen aan en worden gerealiseerd volgens de voor het CBS geldende standaarden en richtlijnen.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS
- Continuïteit van het proces

2	Informatiesystemen zijn modulair opgebouwd.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Er is een logisch verband tussen de stappen in het statistisch proces en de modules van het systeem.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS
- Continuïteit van het proces

3	Informatiesystemen zijn volgens de voorschriften gebouwd.
---	---

Toelichting:

- Deze norm geldt ook voor software die in eigen beheer is ontwikkeld.
- Vooralsnog zijn er alleen voorschriften bekend voor het bouwen in de programmeertaal R en SPSS.

Beoordelingscriterium:

- Informatiesystemen gebouwd in R moeten gecertificeerd zijn door het expertisecentrum *kennR!*
- De codeervoorschriften voor SPSS zijn toegepast.

Business architectuur:

- CI06: Oplossingen voldoen aan en worden gerealiseerd volgens de voor het CBS geldende standaarden en richtlijnen.

Referenties:

- R020a Codeervoorschriften R
- R020b Codeervoorschriften SPSS
- R057: Architectuur van huidig naar gewenst.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS
- Continuïteit van het proces

4	Informatiesystemen zijn instelbaar door gebruikers.
---	---

Beoordelingscriterium:

- Frequent veranderende functionaliteit is instelbaar door de gebruiker.

Business architectuur:

- CI04: Frequent veranderende functionaliteit van een oplossing en aanpassing aan veranderende omgeving zijn instelbaar buiten de oplossing door (eind)gebruikers van de oplossing.

Referenties:

- R057: Architectuur van huidig naar gewenst.

Doel:

- Kostenniveau van het CBS.

33 Overige hulpmiddelen en diensten

33.1 Beschikbaarheid van overige hulpmiddelen en diensten

1	De overige hulpmiddelen en diensten zijn voldoende beschikbaar.
---	---

Toelichting:

- De eisen staan vermeld in de afhankelijkheidsanalyse. Zie hieronder bij VIR Kwaliteitsdocument 2008.
- Overige hulpmiddelen zijn bijvoorbeeld kantoorruimte, meubilair, infrastructuur, randapparatuur, kantormateriaal, niet standaard apparatuur.
- Overige diensten zijn bijvoorbeeld: personeelsbeheer, reproductie, postontvangst en -verzending, inkoopfunctie, catering, archivering, administratie.

Beoordelingscriterium:

- Medewerkers vinden dat de overige hulpmiddelen geen belemmering vormen in de voortgang van het proces.

VIR Kwaliteitsdocument 2008:

- In de afhankelijkheidsanalyse (sjabloon F punt 10) worden eisen gesteld aan de beschikbaarheid van overige hulpmiddelen en diensten.
- In de procesmaatregelen (sjabloon I restrisico 17) wordt aangegeven wat de hoogte van het restrisico is en of dit aanvaardbaar is.

Doel:

- Punctualiteit van de levering van de output.